

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

Justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU

Ondřej Fiala

Plzeň, 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA ÚSTAVNÍHO A EVROPSKÉHO PRÁVA

Diplomová práce

Justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU

Ondřej Fiala

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Monika Forejtová, Ph.D., Katedra ústavního a evropského práva

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci Justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU vypracoval samostatně a že jsem použil pouze uvedených pramenů a literatury.

v Chrástu dne 29. srpna 2014

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé práce, JUDr. Monice Forejtové, Ph.D., a Mgr. Tomáši Křivkovi za odborné vedení mé práce, vstřícný a ochotný přístup, za velmi cenné rady a připomínky a za trpělivost a čas, který mi při psaní diplomové práce věnovali, stejně jako za umožnění studia na Université de Limoges ve Francii v rámci výměnného studijního programu, které mnohostranně rozšířilo mé obzory. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům za jejich vytrvalou podporu během celého mého studia na Fakultě právnické ZČU v Plzni, a to především ve chvílích pro naši *alma mater* nejtěžších. V neposlední řadě patří mé díky Katce Šrámkové za jazykovou korekturu této práce.

Obsah

1	ÚVOD.....	1
2	HISTORICKÝ VÝVOJ JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU.....	4
2.1	Období před přijetím Maastrichtské smlouvy.....	4
2.2	Maastrichtská smlouva.....	6
2.3	Amsterdamská smlouva.....	7
2.4	Smlouva z Nice.....	10
2.5	Smlouva o Ústavě pro Evropu.....	11
2.6	Lisabonská smlouva.....	12
3	INSTITUTE JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU.....	15
3.1	Styční soudci a styční státní zástupci.....	15
3.1.1	Úkoly styčných soudců a styčných státních zástupců.....	16
3.2	Evropská justiční síť.....	17
3.2.1	Úkoly kontaktních míst.....	17
3.3	Eurojust (Evropská jednotka pro soudní spolupráci).....	18
3.3.1	Složení Eurojustu.....	20
3.3.2	Cíle a úkoly Eurojustu.....	20
3.3.3	Budoucnost Eurojustu.....	22
3.4	Úřad evropského veřejného žalobce.....	23
3.4.1	Návrh Komise na nařízení Rady o zřízení ÚEVŽ.....	24
3.5	Evropská síť pro předcházení trestné činnosti.....	28

4	ÚPRAVA JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU.....	29
4.1	Obecně o zákonu o justiční spolupráci.....	29
4.2	Úprava jednotlivých institutů justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU v zákoně o justiční spolupráci.....	31
4.2.1	Zastoupení České republiky v Eurojustu.....	31
4.2.2	Evropská justiční síť.....	32
4.2.3	Styční soudci a styční státní zástupci.....	33
4.2.4	Schengenský informační systém.....	33
4.2.5	Společný vyšetřovací tým.....	34
4.2.6	Předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu.....	34
4.2.7	Příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku.....	36
4.2.8	Předcházení kompetenčním sporům.....	36
4.2.9	Uznání a výkon rozhodnutí.....	37
5	EVROPSKÝ ZATÝKACÍ ROZKAZ.....	40
5.1	Evropský zatýkací rozkaz.....	40
5.1.1	Základní principy evropského zatýkacího rozkazu.....	41
5.1.2	Charakteristika předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu.....	42
5.1.3	Základní práva hledané osoby během předávacího řízení.....	45
5.2	Charakter právních aktů EU a Soudní dvůr EU.....	46
5.2.1	Rozsudek ve věci Pupino.....	48
5.3	Výklad evropského zatýkacího rozkazu v judikatuře Soudního dvora EU.....	50
5.3.1	Výklad Soudního dvora k obligatorním důvodům odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu.....	51
5.3.2	Výklad Soudního dvora k fakultativním důvodům odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu.....	52
5.3.3	Výklad Soudního dvora k zásadě speciality a výjimkám z této zásady.....	58
5.3.4	Výklad Soudního dvora k možnosti dalšího předání nebo vydání...61	
5.3.5	Výklad Soudního dvora k časové působnosti Rámcového rozhodnutí.....	63

5.4	Evropský zatýkací rozkaz před ústavními soudy.....	65
5.4.1	Evropský zatýkací rozkaz před Nejvyšším soudem Kyprské republiky.....	66
5.4.2	Evropský zatýkací rozkaz před Cour d' Arbitrage (Belgie) – případ Advocaten voor de Wereld.....	68
5.4.3	Evropský zatýkací rozkaz před Ústavním tribunálem (Polsko).....	72
5.4.4	Evropský zatýkací rozkaz před Spolkovým ústavním soudem.....	75
5.4.5	Evropský zatýkací rozkaz před Ústavním soudem České republiky.....	79
6	ZÁVĚR.....	85
7	RESUMÉ.....	92
8	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ.....	93
8.1	Literatura.....	93
8.2	Právní předpisy.....	95
8.3	Judikatura.....	96
8.4	Elektronické prameny.....	99

1 ÚVOD

Za téma své magisterské diplomové práce jsem si zvolil Justiční spolupráci v trestních věcech v rámci Evropské unie (v práci též „EU“, či „Unie“). Spolupráce členských států Unie (respektive dříve Evropských společenství) v trestních věcech je oblastí, která od založení Evropských společenství až do dnešních dnů doznala překotného vývoje. Původně nebyla oblast trestní spolupráce cílem ani předmětem spolupráce v rámci Společenství. Jak se však integrace v nejrůznějších, především ekonomických oblastech, prohlubovala a rozšiřovala, začala nutně narážet na limity představované trestněprávními systémy jednotlivých členských zemí. Tak v „předmaastrichtském“ období začalo komunitární právo sice nepřímou, avšak o to významněji ovlivňovat trestní právo v jednotlivých členských státech, především v návaznosti na volný pohyb osob a s tím související zásadu zákazu diskriminace z hlediska státní příslušnosti. Později se trestněprávní rozměr Společenství šíří též prostřednictvím jiných politik, jako jsou zajištění finančních zájmů Společenství/Unie a společného boje proti podvodům.¹

Zlomový bod představuje přijetí Maastrichtské smlouvy, která trestněprávní spolupráci, jakožto součást třetího z pilířů, na nichž stojí nově vytvořená Evropská unie, zakotvuje do úpravy primárního práva. V době „pomaastrichtské“ vypuká překotný vývoj spolupráce v trestních věcech skutečně naplno. Na základě aktů unijního práva jsou vytvářeny nejrůznější instituce spolupráce v trestních věcech, dochází k harmonizaci trestního práva hmotného i procesního. Původně čistě mezivládní přístup v oblasti trestní spolupráce, vycházející zásadně z mezinárodního práva veřejného, se Amsterdamskou smlouvou nejprve „částečně komunitarizuje“, judikaturou Soudního dvora pak dochází k aplikování výkladových pravidel komunitárního práva na akty práva unijního, čímž je položen základ ke zbourání pilířové struktury Unie, které je dokonané Lisabonskou smlouvou.

Spolupráce v trestních věcech dosáhla takového stupně integrace, že dnes můžete být kupříkladu na základě eurozatykače vydaného slovenskými orgány pro neplnění vyživovací

---

¹ Veselá, Hana: *Justiční spolupráce v trestních věcech*. In: Syllová, Jindřiška – Pítrová, Lenka – Paldusová, Helena a kol.: *Lisabonská smlouva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. (s. 381)

povinnosti z nedbalosti vzati českým soudem do předávací vazby. Navzdory tomu, že do vazby v čistě vnitrostátním řízení byste se pro trestný čin zanedbání povinné výživy vzhledem k přísným limitům pro uvalování vazby dostali jen stěží a navíc by šlo o obvinění z trestného činu, u nějž jeho trestnost zanikne splacením dlužné částky na výživném před vynesemím rozsudku. I takovéto paradoxní situace mohou být důsledkem justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie.

Dílčím cílem mé diplomové práce je stručně popsat historický vývoj justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU a instituce justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Unie. V práci se těmto dílčím cílům budu věnovat popisnou a kompilační metodou. Vzhledem k aktuálnosti přijetí nového předpisu kodexové povahy – zákona o mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, jenž komplexně upravuje problematiku mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, dosud upravenou v trestním řádu, je mým dalším dílčím cílem zaměřit se na novou vnitrostátní úpravu justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU obsaženou v tomto zákoně s důrazem především na změny, které nová právní úprava v této oblasti přinesla.

Již výše v Úvodu jsem se zmínil o evropském zatýkacím rozkazu, jemuž jsem se rozhodl věnovat stěžejní část práce. Představím institut evropského zatýkacího rozkazu a upozorním na roli Soudního dvora EU při dotváření (a mnohdy spíše vytváření) charakteru právních aktů EU a principů evropského práva vůbec. Kreativita Soudního dvora EU má totiž významné důsledky právě i pro problematiku evropského zatýkacího rozkazu, neboť ten byl přijat právní formou rámcového rozhodnutí, jehož charakter a právní účinky ve vztahu k vnitrostátnímu právu i k právu čistě mezinárodnímu Soudní dvůr poměrně extenzivně vyložil v rozsudku ve věci *Pupino*.² Dále se věnuji výkladu rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v judikatuře Soudního dvora, jenž měl pravomoc vykládat unijní (třetipilířové) právní akty v rámci řízení o předběžných otázkách položených národními soudy. Institut evropského zatýkacího rozkazu byl vzhledem ke své nadčasovosti a kontroverznosti (spočívající jednak v prostém faktu, že jde o oblast spolupráce v oblasti trestního práva, které je tradičně vnímáno jako jeden z nejcitlivějších

---

² Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

aspektů státní suverenity a také v povaze institutu eurozatykače jako takového, který mimo jiného například zcela mění dosavadní chápání koncepce extradice a justiční spolupráce v trestních věcech jako takové) s nadsázkou řečeno takřka předurčen k tomu stát se podnětem pro mnoho názorových střetů a sporů s ústavněprávním dosahem. V této práci se tak zaměřím též na judikaturu orgánů ochrany ústavnosti ve vybraných členských zemích, týkající se přezkumu vnitrostátních implementačních úprav evropského zatýkacího rozkazu z hlediska jejich konformity s ústavními pořádky těchto členských zemí.

Z výše uvedeného přiblížení obsahu mé diplomové práce vychází i základní otázky, které si v Úvodu kladu a na něž se v závěru práce pokusím, na základě zjištění v obsahové části práce, odpovědět. První z těchto otázek spočívá v tom, zda je evropský zatýkací rozkaz výjimečným skokem v procesu evropské integrace, jenž svým způsobem předběhl dobu a zcela mimořádně vybočuje z rytmu integračního procesu, nebo zda jde naopak o poměrně běžný projev, v rámci procesu evropské integrace pravidelně se střídajících, období rychlejšího a pomalejšího prohlubování integrace v závislosti na tom, zda v evropském diskurzu zrovna převažují spíše supranacionální, či naopak mezivládní ideje a tendence.

Myslím si, že na základě zkoumání jen jedné z oblastí působnosti Evropské unie nelze spolehlivě odpovědět na zajímavou otázku, zda se Evropská unie stává federativním státem, či nějakou jinou, dosud nepojmenovanou entitou nadstátního charakteru s mnohými federativními prvky. V diplomové práci si proto ani takovouto komplexní otázku nekladu. Myslím si však, že na základě této práce se mohu zamyslet alespoň nad některými dílčími otázkami spojenými s problematikou postupné federalizace EU. Za dílčí cíle své diplomové práce si proto dávám právě zamyšlení se nad otázkami jednotlivých federalizujících aspektů Unie v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech a v neposlední řadě též kritické zhodnocení institutu evropského zatýkacího rozkazu z hlediska základních práv předávaných osob.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU

V této kapitole stručně nastíním vývoj justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropských společenství, respektive Evropské unie, na úrovni primárního práva během procesu evropské integrace až do přijetí poslední změny primárního práva – Lisabonské smlouvy.

2.1 Období před přijetím Maastrichtské smlouvy

Římská smlouva, jež založila Evropské hospodářské společenství, neobsahovala žádné ustanovení týkající se spolupráce v trestních věcech nebo vnitřní bezpečnosti. Spolupráce v trestních věcech v té době nebyla ani předmětem spolupráce ani jedním z cílů, kterého by Evropská společenství měla dosáhnout. Evropská společenství nedisponovala až do přijetí Maastrichtské smlouvy žádnou kompetencí v oblasti trestního práva hmotného či procesního. To však neznamená, že by komunitární právo v tomto období nemělo žádný vliv na národní trestní jurisdikce jednotlivých členských zemí, bylo tomu právě naopak.³

Komunitární právo tak ovlivňovalo národní trestní jurisdikce v rámci dvou směrů. Daniel Flore píše jednak o takzvaném principu neutralizace vnitrostátního práva, respektive o negativním efektu komunitárního práva, a na druhé straně o pozitivním efektu komunitárního práva. Negativní efekt komunitárního práva spočívá v tom, že norma komunitárního práva omezuje národní zákonodárce v oblasti kriminalizace některých jednání, naproti tomu pozitivní efekt komunitárního práva se projevuje tím, že v důsledku normy komunitárního práva je v rámci vnitrostátního právního řádu určité jednání kriminalizováno. Tyto dva efekty ovlivňovaly národní trestní jurisdikce členských států po desetiletí vývoje komunitárního práva, avšak šlo o vliv marginální a rozhodně v tomto případě nelze hovořit o tom, že by se Evropská společenství věnovala trestně-politickým otázkám.⁴

---

³ Flore, Daniel. *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009. (s. 24)

⁴ Flore, Daniel. *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009. (s. 24 - 28)

Během sedmdesátých let dvacátého století dochází v Evropě k vlně terorismu (jako příklad lze uvést zavraždění izraelských sportovců na Olympijských hrách v Mnichově, útoky Frakce Rudé armády či baskické ETA). V reakci na tuto teroristickou vlnu a zároveň na neschopnost mezinárodních organizací (Interpol, OSN) této vlně adekvátně čelit vzniká na úrovni Evropských společenství potřeba diskutovat otázky společného postupu vůči mezinárodnímu terorismu. Tak bylo v prosinci 1974 v Paříži jednáno o užší spolupráci mezi členskými státy v oblasti bezpečnosti, na což navázalo rozhodnutí o vytvoření skupiny TREVI na zasedání v Římě v prosinci roku 1975. V rámci TREVI, jež zahájila svou činnost v roce 1976, fungovalo několik pracovních skupin, které se scházely na úrovni zástupců vlád, bezpečnostních expertů a policistů. Setkávání v rámci pracovních skupin TREVI se stalo významnou platformou pro výměnu informací mezi zástupci jednotlivých členských států a pro sjednávání mezinárodních smluv. Činnost TREVI však byla též kritizována pro svou neformálnost a neotevřenost kontrolním mechanismům.⁵

Ve stejných letech se rovněž rozvíjí myšlenka politické spolupráce mezi členskými státy Evropských společenství. Na zasedání Evropské rady 5. prosince 1977 přichází francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing s návrhem na vytvoření evropského trestního prostoru, přičemž prvním krokem na cestě k jeho vytvoření má být přijetí mezinárodní smlouvy o automatické extradici mezi jednotlivými členskými státy. Plán prezidenta d'Estainga ovšem nebyl realizován pro nesouhlas některých členských států, jmenovitě Nizozemska, a ani následující francouzské návrhy, směřující k vytvoření evropského trestního prostoru, jako byla myšlenka na zřízení *Evropského trestního soudu*, se neseťkaly s úspěchem. Určitý nepřímý vliv na vývoj spolupráce v trestních věcech má *Jednotný evropský akt*, jenž vchází v účinnost k prvnímu červenci 1987. Vliv Jednotného evropského aktu na spolupráci v trestních věcech lze spatřovat jednak v souvislosti s perspektivou realizace vnitřního trhu, především volným pohybem osob, kdy je diskutována otázka zabránění možných negativních dopadů volného pohybu osob na bezpečnost v jednotlivých členských státech, na druhé straně v souvislosti s novou institucionální architekturou, kterou Jednotný evropský akt přináší.⁶

---

⁵ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 29,30)

⁶ Flore, Daniel. *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009. (s. 29, 30)

Z hlediska spolupráce v trestních věcech jsou v období před přijetím Maastrichtské smlouvy velmi významné tzv. Schengenské dohody, v jejichž důsledku jsou v letech 1985 až 1990 rušeny kontroly na hranicích mezi zeměmi, které k Schengenským dohodám přistoupily, což se týká většiny členských států Evropských společenství. S cílem vyvážit rizika vyplývající z volného pohybu osob přes hranice zavádí Schengenská prováděcí úmluva jistá opatření. Je tak významně posílena policejní spolupráce, zavádí se *Schengenský informační systém* a je posílena rovněž spolupráce justičních orgánů v trestních věcech, kdy je zavedena kupříkladu možnost přímého styku mezi justičními orgány jednotlivých států a zjednodušeny podmínky vzájemné právní pomoci.⁷

2.2 Maastrichtská smlouva

Spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy probíhala až do přijetí Maastrichtské smlouvy mimo rámec zakládajících smluv Evropských společenství a výhradně na bázi mezinárodních smluv. Smlouva o Evropské unii, podepsaná dne 7. února 1992 v Maastrichtu, jež vstoupila v účinnost 1. listopadu 1993, znamená zásadní přelom v oblasti spolupráce v trestních věcech. Smlouva o Evropské unii zakotvuje dosavadní spolupráci mezinárodního charakteru do hlavy VI. - „*Justice a vnitřní věci*“ a vytváří tím tzv. třetí pilíř Evropské unie. Smlouva o Evropské unii dala Radě Evropské unie v rámci třetího pilíře oprávnění zaujímat společné postoje, přijímat společné akce a vypracovat úmluvy a doporučit je členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy.⁸

Na základě článku K.3 Maastrichtské smlouvy bylo přijato několik společných akcí a úmluv směřujících ke sblížení trestního práva členských států Evropské unie a ke sblížení spolupráce v trestním řízení mezi těmito státy. Na základě článku K.3 Maastrichtské smlouvy tak vznikají první instituce spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. Je přijata Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu (Europolu), Společná akce o rámci pro výměnu styčných soudců nebo státních zástupců ke zdokonalování justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie, Společná akce o společném rámci pro

⁷ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 30, 31)

⁸ Kmec, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C.H. Beck, 2006. (s. 120, 121)

iniciativy členských států týkajících se styčných důstojníků, či Společná akce o vytvoření Evropské justiční sítě. Vytvořeny jsou rovněž podpůrné programy pro vzdělávání, výměnné pobyty a výcvik zástupců trestní justice.⁹

Maastrichtská smlouva poměrně široce definuje tzv. oblasti společného zájmu v rámci třetího pilíře – patří mezi ně dosažení volného pohybu osob a ruku v ruce s tím kompenzace souvisejících bezpečnostních rizik, boj proti drogové závislosti, boj proti podvodům, justiční spolupráce v trestních věcech, celní spolupráce a policejní spolupráce. Konkrétní náplň těchto oblastí spolupráce však Maastrichtská smlouva blíže nespecifikuje. Podle Michala Tomáška se v tomto širokém a zároveň však velmi obecném pojetí spolupráce v trestních věcech v Maastrichtské smlouvě odráží nejasnost ohledně budoucí činnosti Evropské unie v této oblasti. Pojetí spolupráce v rámci třetího pilíře je výrazně mezivládní povahy, což odpovídá jejímu poměrně širokému vymezení. Mezivládní pojetí spolupráce v trestních věcech podle Maastrichtské smlouvy se promítá například v tom, že zákonodárná iniciativa v této oblasti náleží výlučně členským státům, společné akce a společné postoje jsou Radou Evropské unie přijímány zásadně jednomyslně, úloha Evropského parlamentu je zcela okrajová, či v tom, že Evropský soudní dvůr je oprávněn toliko k interpretaci úmluv a k rozhodování sporů týkajících se jejich aplikace a to pouze v případě, že tak tyto úmluvy stanoví.¹⁰

2.3 Amsterdamská smlouva

Nedostatky úpravy trestní spolupráce podle Maastrichtské smlouvy byly zřejmé již v době jejího přijetí. V roce 1997 italský soudce G. Colombo publikoval zjištění, že ze čtyř set požadavků na právní pomoc adresovaných příslušným orgánům jiného členského státu byla kladná odpověď obdržena pouze ve třetině případů, a to navíc s průměrnou dobou vyřízení okolo pěti let. Jen o několik měsíců dříve, prvního října 1996, byla zveřejněna *Ženevská výzva*, kterou vytvořilo sedm soudců napříč různými členskými státy Evropských společenství. Pod Ženevskou výzvou se podepsalo více než tisíc soudců a státních zástupců ze všech členských států tehdejších Evropských společenství. Obsahem Ženevské výzvy byl

⁹ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 34)

¹⁰ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 31 - 35)

apel soudců a státních zástupců na odstranění zbytečného ochranářství v policejním a justičním sektoru. Pro možnost skutečně účinného boje proti trestné činnosti, která těží z rozdílnosti národních trestněprávních úprav, autoři Ženevské výzvy požadovali vytvoření skutečného evropského justičního prostoru, v rámci něhož budou moci soudci a státní zástupci bez překážek vyhledávat a vyměňovat si informace nezbytné pro trestní řízení.¹¹

Ženevská výzva se stala jedním z impulzů pro reformu Smlouvy o Evropské unii, která na sebe nenechala příliš dlouho čekat. Práce na reformě začaly již v roce 2005 a vyústily v přijetí Amsterdamské smlouvy dne 2. října 1997, vstoupivší v platnost k 1. květnu 1999. Třetí pilíř byl v důsledku Amsterdamské smlouvy redefinován a přiblížil se o něco blíže od mezivládního charakteru směrem k pojetí komunitárnímu. Posílena byla role Evropské komise, Evropského parlamentu a Soudního dvora Evropské unie. Významnou změnou, kterou Amsterdamská smlouva v souvislosti se spoluprací v trestních věcech rovněž přinesla, bylo zavedení nového právního nástroje – rámcového rozhodnutí, jakési třetipilířové obdoby směrnice. Rámcové rozhodnutí umožnilo poměrně rychlý rozvoj norem sekundárního práva v oblasti trestní spolupráce.¹²

Amsterdamská smlouva, dle Jiřího Kmece, představuje zásadní mezník ve vývoji trestní spolupráce, zejména tím, že vytyčuje nový cíl Evropské unie – zachování a rozvíjení EU jako *prostoru svobody, bezpečnosti a práva*. V tomto prostoru svobody, bezpečnosti a práva je zaručen volný pohyb osob spolu s jemu odpovídajícími opatřeními, týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, přistěhovalectví, práva azylu a potírání kriminality. Tento obecný cíl, obsažený v článku 2 Smlouvy o Evropské unii v tehdejší znění, je pak konkretizován v rámci hlavy VI. (*Ustanovení o policejní a justiční spolupráci*) – občanům Evropské unie má být v prostoru svobody, bezpečnosti a práva nabídnuta vysoká úroveň ochrany, čehož má být dosaženo dvěma způsoby, a to jednak rozvojem společného postupu členských států v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a zároveň prevencí a potíráním rasismu a xenofobie. Za prostředek k dosažení těchto dílčích cílů je považována prevence a potírání organizované kriminality, a jednak v podobě užší

---

¹¹ Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.698)

¹² Flore, Daniel: *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009.

spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států, ať již přímo či prostřednictvím Europolu, dále užší spolupráce justičních orgánů a konečně harmonizace předpisů trestního práva v členských státech, bude-li toho zapotřebí. Amsterdamská smlouva ve srovnání s Maastrichtskou smlouvou přináší podrobnější úpravu justiční i policejní spolupráce v trestních věcech a v důsledku nového unijního cíle – přispění k vybudování společného prostoru svobody, bezpečnosti a práva dochází ke změně celého paradigmatu evropské justiční spolupráce.¹³

Podle Michala Tomáška lze vymezení prostoru svobody, bezpečnosti a práva jakožto jednoho z cílů Evropské unie považovat za základ pro budoucí „autonomizaci“ policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Amsterdamská smlouva přináší oproti Maastrichtské smlouvě systematické oddělení právní úpravy policejní spolupráce v trestních věcech na straně jedné a justiční spolupráce na straně druhé, když těmto oblastem věnuje dva samostatné články, jež taxativním způsobem vymezují oblasti, v nichž mohou být orgány Evropských společenství přijímána opatření. Přestože Amsterdamská smlouva tímto taxativním výčtem vyjasňuje oblasti, v nichž mohou být orgány Evropských společenství v rámci spolupráce v trestních věcech činné, zůstává vymezení těchto oblastí poněkud vágní, když taxativní výčet oblastí, v nichž mohou orgány Evropských společenství přijímat podle Amsterdamské smlouvy opatření, v zásadě odpovídá rozsahu dosud přijímaných opatření dle široce vymezeného právního základu upraveného v článku K.3 Maastrichtské smlouvy.¹⁴

Se záměrem plně využít možností, které v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva nabídla nově přijatá Amsterdamská smlouva, se hlavy států a vlád jednotlivých členských zemí rozhodly na neformálním setkání konaném v Pörtschachu v říjnu 1998 svolat na patnáctého a šestnáctého října 1999 mimořádný summit Evropské rady do finského města Tampere. Výsledkem summitu Evropské rady v Tampere samozřejmě nebyl žádný právně závazný dokument, nýbrž politický program dalšího rozvoje prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Navzdory tomu však výsledky summitu Evropské rady

---

¹³ Kmec, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C.H. Beck, 2006.

¹⁴ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 38)

konaného v Tampere měly zásadní význam pro vývoj evropské trestní spolupráce. Politický program upřesnil priority Evropské unie z hlediska dalšího vývoje spolupráce v trestních věcech. Objevují se v něm nové koncepty, jako například vzájemné uznávání soudních rozhodnutí, či Evropská jednotka pro justiční spolupráci (Eurojust).¹⁵

V důsledku Amsterdamské smlouvy rovněž získává novou dimenzi otázka ochrany finančních zájmů Evropských společenství, když je do Smlouvy o Evropských společenstvích vložen článek 280. V návaznosti na článek 280 SES Evropská komise zřizuje Útvar pro koordinaci předcházení podvodům (UCLAF), ze kterého prvního června 1999 vzniká Úřad pro boj proti podvodům (OLAF). Komise si rovněž pohrává s myšlenkou na vytvoření evropského veřejného žalobce, kterou obsahovala studie *Corpus Iuris*.¹⁶

2.4 Smlouva z Nice

Smlouva z Nice, podepsaná 26. února 2001 a v platnost vstoupivší od 1. února 2003, byla přijata především v důsledku plánovaného rozšíření Evropské unie o nové členské státy a s tím související potřebou institucionálních změn na úrovni primárního práva. Z hlediska spolupráce v trestních věcech se Smlouva z Nice týká dvou oblastí. Smlouva z Nice jednak zakotvuje do primárního práva Evropskou jednotku pro justiční spolupráci (Eurojust), který v novém znění upravuje v článku 29, pododstavci 2, a článku 31, pododstavci 2, Smlouvy o Evropské unii. Smlouva z Nice dále významně zjednodušuje mechanismus posílené spolupráce, když snižuje minimální počet států, které mohou navázat posílenou spolupráci, na osm a ruší oprávnění členského státu zablokovat navázání posílené spolupráce z důležitých důvodů státní politiky. Během sjednání Smlouvy z Nice byla rovněž slavnostně podepsána Listina základních práv Evropské unie, jež v této době sice postrádala formální právní závaznost, soudy Evropských společenství k ní však při svém rozhodování přihlížely.¹⁷

---

¹⁵ Flore, Daniel: *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larquier, 2009. (s. 37, 38)

¹⁶ Flore, Daniel: *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larquier, 2009. (s. 38)

¹⁷ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 43, 44)

2.5 Smlouva o Ústavě pro Evropu

Již od doby mezivládních konferencí, které jednaly o přijetí Smlouvy z Nice, bylo více méně jasné, že institucionální reformy v ní obsažené spojené s rozšiřováním Evropské unie o nové členské státy, nebudou postačovat, a že v brzké době bude nevyhnutelná celková reflexe dalšího vývoje Evropské unie. Evropská rada tak spolu se Smlouvou z Nice přijímá deklaraci o budoucnosti Unie (deklarace č. 23), která obsahuje časový harmonogram pro tuto reflexi. Patnáctého prosince 2001 se Evropská rada na summitu v Laekenu rozhodla vytvořit Konvent o budoucnosti Evropy jakožto dočasnou instituci, jejímž úkolem bylo vytvoření Evropské ústavy do konání příští mezivládní konference. Konvent započal své práce 28. února 2002 pod předsednictvím bývalého francouzského prezidenta Valéry Giscard d'Estainga a svou činnost ukončil 10. července 2003. 17. července téhož roku byl návrh postoupen předsedovi Evropské rady. Evropská rada návrh Ústavy pro Evropu přijímá a Smlouva o Ústavě pro Evropu je podepsána dne 29. října 2009.¹⁸

Smlouva o Ústavě pro Evropu spočívala na rozdílu od dosavadních reformních smluv v nahrazení zakládajících smluv – tedy Smlouvy o Evropských společenstvích a Smlouvy o Evropské unii. Jak již napovídá její název, Smlouva o Ústavě pro Evropu vycházela z do té doby na úrovni evropského práva naprosto revoluční koncepce vytvoření evropské ústavy, čemuž odpovídala také použitá terminologie. Smlouva o Ústavě pro Evropu tak pracuje kupříkladu s pojmy Ústava, ústavní smlouva, evropský zákon, či evropský rámcový zákon a obsahuje rovněž ustanovení o symbolech Evropské unie a jiné etatistické prvky. Spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie byla jednou z oblastí, která měla dle návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu doznat nejvýznamnějších změn. Za vůbec největší změnu, dotýkající se spolupráce v trestních věcech v rámci EU lze považovat zrušení pilířové struktury Evropské unie. Trestní spolupráce je v návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu upravena jednak v části III., kapitole IV – Prostor svobody, bezpečnosti a práva, v oddílech 4 (Justiční spolupráce ve věcech trestních) a 5 (Policejní spolupráce ve věcech trestních). Oblast prostoru svobody, bezpečnosti a práva spadá mezi tzv. sdílené pravomoci Evropské unie.¹⁹

¹⁸ Flore, Daniel: *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009. (s. 38)

¹⁹ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 45)

Zrušení pilířové struktury v návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu mělo mít pro oblast spolupráce v trestních věcech mnohé důsledky. Jako legislativní akty, přijímané v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva měla být dosavadní nařízení nahrazena evropskými zákony a směrnice evropskými rámcovými zákony. V oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech měla sdílet zákonodárnou iniciativu společně Komise a alespoň čtvrtina členských států. Návrh nadále nepředpokládal přijímání úmluv vypracovaných Radou EU. V rámci zákonodárného procesu spolurozhodování měla být významně posílena role Evropského parlamentu. V Radě Evropské unie se mělo rozhodovat pomocí většinového hlasování, avšak v případě přijímání evropských rámcových zákonů směřujících k harmonizaci trestních procesních či hmotněprávních norem mohl členský stát využít takzvanou záchrannou brzdu (emergency break) – pokud by některý členský stát shledal, že se návrh evropského rámcového zákona může dotýkat základních principů jeho trestního soudnictví, mohl požadovat, aby se tímto návrhem zabývala Evropská rada, jejímž prostřednictvím pak mohl jeho přijetí zablokovat. Protokolem o úloze národních parlamentů a Protokolem o používání zásad subsidiarity a proporcionality je pak posílena role národních parlamentů členských států, které mohou k návrhům evropských legislativních aktů, o nichž mají být informovány, zasílat svá odůvodněná stanoviska ohledně toho, zda jsou tyto návrhy dle národního parlamentu v souladu se zásadou subsidiarity. V důsledku komunitarizace oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva měly být i v této oblasti uplatňovány principy výkladu komunitárního práva (především přímá aplikovatelnost, aplikační přednost, či odpovědnost státu za škodu způsobenou porušením komunitárního práva), dovozené v judikatuře Evropského soudního dvora.²⁰

2.6 Lisabonská smlouva

Doposud poslední změnu primárního práva Evropské unie představuje *Lisabonská smlouva* (celým názvem Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství). Lisabonská smlouva byla hlavami států a předsedy vlád členských zemí podepsána 13. prosince 2007, přibližně dva a půl roku po odmítavých referendech o Smlouvě o Ústavě pro Evropu v Nizozemsku a ve Francii.

---

²⁰ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 46 - 48)

Lisabonská smlouva byla ve všech členských zemích Evropské unie s výjimkou Irska, kde proběhlo o ratifikaci Lisabonské smlouvy nadvakrát referendum, ratifikována parlamentní cestou a v platnost vstoupila k 1. prosinci 2009. Na rozdíl od Smlouvy o Ústavě pro Evropu má Lisabonská smlouva novelizační charakter, když mění Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropských společenství, kterou přejmenovává na Smlouvu o fungování Evropské unie a Smlouvu o Euratomu. Právně závaznou přílohu Lisabonské smlouvy tvoří Listina základních práv Evropské unie, jež má stejnou právní hodnotu a závaznost jako Smlouva o fungování Evropské unie a Smlouva o Evropské unii. Mezi nejvýznamnější změny, které Lisabonská smlouva přináší, patří bezesporu zrušení pilířové struktury Evropské unie zavedené Maastrichtskou smlouvou, či přiznání právní subjektivity EU. Oblast spolupráce v trestních věcech je Lisabonskou smlouvou přenesena ze Smlouvy o EU do Smlouvy o fungování EU. V důsledku zrušení třípilířové struktury přibývají Evropské unii pravomoci v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva a oblasti, které byly doposud řešeny jen na mezivládní úrovni, jsou napříště v zásadě, při zachování mnohých speciálních úprav, včleněny do nadnárodních struktur rozhodování.²¹

Lisabonská smlouva v mnohém obsahově navazuje na nepřijatou Smlouvu o Ústavě pro Evropu. Oblast prostoru svobody, bezpečnosti a práva, do které mimo jiné spadá justiční a policejní spolupráce v trestních věcech, je upravena v Hlavě V., části třetí (*Vnitřní politiky a činnosti Unie*), Smlouvy o fungování EU. Dle stavu před přijetím Lisabonské smlouvy byla oblast spolupráce v trestních věcech součástí třetího pilíře Evropské unie a rozhodovací činnost v této oblasti byla tedy ovládána mezivládním principem, v jehož důsledku byly nejdůležitější právní akty třetího pilíře přijímány jednomyslným hlasováním všech členských států Unie, každý stát tak tedy při hlasování disponoval právem veta. Lisabonská smlouva, jež pilířovou strukturu Unie ruší, začleňuje celou oblast prostoru svobody, bezpečnosti a práva mezi takzvané *sdílené pravomoci* mezi Evropskou unií a členskými státy.²²

---

²¹ Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010. (s. 61 - 63)

²² Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010. (s. 61 - 63)

Lisabonská smlouva upouští od ústavní terminologie a od některých etastických prvků obsažených ve Smlouvě o Ústavě pro Evropu. Legislativní akty se tak i nadále nazývají nařízeními a směrnicemi a nikoli evropskými zákony a evropskými rámcovými zákony. Terminologický ústup však nemění nic na charakteristikách těchto legislativních aktů a na zavedení řádného legislativního postupu i v oblasti spolupráce v trestních věcech. Důsledkem zrušení piliřové struktury je zrušení rozlišování mezi komunitárními a třetipiliřovými právními akty, účinky právních aktů, které byly přijaty v rámci třetího piliře, jsou však zachovány až do jejich případného nahrazení právními akty přijatými již podle Lisabonské smlouvy. Evropský soudní dvůr má dle Lisabonské smlouvy v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva plnou jurisdikci. Role národních parlamentů je podle Lisabonské smlouvy ještě posílena oproti úpravě v návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu. Jednou z nejdůležitějších změn v oblasti spolupráce v trestních věcech, kterou přinesla Lisabonská smlouva je zavedení funkcionálního přístupu k trestnímu právu a trestní pravomoci.²³

---

²³ Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s.48 – 50)

3 INSTITUTE JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH

V oblasti spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie se postupem času vyvinulo několik institucí. Jak píše Jiří Vlastník, pojem instituce je poměrně dosti mnohovýznamový a definičně těžko uchopitelný, což ve svém důsledku nutně komplikuje i vymezení institucí spolupráce v trestních věcech v Evropské unii. Instituci lze chápat jako organizační uspořádání jednotlivců a za instituci spolupráce v trestních věcech v EU lze pak považovat organizační uspořádání zástupců členských států Evropské unie v oblasti spolupráce v trestních věcech. Institute spolupráce v trestních věcech v rámci EU lze členit dle nejrůznějších kritérií, přičemž asi nejvýznamnějším kritériem členění je kritérium strukturální, podle nějž instituce dělíme na vertikální a horizontální. Vertikální instituce spolupráce v trestních věcech jsou postaveny na struktuře od shora dolů a jsou pro ně charakteristické centralizované orgány, formalizované struktury a komunikační kanály a jasný právní rámec. Horizontální instituce jsou naopak charakteristické vytvářením struktury odspoda nahoru a spíše neformálním rámcem a komunikačními kanály. U jejich zrodu obvykle stojí vnitrostátní orgány jednotlivých členských států, reagující tak na praktické potřeby spolupráce. Mezi instituce spolupráce v trestních věcech lze zařadit vedle institucí justiční spolupráce v trestních věcech též instituce policejní spolupráce a instituce průřezové, propojující justiční a policejní spolupráci.²⁴ V této kapitole se budu nadále věnovat pouze institucím justiční spolupráce a průřezové instituci – Evropské síti pro předcházení trestné činnosti, neboť policejní spolupráce není tématem této diplomové práce.

3.1 Styční soudci a styční státní zástupci

Instituce styčných soudců a styčných státních zástupců je horizontální institucí justiční spolupráce ve věcech trestních. Jako reakce na zavraždění dvou italských soudců sicilskou mafií dochází na základě italské iniciativy k historicky vůbec první výměně styčných soudců v roce 1993 mezi Francií a Itálií, v Itálii tak působí francouzský styčný soudce. Francie, s ohledem na úspěšné výsledky, postupně vysílá styčné soudce do dalších zemí. Výměny styčných soudců probíhají zprvu na základě bilaterálních a často rovněž

---

²⁴ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 22 - 25)

neformálních ujednání. Geografický rozsah instituce styčných soudců a státních zástupců není omezen na teritorium Evropské unie, jde o instituci bilaterální mezistátní spolupráce. Rada členských států Evropské unie vůbec tuto instituci nezřídila a nevyužívá ji. Nespornou výhodou styčných soudců je však fakt, že reprezentují svůj domovský stát jako celek a představují tak pro orgány státu hostitelského jednoznačný kontaktní bod. Tam, kde byla instituce styčného soudce, respektive státního zástupce zřízena, bývá často státy v oblasti právní pomoci upřednostňována před stykem prostřednictvím kontaktních míst Evropské justiční sítě. Do rámce unijního práva byla instituce styčných soudců a státních zástupců začleněna až v roce 1996, a to *Společnou akcí 96/277/SVV o rámci pro výměnu styčných soudců nebo státních zástupců ke zdokonalování soudní spolupráce mezi členskými státy Evropské unie*.²⁵

3.1.2 Úkoly styčných soudců a styčných státních zástupců

Termín styčný soudce, respektive styčný státní zástupce může být poněkud zavádějící, neboť styční soudci a styční státní zástupci samozřejmě nevykonávají v hostitelském státě pravomoci soudce, respektive státního zástupce. Styční soudci a styční státní zástupci zastávají především úlohu prostředníků mezi orgány domácího a hostitelského státu při předávání žádostí o právní pomoc. Zejména v případech střetu různých právních kultur mohou styční soudci a státní zástupci plnit rovněž úlohu prostředníků mezi právními řády domovského a hostitelského státu předáváním informací o právu svého domovského státu. Tak tomu bude zejména v případech spolupráce zemí kontinentálního právního systému se zeměmi, jejichž právní řády vychází z *common law*. V neposlední řadě se styční soudci a styční státní zástupci podílejí na vzdělávacích akcích, pořádaných v rámci bilaterální spolupráce. Významnou roli hrají styční soudci a styční státní zástupci též jakožto tvůrci vzájemné důvěry mezi příslušnými orgány domovského a hostitelského státu.²⁶

---

²⁵ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 164 - 168)

²⁶ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 164 - 168)

3.2 Evropská justiční síť

Evropská justiční síť vznikla v roce 1998 přijetím *Společné akce 98/428/JVV o vytvoření Evropské justiční sítě*, jež byla později nahrazena *Rozhodnutím Rady 2008/976/SVV o Evropské soudní síti*. Důvodem jejího vzniku byla především nezbytnost provést další zlepšení justiční spolupráce mezi členskými zeměmi Unie, jakož i potřeba provést v zájmu zlepšení efektivnosti justiční spolupráce mezi členskými státy strukturální opatření na unijní úrovni, umožňující navázání vhodných přímých kontaktů mezi justičními orgány jednotlivých států. Podstatou Evropské justiční sítě je vytvoření sítě kontaktních míst v členských státech Evropské unie – v každém státě je tak zřizováno jedno, či více kontaktních míst a kontaktní místo pro oblasti spadající do její působnosti vytváří rovněž sama Evropská komise. Evropská justiční síť má za úkol usnadňování vhodného propojení mezi kontaktními místy v jednotlivých členských státech, organizaci pravidelných schůzí zástupců členských států a poskytování základních aktualizovaných informací prostřednictvím vlastní telekomunikační sítě.²⁷

3.2.1 Úkoly kontaktních míst

Evropskou justiční síť je tedy možné považovat za čistě horizontální instituci justiční spolupráce v trestních věcech. Na rozdíl od styčných soudců a styčných státních zástupců jsou kontaktní místa Evropské justiční sítě zřízena ve všech členských státech Evropské unie. Rozhodnutí o stanovení jednotlivých kontaktních míst, stejně jako o jejich pravomocích, je ponecháno na uvážení členských států, které jsou však ve svém uvážení omezeny požadavkem, aby kontaktní místo bylo zřízeno z ústředních orgánů příslušných pro mezinárodní justiční spolupráci a soudních, případně jiných orgánů, majících úkoly v oblasti mezinárodní justiční spolupráce. Úkoly kontaktních míst Evropské justiční sítě jsou obdobné úkolům styčných soudců a státních zástupců, nicméně okruh úkolů kontaktních míst Evropské justiční sítě je širší. Cílem kontaktních míst je v první řadě usnadnění přímého styku mezi justičními orgány. Navzdory tomuto cíli však ve skutečnosti často dochází k tomu, že se samotná existence struktury kontaktních míst spíše stává

²⁷ Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010. (s. 305 - 307)

přímému styku justičních orgánů překážkou, když justiční orgány kontaktují příslušné kontaktní místo s cílem dosáhnout přímého styku s dožádaným justičním orgánem, místo aby tento justiční orgán kontaktovaly přímo. V praxi mnohých justičních orgánů členských států navíc často přetrvává využívání tradičních nástrojů mezinárodní právní pomoci (diplomatický styk, styk prostřednictvím ministerstev spravedlnosti), což lze přičítat především nedostatku znalostí o nových nástrojích mezinárodní právní pomoci, vytvořené unijním právem, a neznalosti institucí justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU na straně vnitrostátních justičních orgánů. Velmi důležitým úkolem Evropské justiční sítě je rovněž určení orgánu, jenž je příslušný k vyřízení konkrétního dožádání. Za tímto účelem sekretariát Evropské justiční sítě provozuje databázi *European judicial atlas*²⁸, umožňující rychlé určení příslušného orgánu členského státu. Mezi další úkoly kontaktních míst patří poskytování informací o domácím trestním právu hmotném i procesním, přispívání k dialogu mezi justičními orgány členských států, posilování vzájemné důvěry a, v návaznosti na poznatky z praxe, též iniciace legislativních změn na unijní i vnitrostátní úrovni v oblasti spolupráce v trestních věcech.²⁹

3.3 Eurojust (Evropská jednotka pro soudní spolupráci)

Evropská jednotka pro soudní spolupráci je institucí vertikálního typu justiční spolupráce ve věcech trestních v rámci Evropské unie. Důvodem jeho vzniku byla především snaha o koordinaci spolupráce v trestních věcech v případech závažné organizované trestné činnosti přesahující hranice jednoho členského státu. Postupem času se totiž ukázalo, že spolupráce v trestních věcech na horizontální úrovni nepostačuje k dostatečnému boji proti stále se rozvíjejícímu mezinárodnímu zločinu a po vzoru Europolu, jakožto instituce vertikálního typu v oblasti policejní spolupráce, se objevuje myšlenka na zřízení obdobného orgánu i na poli justiční spolupráce.³⁰

Nápad na zřízení Eurojustu se poprvé objevuje na zasedání Evropské rady v Tampere v říjnu 1999. Hlavním cílem Eurojustu mělo být doplnění stávajících institucí spolupráce

²⁸ Databáze *European judicial atlas in criminal matters* je dostupná on-line na internetových stránkách Evropské justiční sítě: http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx

²⁹ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 171 - 174)

³⁰ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 175,176)

v trestních věcech, jako Evropské justiční sítě a Europolu, zejména v případech závažné organizované trestné činnosti, které vyžadují koordinaci vnitrostátních trestních řízení ve více než dvou státech.³¹

Vzniku samotného Eurojustu (Evropské jednotky pro soudní spolupráci) předcházela vznik tzv. Pro-Eurojustu (Dočasné jednotky pro soudní spolupráci), jenž byl zřízen 14. prosince 2000 v důsledku iniciativy Německa, Portugalska, Francie, Švédska a Belgie. Každý členský stát EU do Pro-Eurojustu nominoval jednoho zástupce z řad soudců, státních zástupců nebo policistů. Pro-Eurojust sloužil k usnadňování koordinace justiční spolupráce mezi členskými státy a fungoval až do zřízení Eurojustu, který vznikl na základě jednomyslně přijatého *Rozhodnutí Rady 2002/187/JAI z 28. února 2002* (dále jen „Rozhodnutí o zřízení Eurojustu“). Zakotvení v primárním právu EU se Eurojust dočkal 1. února 2003 vstupem v účinnost Smlouvy z Nice a oficiálně začal působit 29. dubna 2003.³²

Eurojustu byla přiznána právní subjektivita a stal se komunitárním orgánem mezivládní povahy. Eurojust je v zásadě financován z rozpočtu Evropské unie, výjimku tvoří platy národních členů, asistentů a dalších osob, které jsou financovány z rozpočtů jednotlivých členských států, které je nominovaly. Zpočátku Eurojust provizorně sídlil v Bruselu v prostorách Rady EU, od prosince 2002 sídlí v Haagu v prostorách Mezinárodního trestního soudu.³³

Eurojust je orgán smíšeného charakteru, má jednak povahu národní a zároveň povahu unijní. Národní povaha Eurojustu je vyjádřena především tím, že způsob výběru jednotlivých národních členů Eurojustu a jejich asistentů, případně dalších pomocných osob, je svěřen národním právním řádům a tito funkcionáři jsou financováni jednotlivými členskými státy.³⁴

---

³¹ Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.790,791)

³² Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.790,791)

³³ Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.791, 792)

³⁴ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008.

3.3.1 Složení Eurojustu

Eurojust se skládá z tzv. *národních členů*. Každý členský stát nominuje na základě postupu dle své národní právní úpravy národního člena Eurojustu, kterým může být osoba z řad veřejných žalobců, soudců, nebo policejních úředníků. Národní členové Eurojustu dohromady tvoří *Kolegium*. Kolegium Eurojustu volí dvou třetinovou většinou hlasů při tajné volbě ze svého středu předsedu Kolegia a dva místopředsedy, jejich funkční období trvá 3 roky a lze jej jednou opakovat. Každému národnímu členovi může asistovat jedna, nebo, v případě schválení ze strany Kolegia, i více osob. Národní členové fungují jako prostředníci mezi Eurojustem a příslušnými orgány svého členského státu.³⁵

Kolegium Eurojustu lze dle Jiřího Vlastníka označit za statutární orgán Eurojustu, byť takováto terminologie není v rozhodnutí o zřízení Eurojustu používána. Kolegium jednomyslně volí na funkční období v délce pěti let *správního ředitele*, jenž odpovídá za běžné řízení Eurojustu a za zaměstnance Eurojustu, vůči nimž je v nadřízené pozici. Nezávislou kontrolu nakládání s finančními prostředky Eurojustu zajišťuje *společný kontrolní orgán*, skládající se ze tří soudců, kteří jsou nominováni členskými zeměmi na základě principu rotačního předsednictví v Radě EU. Kolegium může za účelem přípravy jakýchkoli rozhodnutí týkajících se organizace a struktury Eurojustu vytvářet *zvláštní výbory*, v praxi se však místo těchto výborů osvědčilo vytváření neformálních týmů.³⁶ V současné době má Kolegium 28 členů, za Českou republiku v Kolegiu zasedá jakožto národní člen od 1. února 2011 Lukáš Starý, jenž dříve působil na Nejvyšším státním zastupitelství a na Okresním státním zastupitelství v Karviné.³⁷

3.3.2 Cíle a úkoly Eurojustu

Eurojust má dle Rozhodnutí o zřízení Eurojustu vytyčeny tři základní cíle. Prvním cílem je podpora a zlepšování koordinace mezi justičními orgány jednotlivých členských

³⁵ Pradel, Jean – Corstens, Geert – Vermeulen, Gert. *Droit pénal européen*. 3e édition. Paris: Dalloz, 2009. (s.489, 490)

³⁶ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s.177, 178)

³⁷ *Oficiální internetové stránky Eurojustu: Structure: National members*. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/about/structure/college/Pages/national-members.aspx> (naposledy prohlíženo 14.08.2014)

států v jejich boji proti závažné přeshraniční kriminalitě, druhým cílem je zlepšování právní pomoci mezi justičními orgány členských států a cílem třetím je podpora justičních orgánů členských států za účelem posílení efektivity trestních stíhání.³⁸

Dle Michala Tomáška je vymezení cílů a pravomocí Eurojustu, jež rozhodnutí o Eurojustu označuje jako úkoly Eurojustu, do jisté míry rozporné. Mezi úkoly (pravomocemi) Eurojustu totiž není žádná zmínka o zlepšování spolupráce mezi orgány jednotlivých členských států. Hlavním úkolem Eurojustu je bezpochyby koordinace trestních stíhání multilaterálního charakteru. Koordinaci je nutno chápat nikoli jako pouhé usnadňování spolupráce, neboť koordinace by měla vzájemné spolupráci přinést přidanou hodnotu, spočívající v lepší organizaci činností jednotlivých vnitrostátních orgánů. Michal Tomášek zdůrazňuje, že nejvýznamnější role Eurojustu, která není v právní úpravě Rozhodnutí o zřízení Eurojustu vůbec uvedena, spočívá ve vytváření vzájemné důvěry mezi orgány jednotlivých členských států. Mnoho národních členů považuje za největší přínos Eurojustu právě fakt, že v rámci Kolegia u jednoho stolu sedí představitelé 28 členských států, kteří si vyměňují zkušenosti ohledně svých vnitrostátních systémů trestní justice, prostředí Eurojustu je tak platformou pro nepřetržitou diskuzi, jejímž výsledkem může být upozornění na třecí plochy mezi jednotlivými jurisdikcemi.³⁹

Působnost Eurojustu je vymezena v článku 1 Rozhodnutí o zřízení Eurojustu, dle něž do ní spadají všechny formy trestné činnosti, k nimž je dána vždy příslušnost Europolu, dále všechny trestné činy postihující finanční zájmy Evropské unie, počítačová trestná činnost, podvody a korupce, praní výnosů z trestné činnosti, trestné činy proti životnímu prostředí a účast na zločinném spolčení. Dále může Eurojust na žádost orgánu členského státu pomáhat i pokud jde o jiné, než výše vymezené trestné činy.⁴⁰

Pravomoci Eurojustu lze dle Jiřího Vlastníka rozdělit na pravomoci Eurojustu jednajícího jako Kolegium a na pravomoci Eurojustu jednajícího prostřednictvím

---

³⁸ Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.792)

³⁹ Tomášek, Michal a kol. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 382, 383)

⁴⁰ *Rozhodnutí Rady 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti*. Úřední věstník EU L 063, 06/03/2002 s. 0001 – 0013.

jednotlivých národních členů. Žádná z pravomocí, kterou Rozhodnutí o zřízení Eurojustu Eurojustu přiznává, však neobsahuje prvek donucení vůči členským státům, jde tak o *neúplné pravomoci*. Eurojust tak lze považovat za orgán čistě mezivládní povahy, když veškeré pravomoci v oblasti trestního stíhání náleží vnitrostátním orgánům jednotlivých členských států. Pravomoci Eurojustu jednajícího prostřednictvím národních členů, respektive jako Kolegium, se liší především co do způsobu jejich výkonu, i když jejich obsah je velmi obdobný. Výkon pravomocí prostřednictvím národních členů je považován za výkon vůle jednotlivce, kdežto výkon pravomocí Eurojustu jednajícího jako Kolegium je výkonem vůle kolektivního orgánu, rozhodujícího dvoutřetinovou, respektive prostou většinou.⁴¹

Pro plnění svých úkolů náleží Eurojustu nástroje v podobě přístupu k osobním údajům. Eurojust vede rejstřík případů, jimiž se sám zabývá a které jsou obligatorně registrovány Kolegiem. Výrazem mezivládního charakteru spolupráce v rámci Eurojustu je fakt, že informace vedené v rejstříku jsou zpracovávány příslušnými národními členy, kteří tak mají tyto informace pod kontrolou a záleží pouze na jejich rozhodnutí, zda je zpřístupní i ostatním národním členům. Zpracování osobních údajů je omezeno na údaje týkající se osob, jež jsou podle vnitrostátních právních předpisů trestně vyšetřované nebo stíhané pro jednu nebo více forem trestné činnosti, a na osobní údaje osob, které mají postavení svědků a poškozených. Vzhledem k citlivosti oblasti ochrany osobních údajů byla zřízena kontrolní funkce úředníka pro ochranu osobních údajů. Tento úředník je však při výkonu své funkce podřízen přímo Kolegiu a při výkonu jiných funkcí je podřízen správnímu řediteli stejně jako ostatní zaměstnanci a lze tak pochybovat o jeho dostatečné nezávislosti.⁴²

3.3.3 Budoucnost Eurojustu

Eurojust má, jak již bylo naznačeno výše, toliko omezené pravomoci, které mu neumožňují donucovat vnitrostátní orgány členských států. Vzhledem k omezeným pravomocem Eurojustu se jeví jako velmi pravděpodobné, že současná podoba Eurojustu v budoucnu dozná změn. S tím ostatně počítá i primární právo Evropské unie, konkrétně

⁴¹ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s.180,181)

⁴² Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s.187,188)

ustanovení článku 85 a 86 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Na základě článku 85 SFEU může dojít řádným legislativním postupem k posílení pravomocí Eurojustu tak, že by mohl zahajovat trestní vyšetřování a rozhodovat v kompetenčních sporech mezi vnitrostátními orgány členských států. Článek 86 SFEU pak dává Radě EU možnost zvláštním legislativním postupem vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce.⁴³

3.4 Úřad evropského veřejného žalobce

Otázka vzniku Úřadu evropského veřejného žalobce (dále jen „ÚEVŽ“) je v současné době vzhledem k tomu, že v červenci loňského roku Evropská komise přijala návrh nařízení Rady o jeho zřízení, velmi aktuální. Právní základ založení ÚEVŽ nalezneme v primárním právu, konkrétně v ustanovení článku 86 SFEU, který sám však ÚEVŽ nezřizuje, dává jen možnost Radě, aby nařízením tento úřad vytvořila z Eurojustu.⁴⁴

Myšlenka na zřízení ÚEVŽ se poprvé objevila v *Corpus Juris*, odborné studii, zpracované na základě požadavku Evropské komise a Evropského parlamentu, jež se zaměřovala jednak na problematiku harmonizace trestního práva hmotného v rámci EU a zároveň na základní trestněprocesní pravidla v zemích EU. Studie *Corpus Juris* navrhla zřízení institutu evropského veřejného žalobce, jenž by měl působnost veřejného žalobce ve vymezených trestných činech proti finančním zájmům EU na území celé EU. Toto řešení se autorům *Corpus Juris* jevilo jako nejvhodnější s ohledem na odstranění překážek v justiční spolupráci mezi členskými státy Evropské unie.⁴⁵

Smlouva o ústavě pro Evropu obsahovala ve svém článku III-274 ustanovení dávající Radě EU pravomoc ke zřízení ÚEVŽ a podmínky pro jeho výkon. Přestože se ÚEVŽ stal jedním ze symbolů proměny EU ve federativní stát v očích odpůrců Smlouvy o ústavě, byl nakonec článek paradoxně takřka beze změny převzat do Lisabonské smlouvy a nedotkly se

---

⁴³ Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012. (s.792)

⁴⁴ *Smlouva o fungování Evropské unie*. Konsolidované znění.

⁴⁵ Tomášek, Michal a kol. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 408, 409)

ho úpravy spočívající v odstranění etatistických rysů. Důvodem přežití článku v jeho původní podobě mohla být značná podpora pro vznik ÚEVŽ či nízká rozlišovací schopnost vyjednávačů při vyjednávání podoby Lisabonské smlouvy. Dle Roberta Zbírala je důvodem spíše existence dostatečných právních pojištění, díky kterým by se členských států, které by případně byly proti vzniku ÚEVŽ, jeho zřízení nijak nedotklo.⁴⁶

Dle článku 86, odstavce 1, SFEU, může Rada pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy EU zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu ÚEVŽ. Rada rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. V článku 86 SFEU je pro případ nedosažení dohody na přijetí nařízení zřizujícího ÚEVŽ dána možnost zřízení ÚEVŽ na základě posílené spolupráce, pokud si to bude přát alespoň devět členských států.⁴⁷

V odstavci druhém je vymezena působnost a pravomoc ÚEVŽ, jenž je příslušný k vyšetřování a stíhání pachatelů a spolupachatelů trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie a jejich předvádění před soud členského státu, před nímž ÚEVŽ vykonává úlohu veřejného žalobce. Vymezení těchto trestných činů je ponecháno na nařízení Rady o zřízení ÚEVŽ.⁴⁸

3.4.1 Návrh Komise na nařízení Rady o zřízení ÚEVŽ

Dne 17. července 2013 Evropská komise přijala návrh na nařízení Rady o zřízení ÚEVŽ na základě článku 86 SFEU (dále jen „návrh Komise“), jakožto součást balíčku opatření, jejichž cílem je dosáhnout lepší ochrany finančních zájmů Unie. Dle návrhu Komise má ÚEVŽ být unijním orgánem s decentralizovanou strukturou. Decentralizovanou strukturu ÚEVŽ by tvořila jedna organizace složená ze dvou vrstev:

---

⁴⁶ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: Státní zastupitelství 6/2013. (s. 31)

⁴⁷ *Smlouva o fungování Evropské unie*. Konsolidované znění.

⁴⁸ *Smlouva o fungování Evropské unie*. Konsolidované znění.

- *centrální jednotka*, jež by měla za úkol dohled, koordinaci a v případě potřeby řízení vyšetřování a stíhání probíhajících v členských státech;
- *evropští pověřeni žalobci*, kteří by zpravidla samostatně prováděli vyšetřování a stíhání a byli by jak součástí ÚEVŽ, tak i vnitrostátních struktur provádějících vyšetřování.

Dle Evropské komise by se díky takovéto struktuře ÚEVŽ na jedné straně jednoduše a nenásilnou formou včlenil do vnitrostátních justičních systémů a zároveň by tak byl účinně naplněn společný evropský cíl – boj proti trestné činnosti ohrožující finanční zájmy Evropské unie.⁴⁹

V čele ÚEVŽ má být Evropský veřejný žalobce, který spolu se svými čtyřmi zástupci tvoří výše zmíněnou centrální jednotku. Evropský veřejný žalobce a jeho zástupci jsou zaměstnanci Evropské unie jmenovaní Radou na funkční období osmi let bez možnosti znovujmenování. Evropští pověřeni žalobci, rozmístění v jednotlivých členských státech, jednak plní úkoly plynoucí z jejich role v ÚEVŽ, zároveň jsou však integrální součástí vnitrostátních orgánů veřejné žaloby. Evropské pověřené žalobce, již jsou částečně placeni z rozpočtu Evropské unie, vybírá na funkční období pěti let Evropský veřejný žalobce, přičemž musí jít o osoby mající dostatečné zkušenosti s prací žalobce a způsobilost zastávat vysoké soudní funkce. ÚEVŽ má dále disponovat administrativním aparátem, sdíleným s Eurojustem a odborným aparátem, který by měl přejít především z Evropského úřadu boje proti podvodům (OLAF).⁵⁰

Dle návrhu Komise by měl být ÚEVŽ orgánem naprosto nezávislým na institucích Evropské unie a na členských státech. Kontrola ÚEVŽ má být prováděna pravidelným předkládáním výroční zprávy orgánům EU. Evropský veřejný žalobce může být odvolán Soudním dvorem Evropské unie na základě návrhu unijních orgánů jen z úzce vymezených

⁴⁹ Evropská Komise: *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a vnitrostátním parlamentům o přezkumu návrhu na nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce s ohledem na zásadu subsidiarity v souladu s Protokolem č. 2*. Brusel, 27.11.2013. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/pdf/com_2013_0851_cs.pdf (s. 2, 3)

⁵⁰ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: *Státní zastupitelství* 6/2013. (s. 34)

důvodů. Ze stejných důvodů může Evropský veřejný žalobce odvolat jednotlivé evropské pověřené žalobce, jakkoli jsou zároveň členy vnitrostátních soustav orgánů veřejné žaloby.

Vymezení trestných činů poškozujících finanční zájmy Evropské unie, spadajících do působnosti ÚEVŽ, které článek 86 SFEU ponechává na nařízení Rady o zřízení ÚEVŽ návrh Komise provádí v ustanovení článku 12 odkazem na Směrnici o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Evropské unie⁵¹, jež se v současné době nachází v průběhu řádného legislativního postupu.⁵²

Dle návrhu Komise má ÚEVŽ mít u trestných činů vymezených v člancích 12 a 13 výlučnou pravomoc vztahující se teritoriálně na celé území Evropské unie, osobně na všechny občany EU a na všechny zaměstnance EU bez ohledu na jejich občanství. ÚEVŽ má shromažďovat veškeré podněty týkající se možných podezření ze spáchání trestného činu v jeho působnosti. Jestliže je dáno dostatečné podezření ze spáchání takového trestného činu, ÚEVŽ zahájí vyšetřování, které může být vedeno jak na úrovni centrální, tak na úrovni evropských pověřených žalobců. Zpravidla by však vyšetřování jako takové s ohledem na znalost vnitrostátních norem hmotného a procesního práva prováděli evropští pověřeni žalobci a centrální úroveň ÚEVŽ by kontrolovala a posuzovala jejich činnost a řešila by situace, kdy jde o vyšetřování trestného činu týkajícího se více členských států. Evropští pověřeni žalobci by vyšetřování zpravidla vedli prostřednictvím policejních orgánů dané země, jimž by byli oprávněni ukládat pokyny. Území Evropské unie by pro vyšetřování ÚEVŽ bylo považováno za jeden právní prostor, což se projevuje i tím, že návrh Komise počítá s poměrně rozsáhlou harmonizací trestního práva.⁵³

Otázka, zda návrh Komise nakonec dospěje až k přijetí nařízení Rady o zřízení EÚVŽ je v tuto chvíli zcela otevřená. Vnitrostátní parlamenty řady členských států, mezi něž se zařadil i Senát Parlamentu ČR, vyjádřily pochybnosti ohledně dodržení principu subsidiarity (jenž je obsažen v ustanovení článku 5, odstavce 2, SEU) ve vztahu k návrhu

---

⁵¹ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: Státní zastupitelství 6/2013. (s. 34)

⁵² *European Parliament Legislative Observatory.*

⁵³ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: Státní zastupitelství 6/2013. (s. 34, 35)

Komise. Vnitrostátní Parlamentsy argumentují zejména nedostatečným odůvodněním potřeby nové právní úpravy ze strany Komise, uspokojivou úrovní boje proti kriminalitě ohrožující finanční zájmy Evropské unie dle stávající právní úpravy, či absencí přidané hodnoty návrhu Komise.⁵⁴

Zcela nepravděpodobným se jeví scénář, že by nařízení o zřízení ÚEVŽ bylo jednomyslně přijato v Radě EU. Svůj nesouhlasný postoj hned po přijetí návrhu Komise vyjádřilo kupříkladu Spojené království či Švédsko a řada dalších členských států se k projektu staví rezervovaně. Evropská komise je však ohledně zřízení ÚEVŽ optimistická, když komisařka pro spravedlnost Viviane Reding předpovídá vznik ÚEVŽ na rok 2017. Za realistickou cestu lze považovat zřízení ÚEVŽ na základě posílené spolupráce, se kterou je počítáno v ustanovení článku 86 SFEU.⁵⁵

Robert Zbiral se domnívá, že by za stávající situace mohlo být paradoxně průchodnějším řešením posílení Eurojustu dle článku 85 SFEU, jednak díky jednoduššímu legislativnímu postupu, kdy je zapotřebí pouze kvalifikovaná většina v Radě a zároveň by se mohlo stát, že posílení Eurojustu budou podporovat odpůrci zřízení ÚEVŽ. Nakonec by mohlo teoreticky dokonce dojít i k situaci, kdy budou vedle sebe fungovat tři různé úrovně spolupráce – některé státy by se mohly účastnit ÚEVŽ, jiné spolupráce v rámci posíleného Eurojustu a státy s opt-outem spolupráce v rámci Eurojustu v jeho dnešní podobě. Takováto rozdílnost úrovně spolupráce by jistě nepřispěla k efektivnímu boji proti trestným činům ohrožujícím, nebo poškozujícím finanční zájmy Evropské unie.⁵⁶

---

⁵⁴ Evropská Komise: *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a vnitrostátním parlamentům o přezkumu návrhu na nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce s ohledem na zásadu subsidiarity v souladu s Protokolem č. 2*. Brusel, 27.11.2013. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/np/pdf/com_2013_0851_cs.pdf (s. 2, 3)

⁵⁵ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: Státní zastupitelství 6/2013. (s. 36, 37)

⁵⁶ Zbiral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: Státní zastupitelství 6/2013. (s. 36, 37)

3.5.1 Evropská síť pro předcházení trestné činnosti

Evropská síť pro předcházení trestné činnosti (EUCPN) byla vytvořena *Rozhodnutím Rady ze dne 28. května 2001 o vytvoření Evropské sítě pro předcházení trestné činnosti*. Jejím cílem je propojení institucí jednotlivých členských států, které jsou odpovědné za prevenci trestné činnosti, přičemž zvláštní důraz je kladen na trestnou činnost mladistvých, trestnou činnost páchanou ve městech a drogovou trestnou činnost. Evropská síť pro předcházení trestné činnosti se skládá z nejvýše třech kontaktních míst určených každým členským státem a ze sekretariátu, zřízeného Evropskou komisí, jenž je financován z rozpočtu Evropské unie. Na kontaktní místa nejsou kladeny žádné zvláštní kvalifikační požadavky, kromě povinné přítomnosti alespoň jednoho zástupce vnitrostátních orgánů příslušných k prevenci trestné činnosti a znalosti nejméně jednoho dalšího oficiálního jazyka EU. V praxi jsou kontaktní místa členskými státy zřizována nejčastěji v rámci ústředních orgánů státní správy. V České republice je kontaktní místo Evropské sítě pro předcházení trestné činnosti zřízeno na Institutu kriminologie a sociální prevence. Mezi úkoly EUCPN patří především usnadňování výměny informací o zkušenostech a metodách v oblasti prevence kriminality, shromažďování informací o preventivních opatřeních a činnostech a usnadňování spolupráce mezi členskými státy Unie, třetími státy a mezinárodními organizacemi, jakož i vzdělávací a osvětová činnost v oblasti prevence trestné činnosti.⁵⁷

---

⁵⁷ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008. (s. 228, 229)

4 ÚPRAVA JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU

V této kapitole se budu věnovat úpravě justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie v poměrně nedávno přijatém zákoně č. 104/2013 Sb., ze dne 20. března 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „zákon o justiční spolupráci“), jenž vešel v účinnost k 1. lednu 2014.

4.1 Obecně o zákonu o justiční spolupráci

Zákon o justiční spolupráci má podle své důvodové zprávy za cíl komplexně upravit problematiku mezinárodní justiční spolupráce, která byla doposud upravena především v hlavě XXV. zákona č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“). Právní úprava v hlavě XXV. trestního řádu se stala postupem času vlivem četných novelizací, mezi které nejčastěji patřily právě novelizace v podobě ustanovení implementujících jednotlivé právní akty Evropské unie, velmi nepřehlednou, což negativně působilo i na přehlednost celého trestního řádu. Úprava v hlavě XXV. trestního řádu byla také mnohdy vágní a kusá, což často vedlo v praxi k aplikačním problémům, kdy se některé otázky musely řešit na úrovni interních předpisů Ministerstva spravedlnosti v případě soudů, respektive Nejvyššího státního zastupitelství v případě státních zástupců, což bylo nežádoucí s ohledem na zásadu zákonnosti trestního řízení. Dosavadní úprava rovněž zaostávala za poměrně dynamicky se rozvíjejícími potřebami mezinárodní justiční spolupráce vzhledem k internacionalizaci zločinu.⁵⁸

Zákon o justiční spolupráci tedy vyděluje celou problematiku mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních z trestního řádu, který však nadále zůstává základní trestně procesní normou. Zákon o justiční spolupráci ve svém § 3, odst. 1, stanoví subsidiární použití trestního řádu: „*Nestanoví-li tento zákon jinak, nebo není-li jím některá otázka upravena, použije se trestní řád*“⁵⁹, přičemž samotný trestní řád považuje řízení podle

⁵⁸ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 179 – 182)

⁵⁹ zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

zákona o justiční spolupráci v ustanovení svého § 12, odst. 1, za trestní řízení.⁶⁰ Za přelomovou změnu v právní úpravě mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech lze dle Přemysla Poláka považovat právě fakt, že prakticky celá problematika mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních je upravena komplexně zvláštním zákonem, který lze bez pochyby považovat za zákon kodexové povahy. Pracovní skupina, složená jak z odborníků z praxe, tak z úředníků Ministerstva spravedlnosti na návrhu zákona o justiční spolupráci pracovala po dobu bezmála šesti let. Zvažováno bylo původně i alternativní řešení v podobě ponechání problematiky mezinárodní spolupráce v trestních věcech v trestním řádu s tím, že by pro implementaci příslušných právních aktů Evropské unie byly ad hoc přijímány speciální zákony, čímž by se rovněž docílilo větší přehlednosti trestního řádu, avšak právní úprava problematiky mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních by se tak stala dosti roztržštěnou. Dle Přemysla Poláka a Miroslava Kubíčka je právě zvolená varianta zákona o justiční spolupráci jakožto předpisu kodexového charakteru variantou správnou.⁶¹

Zákon o justiční spolupráci obsahuje 341 paragrafů a je strukturován do sedmi částí, přičemž z pohledu justiční spolupráce v rámci Evropské unie jsou důležité především části první, druhá a pátá. První část - „*Úvodní ustanovení*“ - vymezuje předmět právní úpravy a základní pojmy a obecné zásady a principy mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, jako jsou například zásada speciality, či pravidla nutné obhajoby v případech řízení podle zákona o justiční spolupráci. Druhá část zákona, nazvaná „*Ochrana informací, některé subjekty působící v oblasti mezinárodní justiční spolupráce a schengenský informační systém*“, upravuje problematiku zastoupení České republiky v Eurojustu, Evropskou justiční síť, styčné soudce a státní zástupce a Schengenský informační systém. V části páté - „*Zvláštní postupy mezinárodní spolupráce s jinými členskými státy*“ - jsou upraveny instituty justiční spolupráce ve věcech trestních v rámci Evropské unie jako jsou společné vyšetřovací týmy, předávání osob k trestnímu stíhání, k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, nebo ochranného opatření na základě evropského zatýkacího rozkazu, příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku, předcházení kompetenčním sporům

---

⁶⁰ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶¹ Polák, Přemysl – Kubíček, Miroslav. *Výbrané koncepční změny obsažené v návrhu zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.* (str. 1 - 2)

a uznání a výkon jednotlivých druhů rozhodnutí. Část šestá upravuje přechodná a závěrečná ustanovení a sedmá část stanovuje účinnost zákona. Části třetí a čtvrtá, které upravují formy mezinárodní justiční spolupráce mimo rámec Evropské unie, respektive spolupráci českých justičních orgánů s mezinárodními trestními soudy a tribunály se spolupráce ve věcech trestních v rámci Evropské unie přímo nedotýkají a nebudu se jimi tedy v této práci zabývat, byť jde rovněž o velmi důležitou problematiku.⁶²

4.2 Úprava jednotlivých institutů justiční spolupráce v trestních věcech rámci EU v zákoně o justiční spolupráci

Jak již bylo naznačeno výše, otázkám justiční spolupráce v rámci EU jsou v zákoně o justiční spolupráci věnovány především část druhá a část pátá tohoto zákona, nelze však opomenout obecnou úpravu v první části zákona, která dopadá na všechny formy justiční spolupráce ve věcech trestních, tedy i na justiční spolupráci v rámci Evropské unie. V následujících podkapitolách se budu stručně věnovat právní úpravě jednotlivých institutů justiční spolupráce ve věcech trestních v rámci Evropské unie obsažené v novém zákoně o justiční spolupráci.

4.2.1 Zastoupení České republiky v Eurojustu

Eurojust (Evropská jednotka pro soudní spolupráci) je institucí vertikálního typu justiční spolupráce ve věcech trestních v rámci Evropské unie. Důvodem jeho vzniku byla především snaha o koordinaci spolupráce v trestních věcech v případech závažné organizované trestné činnosti přesahující hranice jednoho členského státu. Eurojust je orgán smíšeného charakteru, má jednak povahu národní a zároveň povahu unijní. Národní povaha Eurojustu je vyjádřena především tím, že způsob výběru jednotlivých národních členů Eurojustu a jejich asistentů, případně dalších pomocných osob, je svěřen národním právním řádům a tito funkcionáři jsou financováni jednotlivými členskými státy.⁶³

V případě České republiky jsou tyto otázky upraveny v zákoně o justiční spolupráci,

⁶² zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

⁶³ Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008.

přesněji řečeno v části druhé, hlavě II. tohoto zákona. Ustanovení této hlavy zajišťují implementaci dvou právních aktů Evropské unie, týkajících se Eurojustu, a to jmenovitě *Rozhodnutí Rady 2002/187/SVV o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti*, a *Rozhodnutí Rady 2009/426/SVV o posílení Eurojustu*, které mění původní rozhodnutí o zřízení Eurojustu. Dle důvodové zprávy k zákonu o justiční spolupráci je cílem těchto ustanovení stanovení zákonného rámce pro činnost národních členů, jejich asistentů a dalších pomocných osob.⁶⁴ Vedle toho jsou v ustanoveních této hlavy upraveny instituty styčného zástupce Eurojustu, národního korespondenta, společného kontrolního orgánu Eurojustu a národního koordinačního systému Eurojustu.⁶⁵

4.2.2 Evropská justiční síť

Ustanoveními hlavy III., části druhé, zákona o justiční spolupráci je do právního řádu České republiky implementována *Společná akce 98/428/SVV o vytvoření Evropské soudní sítě*, a její novela v podobě *Rozhodnutí Rady 2008/976/SVV o Evropské soudní síti*. Evropská justiční síť je síť kontaktních osob z řad soudců, státních zástupců, pracovníků ministerstev, případně dalších funkcionářů, které v rámci svých vnitrostátních pravomocí usnadňují a zefektivňují fungování justiční spolupráce v rámci Evropské unie.⁶⁶

Dle ustanovení § 34, jenž představuje jediný paragraf této hlavy, plní úkoly plynoucí ze zapojení České republiky do Evropské justiční sítě kontaktní body a technický korespondent, jimž jsou orgány činné v trestním řízení a Ministerstvo spravedlnosti povinny poskytnout potřebnou součinnost v rámci svých pravomocí. Jako kontaktní body jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti osoby z řad soudců, státních zástupců, případně z řad pracovníků Ministerstva spravedlnosti, přičemž v případě státních zástupců tak činí na návrh nejvyššího státního zástupce a platí, že přitom přihlédne k jejich odborným a jazykovým znalostem. Z osob, které jsou kontaktními body, pak ministr spravedlnosti

---

⁶⁴ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 205)

⁶⁵ zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

⁶⁶ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva.(str. 209, 210)

jmenuje a odvolává národního korespondenta.⁶⁷

4.2.3 Styční soudci a styční státní zástupci

V hlavě IV., části druhé, zákona o justiční spolupráci je obsažena úprava styčných soudců a styčných státních zástupců, čímž je zajištěna implementace *Společné akce 96/277/JHA*. Styční soudci a styční státní zástupci jsou vysíláni do jiných členských států na základě dohody uzavřené mezi ministry spravedlnosti dotčených států za účelem zlepšení justiční spolupráce mezi členskými státy.⁶⁸ Ustanovení této hlavy upravují způsob jmenování styčných soudců a styčných státních zástupců, a to tak, že je jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti, v případě státních zástupců na návrh nejvyššího státního zástupce. Stejně jako u kontaktních bodů ministr spravedlnosti přihlédne k jejich odborným a jazykovým znalostem. Orgány činné v trestním řízení a Ministerstvo spravedlnosti jsou povinny v rámci svých pravomocí poskytnout styčným soudcům a styčným státním zástupcům potřebnou součinnost.⁶⁹

4.2.4 Schengenský informační systém

Schengenského informačního systému (dále „SIS“) se účastní tři skupiny států. Jednak členské státy EU, které jsou součástí schengenského prostoru a plně se účastní schengenské spolupráce, dále členské státy, které nejsou součástí schengenského prostoru, avšak na základě speciálního rozhodnutí Rady SIS provozují, a dále státy, jež nejsou členy EU, ale přistoupily k schengenským předpisům. SIS byl do českého právního řádu implementován zákonem č. 170/2007 Sb.⁷⁰ Provozování SIS náleží v rámci České republiky do působnosti Policie České republiky, orgánem centrálně odpovědným za jeho národní součást je policejní prezidium.⁷¹

---

⁶⁷ zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

⁶⁸ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 210)

⁶⁹ zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

⁷⁰ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 210 - 212)

⁷¹ zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

V hlavě V., části druhé, zákona o justiční spolupráci, je upravena problematika získávání údajů z SIS ze strany orgánů činných v trestním řízení a národního člena Eurojustu, respektive jeho zástupce a asistenta. Orgány činné v trestním řízení mohou údaje z SIS získávat prostřednictvím Policie České republiky, zatímco národní člen, jeho zástupce a asistent mají k záznamům z SIS přístup prostřednictvím Eurojustu. Zákon dále zejména stanoví, že záznam pořízený v SIS za účelem zatčení a vydání nebo předání osoby, splňující náležitosti formuláře evropského zatýkacího rozkazu má pro účely předávacího řízení stejné účinky jako evropský zatýkací rozkaz.⁷²

4.2.5 Společný vyšetřovací tým

Ustanovení části páté, hlavy I., zákona o justiční spolupráci, upravující společný vyšetřovací tým, implementují do právního řádu České republiky *Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV o společných vyšetřovacích týmech*. Na základě ustanovení této hlavy zákona o justiční spolupráci mohou orgány České republiky uzavírat s orgány jiných členských států Evropské unie dohody o založení společného vyšetřovacího týmu, a to zejména v případech, kdy je vedeno trestní řízení, které vyžaduje provedení obtížných a náročných úkonů v jiných členských státech, nebo koordinovaný postup těchto členských států. Postup dle této hlavy není považován za výlučný, což je projevem čl. 1, odst. 11 Rámcového rozhodnutí 2002/465/SV a orgány České republiky tak mohou s orgány ostatních členských států spolupracovat i na základě obecných ustanovení o právní pomoci. V ustanovení této hlavy jsou dále upraveny regresní nároky jiných členských států vůči České republice a České republiky vůči jiným členským státům na zaplacení částky odpovídající náhradě škody, která byla vyplacena osobám z důvodu nesprávného úředního postupu vzniklého při činnosti společného vyšetřovacího týmu.⁷³

4.2.6 Předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu

V ustanoveních části páté, hlavy II., zákona o justiční spolupráci je upravena problematika předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu. Není náhodou, že

⁷² zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

⁷³ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 284, 285)

právě úpravě evropského zatýkacího rozkazu věnuje zákon o justiční spolupráci nejvíce prostoru ze všech institutů justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie, konkrétně celých 37 paragrafů. Evropský zatýkací rozkaz lze bez pochyb považovat za jeden z největších počínů na poli trestní spolupráce v rámci Evropské unie. Ustanoveními této hlavy, která je členěna na 3 díly, je zajištěna implementace *Rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy*.⁷⁴

V prvním díle této hlavy zákona o justiční spolupráci (obecná ustanovení) je především vymezen pojem evropského zatýkacího rozkazu, jímž se rozumí jednak „*rozhodnutí soudu České republiky vydané za účelem zatčení a předání osoby z jiného členského státu do České republiky k trestnímu stíhání nebo k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody*“ a zároveň také „*rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu vydané za účelem zatčení a předání osoby do tohoto členského státu k trestnímu stíhání nebo k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody*.“ Druhý díl je poté věnován úpravě předávání osob z jiného členského státu Evropské unie do České republiky a díl třetí úpravě předávání osob z České republiky do jiného členského státu Evropské unie.⁷⁵

V úpravě předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu v zákoně o justiční spolupráci se oproti předchozí právní úpravě v části XV. trestního řádu odrazilo několik koncepčních změn, jež se dotkly i obecného vydávání osob upraveného v části třetí zákona o justiční spolupráci. Jde o možnost vydání evropského zatýkacího rozkazu i na osobu podezřelou a o možnost uplatnění zásady *perpetuatio fori* v případě řízení o předání do jiného členského státu. Změnu oproti předchozí právní úpravě představuje rovněž zásada speciality v řízení o předání z jiného členského státu obsažená v ustanovení § 198, jež je pojatá širěji než obecná zásada speciality ve smyslu ustanovení § 85. Změny obsažené v zákoně o justiční spolupráci dle Přemysla Poláka a Miroslava Kubička reflektují rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci *C-388/08 PPU, trestní řízení proti Arturu*

⁷⁴ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 285)

⁷⁵ zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

4.2.7 Příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku

Ustanovení části páté, hlavy III., zákona o justiční spolupráci, věnované úpravě příkazu k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku implementují *Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii*.⁷⁸ V díle prvním jsou upravena společná ustanovení, je tedy zejména vymezeno, jaký majetek může být na základě příkazu k zajištění hodnoty postižen – musí jít o věc movitou, peněžní prostředky na účtu, zaknihovaný cenný papír, nemovitost nebo jinou majetkovou hodnotu, která dle zjištěných skutečností byla určena nebo užita ke spáchání trestného činu, nebo byla jeho výnosem, případně může být postižena náhradní hodnota. Příkaz lze rovněž použít na důkazní prostředek ve smyslu § 112 trestního řádu. V díle druhém této hlavy je pak upraven příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku v jiném členském státě, v třetím díle zajištění hodnoty a důkazního prostředku v České republice a v díle čtvrtém jsou upraveny regresní nároky jiných členských států vůči České republice a České republiky vůči jiným členským státům na vyplacení částky odpovídající náhradě škody vyplacené osobám z důvodu nesprávného úředního postupu vzniklého při výkonu příkazu k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku.⁷⁹ Dle důvodové zprávy zákona o justiční spolupráci se v případě příkazu k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku úprava v zásadě přebírá z předchozí právní úpravy se změnami toliko upřesňujícími.⁸⁰

4.2.8 Předcházení kompetenčním sporům

V ustanoveních části páté, hlavy V., zákona o justiční spolupráci je upraveno předcházení kompetenčním sporům s jinými členskými státy Evropské unie v případě

⁷⁶ Polák, Přemysl – Kubiček, Miroslav. *Vybrané koncepční změny obsažené v návrhu zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*. (str. 20)

⁷⁷ Rozsudku Soudního dvora ve věci C-388/08 PPU, trestní řízení proti Arturu Leymannovi a Alekseji Pustovarovovi se v této práci věnuji v podkapitole 5.3.3 – Výklad Soudního dvora k zásadě speciality a výjimkám z této zásady.

⁷⁸ *zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*. Důvodová zpráva. (str. 302)

⁷⁹ *zákon č. 104/2013 Sbírky, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*.

⁸⁰ *zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*. Důvodová zpráva. (str. 302)

vedení trestního řízení. Výslovně je stanoveno, že se dle této hlavy postupuje jen v případě, kdy dotčený členský stát do svého právního řádu implementoval *Rámcové rozhodnutí Rady 2009/948/SVV, o předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci v trestním řízení a jejich řešení*. Účelem této úpravy je především předcházení porušování zásady *ne bis in idem*. Stanoví se tak povinnost justičních orgánů dotázat se orgánů jiného členského státu, zda se v tomto státu vedlo nebo vede trestní řízení pro týž skutek proti též osobě, lze-li důvodně předpokládat, že se takové řízení vedlo nebo je vedeno a náležitosti takovéto žádosti. Dále je upraven postup justičních orgánů České republiky v případě žádosti orgánů jiného členského státu. Pro případ, že je zjištěno, že se v České republice a v jiném členském státě vede trestní řízení vůči též osobě pro tentýž skutek, je stanovena povinnost konzultovat s orgány jiného členského státu za účelem dosažení řešení, které by zabránilo nepříznivým důsledkům, jako je porušení zásady *ne bis in idem*.⁸¹

4.2.9 Uznání a výkon rozhodnutí

V souvislosti s justiční spoluprací ve věcech trestních v rámci Evropské unie jsou v zákoně o justiční spoluprací upraveny v jeho páté části, hlavách IV. a VI. až IX., také uznání a výkon jednotlivých rozhodnutí.

Ustanoveními hlavy IV., upravujícími uznání a výkon rozhodnutí ukládajícího náhradní opatření za vazbu, je provedena implementace *Rámcového rozhodnutí Rady 2009/829/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy EU*. Tento institut spolupráce v trestních věcech se v českém právním řádu objevuje zcela nově právě až v zákoně o justiční spoluprací, v předchozí právní úpravě obsažen nebyl.⁸² V této hlavě je upraven jednak postup při uznání a výkonu rozhodnutí, které bylo vydáno orgánem jiného členského státu v České republice a zároveň pak postup českých orgánů při zasílání rozhodnutí do jiného členského státu Evropské unie.⁸³

---

⁸¹ zákon o mezinárodní justiční spoluprací ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 315, 316)

⁸² Polák, Přemysl – Kubiček, Miroslav. *Výbrané koncepční změny obsažené v návrhu zákona o mezinárodní justiční spoluprací ve věcech trestních*. (str. 21)

⁸³ zákon o mezinárodní justiční spoluprací ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 307)

Ustanoveními hlavy VI., která upravují problematiku uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění, je zajištěna implementace *Rámcového rozhodnutí Rady 2005/214/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut*. V tomto případě zákon o justiční spolupráci navazuje na předchozí úpravu obsaženou v hlavě XXV. trestního řádu, v účinné právní úpravě se však projevují některé koncepční změny, mezi které patří především převedení působnosti z krajských soudů na soudy okresní a výrazné zjednodušení tohoto řízení.⁸⁴

V ustanoveních hlavy VII. je obsažena úprava uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího propadnutí nebo zabránění majetku, věcí nebo jiných majetkových hodnot. Ustanovení této hlavy implementují *Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci*. Obdobně jako v případě úpravy uznání a výkonu rozhodnutí ukládajícího peněžitou sankci přejímá v zásadě úprava v této hlavě předchozí právní úpravu z trestního řádu s koncepčními změnami, spočívajícími v přenesení věcné působnosti z krajských soudů na soudy okresní a ve zjednodušení řízení o uznání a výkonu rozhodnutí.⁸⁵

Uznání a výkon rozhodnutí ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody je upraveno v hlavě VIII., čímž je do právního řádu České republiky implementováno *Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii*. V případě této hlavy zákona o justiční spolupráci se jedná o zcela novou právní úpravu, neboť v předchozí právní úpravě v trestním řádu nebylo *Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV* implementováno. Cílem této právní úpravy je především umožnit osobě, vůči níž rozhodnutí směřuje, aby mohla svůj trest nebo ochranné opatření vykonat ve státu své příslušnosti, aby tedy nemusela čelit jazykovým bariérám a dalším obtížím spojeným s výkonem trestu nebo ochranného opatření v cizí zemi, a mohla se tak díky nejružnějším rekvalifikačním a výchovným opatřením lépe resocializovat do společnosti. V ustanoveních této hlavy je upraven postup uznávání a výkonu příslušného

⁸⁴ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 317)

⁸⁵ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 323)

rozhodnutí vydaného jiným členským státem v České republice a rovněž postup zajištění výkonu rozhodnutí vydaného v České republice v jiném členském státě Evropské unie.⁸⁶

Ustanovení hlavy IX., která do českého právního řádu nově implementují *Rozhodnutí Rady 2008/947/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty*, upravují postup při uznání a výkonu rozhodnutí ukládajících „alternativní“ tresty, tedy jiné tresty než nepodmíněný trest odnětí svobody. V této hlavě je upraven postup při uznání a výkonu takovýchto rozhodnutí vydaných orgánem jiného členského státu v České republice a postup při uznání a výkonu rozhodnutí orgánu České republiky v jiném členském státě Evropské unie. V souladu s koncepcí celého zákona o justiční spolupráci je v těchto případech dána věcná příslušnost okresním soudům, přičemž v zásadě rozhoduje samosoudce v neveřejném zasedání.⁸⁷

---

⁸⁶ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 334)

⁸⁷ zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva. (str. 345, 346)

5 EVROPSKÝ ZATÝKACÍ ROZKAZ

V této kapitole se budu podrobněji věnovat problematice evropského zatýkacího rozkazu. Evropský zatýkací rozkaz, zvaný též eurozatykač, lze bez větších pochyb považovat za jedno z nejkontroverznějších a nejdiskutovanějších témat evropské integrace. Zavedení předávání osob na základě eurozatykače nejen zcela pozměnilo dosavadní chápání vydávání osob na základě klasické extradice a mezinárodní trestní spolupráci vůbec. Zavedení institutu evropského zatýkacího rozkazu podnítilo vznik mnoha problémů spojených s otázkami limitů evropské integrace, vztahu unijního a vnitrostátního práva a v neposlední řadě (vzhledem k době jeho přijetí) též otázku charakteru právního aktu práva třetího pilíře (v tomto případě rámcového rozhodnutí) a jeho vnitrostátních účinků. Z těchto důvodů jsem se rozhodl tuto kapitolu pojmut o něco šířeji a vedle úvodní části věnované samotnému institutu eurozatykače se dále zabývat též výše naznačenými otázkami vztahu unijního a vnitrostátního práva ve spojení s evropským zatýkacím rozkazem. Zaměřím se na relevantní rozhodnutí orgánů ochrany ústavnosti některých členských států. Věnovat se však budu též roli Soudního dvora Evropské unie při vytváření charakteru komunitárního (a později unijního) práva.

5.1 Evropský zatýkací rozkaz

Poprvé se idea nahrazení formálního extradičního řízení zjednodušeným předáváním osob objevila ve studii *Corpus Juris*, požadavek na nahrazení formálního postupu vydávání osob flexibilnějším mechanismem byl dále obsažen rovněž v závěrech ze zasedání Evropské rady v Tampere. Institut evropského zatýkacího rozkazu (též „eurozatykač“) byl v rámci sekundárního práva Evropské unie zaveden *rámcovým rozhodnutím 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy* (v této kapitole též zkráceně označováno jen jako „Rámcové rozhodnutí“). Evropský zatýkací rozkaz je dle článku 1, odstavce 1, Rámcového rozhodnutí „*soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření*

spojené s odnětím osobní svobody.“⁸⁸ Oproti klasické extradici je předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu charakterizováno aplikací principu vzájemného uznávání (povinnost členských států eurozatykači v zásadě vyhovět), přímou spoluprací justičních orgánů členských států, kratšími lhůtami pro předání, významným oslabením požadavku oboustranné trestnosti, umožněním vydávání vlastních občanů a zapojením dalších orgánů jako Europolu, Evropské justiční sítě, či Schengenského informačního systému.⁸⁹

5.1.1 Základní principy evropského zatýkacího rozkazu

Základním principem, ze kterého předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu vychází, je *princip vzájemné důvěry* ve strukturu a fungování justičních systémů ostatních členských států Evropské unie, které zaručují spravedlivý proces. Evropský zatýkací rozkaz vychází z *principu vzájemného uznávání* v oblasti trestního práva, jenž byl zaveden Amsterdamskou smlouvou. Princip vzájemného uznávání má postupně směřovat k nahrazení původních vztahů založených na spolupráci systémem volného pohybu soudních rozhodnutí na území Evropské unie. Dle Bohumila Pikny princip vzájemného uznávání významně překročil původní koncepci třetího pilíře Evropské unie a lze jej považovat za „*federalizující krok v pojmání Unie*“, když se jednotlivé členské státy v této oblasti vzdávají své suverenity ve prospěch ostatních členských států.⁹⁰ Dalším principem, na kterém je institut evropského zatýkacího rozkazu postaven, je *princip justiční kontroly*, jehož projevem je jednak fakt, že rozhodnutí o vydání eurozatykače je rozhodnutím soudního orgánu a dále skutečnost, že rozhodnutí o výkonu eurozatykače v dožádaném státě vydává soudní orgán a role ústředních orgánů je omezena jen na administrativní pomoc. *Princip ochrany lidských práv* se v Rámcovém rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu projevuje především v ustanoveních o právu na obhajobu, o lhůtách pro předání a v ustanovení vylučujícím předání osoby do státu, v němž jí hrozí nebezpečí vystavení trestu smrti, mučení, či jiného ponižujícího zacházení a trestu. Evropský zatýkací rozkaz

⁸⁸ *Rámcové rozhodnutí 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.* Úřední věstník EU L190, 18.07.2002, s. 0001 – 0020.

⁸⁹ Tomášek, Michal a kol. *Europeizace trestního práva.* Praha: Linde, 2009. (s. 340 - 343)

⁹⁰ Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy.* Praha: Linde, 2010. (s. 312)

je postaven též na *principu ochrany osobních údajů*.⁹¹

5.1.2 Charakteristika předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu

Rozhodnutí o vydání evropského zatýkacího rozkazu vydané v dožadujícím členském státě není ve státě dožádaném přímo vykonatelné. Soudní orgán dožádaného státu (vykonávající orgán) musí o předání na základě eurozatykače rozhodnout, přičemž platí, že členské státy mají v zásadě povinnost na základě výše zmíněného principu vzájemného uznávání evropský zatýkací rozkaz na svém území vykonat. Rámcové rozhodnutí však obsahuje výčet obligatorních a fakultativních důvodů pro odmítnutí výkonu eurozatykače.⁹² Obligatorní důvody jsou uvedeny v článku 3⁹³ a důvody fakultativní v článku 4⁹⁴ Rámcového rozhodnutí.⁹⁵

⁹¹ Tomášek, Michal a kol. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 340 - 343)

⁹² Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010. (s. 311)

⁹³ Justiční orgán členského státu, který má vykonat zatýkací rozkaz, odmítne vykonat evropský zatýkací rozkaz v těchto případech:

1. pokud se na trestný čin, pro který je zatýkací rozkaz vydán, vztahuje ve vykonávajícím členském státě amnestie, pokud byl tento stát příslušný ke stíhání tohoto trestného činu podle svého vlastního trestního práva;

2. pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za stejný čin členským státem za předpokladu, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva členského státu, ve kterém byl vynesena rozsudek, ho již nelze vykonat;

3. pokud osoba, na niž byl evropský zatýkací rozkaz vydán, není podle práva vykonávajícího státu vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je zatýkací rozkaz vydán.

⁹⁴ Vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu:

1. pokud v některém z případů uvedených v čl. 2 odst. 4 nepředstavuje jednání, pro které byl vydán evropský zatýkací rozkaz, trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu; avšak v případě daní, poplatků, cel nebo měny nelze odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu z toho důvodu, že právo vykonávajícího členského státu neukládá tentýž druh daní, poplatků nebo cel nebo neobsahují stejnou úpravu, pokud jde o daně, poplatky, cla a měny, jako právo vystavujícího státu;

2. pokud osoba, na niž se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, je ve vykonávajícím členském státě stíhána za stejný čin, jako je trestný čin, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán;

3. pokud justiční orgány vykonávajícího členského státu rozhodly buď ne zahájit trestní stíhání kvůli trestnému činu, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán, nebo zastavit takové řízení, nebo byl-li v členském státě vynesena proti vyžádané osobě za stejné jednání pravomocný rozsudek, který zamezuje dalšímu trestnímu stíhání;

4. jsou-li trestní stíhání vyžádané osoby nebo výkon trestu podle práva vykonávajícího členského státu promlčeny a jednání spadá do pravomoci tohoto členského státu na základě jeho vlastního trestního práva;

5. pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem, za podmínky, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat;

6. byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem;

⁹⁵ *Rámcové rozhodnutí 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání*

Oblast působnosti evropského zatýkacího rozkazu upravuje článek 2 Rámcového rozhodnutí. Evropský zatýkací rozkaz lze dle tohoto ustanovení vydat v případech jednání, za něž je možné podle práva vystavujícího členského státu uložit trest odnětí svobody, nebo ochranné opatření s horní hranicí trestní sazby v délce nejméně dvanácti měsíců a v případě, že již byl odsuzujícím rozsudkem uložen trest, nebo nařízeno ochranné opatření, lze eurozatykač vydat v případě trestu, nebo ochranného opatření v délce nejméně čtyř měsíců. V ustanovení článku 2 odstavce 2 rámcového rozhodnutí jsou pak velmi obsáhlým taxativním výčtem uvedena ta jednání, u kterých v případě vydávání evropského zatýkacího rozkazu nemusí být ověřováno splnění podmínky oboustranné trestnosti,⁹⁶ a to v případech,

---

mezi členskými státy. Úřední věstník EU L190, 18.07.2002, s. 0001 – 0020.

⁹⁶ Níže uvedené trestné činy, které lze ve vystavujícím členském státě potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně tři roky a které jsou vymezeny právem tohoto členského státu, jsou důvodem pro předání na základě evropského zatýkacího rozkazu podle podmínek tohoto rámcového rozhodnutí a bez ověření oboustranné trestnosti tohoto činu:

- účast na zločinném spolčení,
- terorismus,
- obchod s lidmi,
- pohlavní vykořisťování dětí a dětská pornografie,
- nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami,
- nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- korupce,
- podvody včetně podvodů postihujících zájmy Evropských společenství ve smyslu Úmluvy ze dne 26. července 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- praní výnosů z trestné činnosti,
- padělání měny včetně eura,
- počítačová trestná činnost,
- trestné činy proti životnímu prostředí, včetně nedovoleného obchodu s ohroženými druhy živočichů a ohroženými druhy a odrůdami rostlin,
- napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a nedovoleném, pobytu,
- vražda, těžké ublížení na zdraví,
- nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi,
- únos, omezování osobní svobody a brání rukojmí,
- rasismus a xenofobie,
- organizovaná nebo ozbrojená loupež,
- nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl,
- podvod,
- vydírání a vymáhání peněz za ochranu,
- výroba padělků a nedovolených napodobenin,
- padělání veřejných listin a obchodování s nimi,

kdy za takováto jednání lze podle práva vystavujícího státu uložit trest, nebo ochranné opatření s horní hranicí trestní sazby v délce nejméně tří let. Právě toto upuštění od obligatorního zkoumání oboustranné trestnosti u poměrně široce vymezených jednání se stalo jedním ze stěžejních argumentů v neprospěch ústavnosti právních předpisů (vedle zavedení povinnosti vydávání vlastních občanů na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného v jiném členském státě, kterou lze považovat za ještě významnější průlom v oblasti trestní spolupráce, který Rámcové rozhodnutí přineslo), kterými byl evropský zatýkací rozkaz implementován do právních řádů jednotlivých členských států, čemuž se věnuji v podkapitole 5.5 této diplomové práce.⁹⁷

Jednou ze zásadních charakteristik předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu a jedna z nejvýznamnějších změn oproti klasické extradici spočívá též ve striktním stanovení lhůt pro projednání a vykonání evropského zatýkacího rozkazu. Konečné rozhodnutí o eurozatykači tak v případě, že hledaná osoba souhlasí se svým předáním, musí být přijato ve lhůtě do deseti dnů poté, co hledaná osoba tento souhlas dala, a v ostatních případech má být rozhodnutí o výkonu eurozatykače přijato do šedesáti dnů od zatčení hledané osoby. Z těchto lhůt existují výjimky, pokud nelze ve zvláštních případech eurozatykač ve stanovených lhůtách vykonat (v takovém případě dožádaný členský stát rovněž informuje Eurojust). Lhůty jsou stanoveny také pro předání osoby, když platí zásada, že hledaná osoba musí být předána co nejdříve, jakmile se příslušné justiční orgány dohodnou, nejpozději však do deseti dnů od přijetí rozhodnutí o vykonání evropského zatýkacího rozkazu. Pokud by se osoba nacházela po marném uplynutí této lhůty ve vazbě,

-
- padělání platebních prostředků,
  - nedovolený obchod s hormonálními látkami a jinými prostředky na podporu růstu,
  - nedovolený obchod s jadernými a radioaktivními materiály,
  - obchod s odcizenými vozidly,
  - znásilnění,
  - žhářství,
  - trestné činy spadající do příslušnosti Mezinárodního trestního soudu,
  - únos letadla nebo plavidla,
  - sabotáž.

⁹⁷ *Rámcové rozhodnutí 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.* Úřední věstník EU L190, 18.07.2002, s. 0001 – 0020.

musí být z vazby propuštěna.⁹⁸

Evropský zatýkací rozkaz je adresován přímo justičnímu orgánu dožádaného členského státu, čímž odpadá nutnost zdlouhavé procedury prostřednictvím ústředních orgánů členských států (zpravidla ministerstev spravedlnosti), jak tomu bývá v případě klasického vydávání. Oproti tradičnímu extradičnímu řízení je rozšířena i působnost evropského zatýkacího rozkazu, když pro předávání na základě eurozatykače není vyloučeno předávání pro trestné činy politické, vojenské a fiskální, což tradičně představuje překážku u extradice. Během řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu se uplatňuje zásada speciality, spočívající v tom, že předaná osoba nemůže být dle článku 27 odstavce 2 Rámcového rozhodnutí, trestně stíhána pro jiný trestný čin, spáchaný před jejím předáním, než pro ten, pro nějž byla předána.⁹⁹

5.1.3 Základní práva hledané osoby během předávacího řízení

Základní práva hledané osoby jsou uvedena v článku 11 Rámcového rozhodnutí. Dle tohoto ustanovení tak musí příslušný vykonávací justiční orgán dle vnitrostátních předpisů hledanou osobu, pokud byla zatčena, v souladu se svým vnitrostátním právem poučit o evropském zatýkacím rozkazu a o jeho obsahu, jakož i o tom, že hledaná osoba může souhlasit s předáním vystavujícímu justičnímu orgánu na základě eurozatykače. Hledaná osoba, jež je zatčena, má v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího státu právo na právního zástupce a tlumočníka.¹⁰⁰ V českém právním řádu je skutečnost, že je proti osobě vedeno řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu, jedním z případů nutné obhajoby.¹⁰¹

---

⁹⁸ Píkna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010. (s. 314)

⁹⁹ Tomášek, Michal a kol. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009. (s. 343 - 347)

¹⁰⁰ *Rámcové rozhodnutí 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy*. Úřední věstník EU L190, 18.07.2002, s. 0001 – 0020.

¹⁰¹ *zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních*, § 14 odstavec 1 písmeno b)

5.2 Charakter právních aktů EU a Soudní dvůr EU

Evropský soudní dvůr (později Soudní dvůr Evropské unie) se od doby svého vzniku významnou měrou podílel na prohlubování evropské integrace. Soudní dvůr svou judikaturou stanovil řadu principů práva Evropské unie, které vůbec nebyly v době jeho rozhodování obsaženy v ustanoveních primárního práva a mnohé základní principy jako princip přímého účinku, či princip přednosti evropského práva nejsou v ustanoveních primárního práva obsaženy ani dnes. Vzhledem k tomu, že mnohé principy evropského práva, jež Soudní dvůr dovodil, lze považovat za určité federalizující prvky ve vývoji Evropské unie, v důsledku nichž státy přicházejí o další část své suverenity ve prospěch Unie, lze si zatím jen stěží představit, že by tyto principy evropského práva byly vepsány přímo do zakládajících smluv. V této podkapitole se pokusím, v návaznosti na evropský zatýkací rozkaz, nastínit integrační, respektive federalizující roli judikatury Soudního dvora Evropské unie v souvislosti s vytvářením principů a charakteru norem komunitárního/evropského práva.

Evropský zatýkací rozkaz byl přijat formou rámcového rozhodnutí. Rámcové rozhodnutí bylo právním aktem Evropské unie, jenž byl používán v rámci třetího pilíře před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost.¹⁰² Rámcové rozhodnutí lze v zásadě přirovnat k jakési třetipilířové obdobě směrnice. Rámcové rozhodnutí totiž členské státy, které jsou jeho adresáty, zavazuje toliko co do stanovených cílů a volbu prostředků, jakými bude cíle dosaženo, ponechává, stejně jako směrnice, na jednotlivých členských státech. Oproti

---

¹⁰² Na případě rámcových rozhodnutí lze poměrně zřetelně ilustrovat problém nedostatku demokratické legitimacy v rozhodovací činnosti Evropské unie. Na nedostatek demokratické legitimacy rámcových rozhodnutí upozorňuje ve své monografii například Přemysl Polák (Polák, Přemysl. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha: Lexis Nexis, 2007): „Zatímco při dosahování technických a dobře definovaných cílů, jako je uskutečnění jednotného trhu, mohou být tyto postupy obhajitelné, neboť lze mít za to, že Rada vykonává legislativní pravomoci, jež na ni delegovaly národní parlamenty, které jako nositelé demokratické legitimacy dovolují, aby místo nich schvalovala zákony, jako ústavní model obecného politického rozhodování jsou zcela nepřijatelné. Oblast justiční spolupráce v trestních věcech nelze považovat za technickou už jen proto, že se dotýká významných zásahů do práv jednotlivců, a ne všechny cíle v této oblasti, a ne všechny cíle v této oblasti, které EU v současné době sleduje, jsou specifikovány ve Smlouvě o EU.“ Demokratická legitimita rámcových rozhodnutí dle Poláka navíc trpí už samotným faktem, že rámcová rozhodnutí jsou přijímána rozhodnutím Rady EU. Rozhodování v Radě velmi kriticky charakterizuje J. Laughland: „Rada ministrů je nejdokonalejším myslitelným příkladem svévolné moci: nikdo ji nekontroluje, nikomu se nemusí zodpovídat. Navíc osmdesát procent rozhodnutí Rady připravují její úředníci dříve, než dojde ke skutečným setkáním ministrů. To podporuje exekutivní, dirigistický ráz velké části evropského zákonodárství. Pokřivený a do značné míry utajovaný proces dialogu mezi národními a evropskými byrokraciemi se tak stává základním zdrojem evropských rozhodnutí, která vzlínají z Rady jako kouř z konkláve kardinálů volících nového papeže.“ (citováno z: Polák; 2007: 69, 70)

směrnícím se rámcová rozhodnutí liší především absencí přímého účinku. Přímý účinek byl u rámcových rozhodnutí dokonce výslovně vyloučen ustanovením primárního práva (někdejší článek 34 odstavec 2 písmeno b) Smlouvy o Evropské unii).¹⁰³

Evropský soudní dvůr ve své judikatuře v rozsudku ve věci *Van Gend en Loos*¹⁰⁴ v roce 1963 mimo jiné dovedl princip přímého účinku komunitárního práva. Princip přednosti komunitárního práva pak judikoval v rozsudku ve věci *Costa v. ENEL*¹⁰⁵ o rok později. Princip přednosti pak Evropský soudní dvůr v rozsudku ve věci *Internationale Handelsgesellschaft*¹⁰⁶ z roku 1970 rozvinul dokonce až k absolutní přednosti norem komunitárního práva před vnitrostátními právními normami, včetně ústavních zákonů jednotlivých členských států.

Přímý účinek směrnic dovedl Evropský soudní dvůr v rozsudku ve věci *van Duyn* z roku 1974.¹⁰⁷ Soudní dvůr pak v rozsudku ve věci *Ratti* v roce 1979 upřesnil podmínky, které musí být splněny, aby směrnice měla přímý účinek. Dle rozsudku ve věci *Ratti* má směrnice přímý účinek pouze tehdy, jestliže členský stát řádně neimplementoval příslušnou směrnici do svého právního řádu ve stanovené lhůtě. Použití ustanovení směrnice se tak jednotlivci nemohou před vnitrostátním soudem dovolávat před uplynutím lhůty stanovené pro její implementaci, neboť směrnice ukládá povinnosti jen členských státům a nepřichází tudíž v úvahu, aby se jednotlivci dovolávali principu legitimního očekávání před uplynutím lhůty stanovené pro její implementaci.¹⁰⁸

Evropský soudní dvůr však ve své judikatuře pokročil ještě dále a v rozsudku ve věci *von Colson* přiznal směrnícím tzv. nepřímý účinek. Vnitrostátní soudy tak mají dle Soudního dvora povinnost vykládat vnitrostátní právo ve světle textu a cíle směrnice

---

¹⁰³ Lebeck, Carl. Sliding Towards Supranationalism? The constitutional Status of EU Framework Decisions after Pupino. In: *German Law Journal*. 2007, vol. 08 no. 05 (s. 506, 507).

¹⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1963, 32/84, Van Gend & Loos NV proti Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen, Enschede, Sb.SD 00779.

¹⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964, 6-64, Flaminio Costa proti E.N.E.L, Sb.SD 01141.

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 1970, 11/70, Internationale Handelsgesellschaft mbH proti Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, SbSD 01125.

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, 41/74 Yvonne van Duyn v. Home Office, Sb.SD 1337.

¹⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. dubna 1979, 148/78 Publicco Ministero v. Tullio Ratti, Sb.SD 1629.

(tzv. eurokonformní výklad).¹⁰⁹

Jak již bylo naznačeno výše, evropský zatýkací rozkaz byl přijat právní formou rámcového rozhodnutí, jež bylo do vstupu v platnost Lisabonské smlouvy právním aktem třetího pilíře Evropské unie. Spolupráce v rámci třetího pilíře, jenž byl zaveden Maastrichtskou smlouvou, byla ve smyslu Maastrichtské smlouvy původně čistě mezivládní povahy a jurisdikce Soudního dvora v oblasti třetího pilíře byla značně omezená. Změnu v tomto přinesla až Amsterdamská smlouva, která Soudnímu dvoru přiznala pravomoci v oblasti výkladu práva třetího pilíře (článek 35 Smlouvy o EU v tehdejší znění).¹¹⁰

5.2.1 Rozsudek ve věci Pupino

Soudní dvůr Evropské unie svou pravomoc k výkladu právních aktů třetího pilíře náležitě využil. V souvislosti s rámcovými rozhodnutími a jejich charakterem je zde zapotřebí zmínit především rozsudek Soudního dvora ve věci *Pupino*¹¹¹ z roku 2005. Ve věci *Pupino* Soudní dvůr rozhodoval v rámci řízení o předběžné otázce, kterou položil soudce v trestních věcech u soudu ve Florenci, jenž byl pověřen předběžným vyšetřováním v rámci trestního řízení vedeného proti Marii Pupino. Maria Pupino byla učitelkou v mateřské školce a trestní řízení proti ní bylo vedeno pro údajné týrání svěřených dětí, kdy je měla kázeňsky trestat bitím a jiným fyzickým násilím.

Trestní řízení v Itálii má dvě fáze – předběžné vyšetřování a hlavní líčení, během něhož se naplno projevuje mj. i zásada kontradiktornosti procesu a v zásadě se v této fázi provádí dokazování (italský trestní řád však umožňoval výjimky, kdy u taxativně stanovených sexuálních trestných činů bylo možné provést důkazy výslechem osob ve fázi předběžného vyšetřování). Během podávání předběžné otázky bylo trestní řízení proti Marii Pupino v první fázi. Státní zástupce podal vyšetřujícímu soudci návrh na provedení důkazu výslechem obětí - týraných dětí již v první fázi trestního řízení s ohledem na to, aby oběti

¹⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. listopadu 1983, 14/83 Sabine von Colson und Elisabeth Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen, Sb.SD 1891.

¹¹⁰ Fletcher, Maria. *The European Court of Justice, carving itself an influential role in the EU third pillar*. EUSA Conference Paper, Montreal 2007. (s. 4-6) Dostupné na: <http://www.unc.edu/euce/eusa2007/papers/fletcher-m-08i.pdf>

¹¹¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

neutrply výsledkem v kontradiktorní fázi trestního řízení zbytečná psychická traumata a aby nedošlo do doby konání hlavního líčení k procesu potlačení a tím ztrátě hodnověrných důkazů. Maria Pupino proti tomuto návrhu státního zástupce podala námitku, že tento případ nespadá pod taxativně vyjmenované trestné činy, u nichž je možné provádět důkazy výsledkem obětí ve fázi předběžného vyšetřování.¹¹²

Vyšetřující soudce se domníval, že námitka Marie Pupino je důvodná, neboť italský trestní řád skutečně neumožňoval v daném případě provádět výsledky obětí ve fázi předběžného vyšetřování a dle jeho názoru měl být návrh státního zástupce tedy zamítnut. Zároveň však měl soudce za to, že „bez ohledu na existenci či neexistenci přímého účinku právních předpisů Společenství“ musí vnitrostátní soudce vykládat své vnitrostátní právo ve světle litery a ducha ustanovení práva Společenství“ a vážně pochyboval o slučitelnosti příslušných ustanovení italského trestního řádu a *rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SV* ze dne 15. března 2001, o postavení obětí v rámci trestních řízení a z tohoto důvodu se rozhodl obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, zda mají být příslušné články *rámcového rozhodnutí* vykládány tak, že vnitrostátní soud musí mít možnost umožnit dětem nízkého věku, které tvrdí, že byly obětmi špatného zacházení, učinit výpověď za podmínek umožňujících jim zaručit přiměřenou úroveň ochrany, mimo soudní jednání a před jeho konáním.¹¹³

Soudní dvůr ve svém rozsudku dospěl k závěru, že „*zásada nepřímého účinku (konformního výkladu) se vztahuje rovněž na rámcová rozhodnutí, přijatá v rámci hlavy VI. Smlouvy o EU ve svém tehdejší znění a že při uplatňování vnitrostátního práva je vnitrostátní soud povolán k jeho výkladu povinen v co největším možném rozsahu vnitrostátní právo vykládat ve světle znění a účelu rámcového rozhodnutí, aby byl dosažen výsledek, který rámcové rozhodnutí sleduje, a dosažen tak soulad s článkem 34, odst. 2, písm. b) Smlouvy o EU.*“¹¹⁴

---

¹¹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

¹¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

¹¹⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

Soudní dvůr dále stanovil limity eurokonformního výkladu vnitrostátního práva. Dle Soudního dvora zásada eurokonformního výkladu nemůže být použita jako základ pro výklad vnitrostátního práva *contra legem*. Meze eurokonformního výkladu Soudní dvůr spatřuje též v obecných právních zásadách, a to především v *zásadě právní jistoty* a *zákazu retroaktivity*. Tyto zásady mají bránit zejména tomu, aby povinnost výkladu vnitrostátního práva ve světle rámcového rozhodnutí vedla ke stanovení, nebo zpřísnění trestní odpovědnosti těch osob, jež jednájí v rozporu s jeho ustanoveními.¹¹⁵

Ve věci trestního řízení proti Marii Pupino se však eurokonformní výklad italského trestního řádu nevztahoval k rozsahu trestní odpovědnosti obviněné, nýbrž k průběhu řízení a podmínkám provádění důkazů. Soudní dvůr tak rozhodl, že „*příslušné články rámcového rozhodnutí musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud musí mít možnost umožnit dětem nízkého věku, které, jako je tomu ve věci v původním řízení, tvrdí, že byly obětmi špatného zacházení, učinit výpověď za podmínek umožňujících zaručit těmto dětem přiměřenou úroveň ochrany, například mimo veřejné soudní jednání a před jeho konáním. Vnitrostátní soud je povinen vzít v úvahu všechna pravidla vnitrostátního práva a vykládat je v co největším možném rozsahu ve světle znění, jakož i účelu uvedeného rozhodnutí.*“¹¹⁶

5.3 Výklad evropského zatýkacího rozkazu v judikatuře Soudního dvora EU

V této podkapitole se budu věnovat judikatuře Soudního dvora Evropské unie k výkladu Rámcovému rozhodnutí. Soudní dvůr se výkladem Rámcového rozhodnutí ve své judikatuře zabýval v rámci řízení o předběžných otázkách, podaných vnitrostátními soudy v členských státech. Skutkové okolnosti jednotlivých případů vedených před vnitrostátními soudy ponechám stranou a zaměřím se pouze na příslušné předběžné otázky podané vnitrostátními soudy a na odpovědi Soudního dvora na tyto předběžné otázky.

---

¹¹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

¹¹⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

5.3.1 Výklad Soudního dvora k obligatorním důvodům odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu

Se dvěma předběžnými otázkami, týkajícími se výkladu článku 3, odstavce 2 rámcového rozhodnutí¹¹⁷, jenž obsahuje výčet důvodů pro obligatorní odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu, se na Soudní dvůr obrátil *Oberlandesgericht Stuttgart* v rámci řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu proti Gaetano Mantellovi:

„1) Posuzuje se otázka, zda se jedná o ‚stejný čin‘ ve smyslu čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí

a) podle práva vystavujícího členského státu nebo

b) podle práva vykonávajícího členského státu nebo

c) tak, že se pojem ‚stejný čin‘ vyloží autonomně na základě práva Unie?

2) Je nedovolený dovoz omamných látek ‚stejným činem‘ ve smyslu čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí jako účast na [zločinném] spolčení za účelem obchodování s omamnými látkami, jestliže vyšetřovací orgány v době vydání odsuzujícího rozsudku za uvedený nedovolený dovoz měly informace a důkazy, na základě nichž existovalo důvodné podezření z účasti na takovém spolčení, ale v zájmu vyšetřování upustily od toho, aby tyto informace a důkazy předložily soudu, a zahájily z tohoto důvodu trestní stíhání? “¹¹⁸

Soudní dvůr ve svém rozsudku dospěl k závěru, že:

„pro účely vystavení a výkonu evropského zatýkacího rozkazu je pojem ‚stejný čin‘ uvedený v čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy autonomním pojmem práva Unie.

¹¹⁷ Justiční orgán členského státu, který má vykonat zatýkací rozkaz, odmítne vykonat evropský zatýkací rozkaz v těchto případech: (...) 2. pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za stejný čin členským státem za předpokladu, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva členského státu, ve kterém byl vynesena rozsudek, ho již nelze vykonat.

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2010, C-261/09, Gaetano Mantello, Úřední věstník EU C 220, 12.9.2009.

Za takových okolností, jaké jsou dány ve věci v původním řízení, kdy vystavující justiční orgán v odpovědi na žádost o informace ve smyslu čl. 15 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí, kterou formuloval vykonávající justiční orgán, na základě svého vnitrostátního práva a při dodržení požadavků vyplývajících z pojmu „stejný čin“, jak je zakotven v tomtéž čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí, výslovně konstatoval, že předcházející rozsudek vydaný v jeho právním řádu není konečným rozhodnutím vztahujícím se na činy uvedené v jeho zatýkacím rozkazu, a tudíž není překážkou pro trestní stíhání, v jejichž rámci byl uvedený zatýkací rozkaz vydán, nemá vykonávající justiční orgán žádný důvod ve spojitosti s takovým rozsudkem uplatnit důvod pro povinné odmítnutí výkonu upravený v uvedeném čl. 3 odst. 2.“¹¹⁹

5.3.2 Výklad Soudního dvora k fakultativním důvodům odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu

Hned v několika případech se na Soudní dvůr EU obrátily vnitrostátní soudy s předběžnými otázkami týkajícími se výkladu článku 4, bodu 6, rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, jehož ustanovení upravuje jeden z fakultativních důvodů pro odmítnutí předání na základě evropského zatýkacího rozkazu.¹²⁰

Poprvé se výkladem tohoto ustanovení Soudní dvůr zabýval v rámci řízení o dvou předběžných otázkách, položených *Oberlandesgericht Stuttgart* ve věci trestního řízení proti Szymonu Kozlowskému:

„1) Odporuje domněnce, že osoba se ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí ‚zdržuje‘ nebo ‚má trvalé bydliště‘ ve (vykonávajícím) členském státě, skutečnost, že dotčená osoba
a) se ve (vykonávajícím) členském státě nezdržuje nepřetržitě;
b) se v něm nezdržuje v souladu s vnitrostátními předpisy upravujícími vstup a pobyt

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2010, C-261/09, Gaetano Mantello, Úřední věstník EU C 220, 12.9.2009.

¹²⁰ Vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu: (...) 6. byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem.

cizinců;

c) zde opakovaně páchá trestnou činnost nebo

d) v něm vykonává trest odnětí svobody?

2) Je provedení čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí takovým způsobem, že předání vlastního státního příslušníka (vykonávajícího) členského státu k výkonu trestu je proti jeho vůli vždy nepřípustné, zatímco příslušným orgánům tohoto členského státu je přiznána posuzovací pravomoc pro účely výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného vůči příslušníkům jiných členských států, kteří nesouhlasí se svým předáním, v souladu s právem Unie, zejména se zásadami nediskriminace a občanství Unie podle čl. 6 odst. 1 EU ve spojení s článkem 12 ES a článkem 17 a následujícími ES, a pokud ano, musí být uvedené zásady zohledněny přinejmenším při výkonu uvedené posuzovací pravomoci? “¹²¹

Soudní dvůr ve svém rozsudku na tyto předběžné otázky odpověděl v tom smyslu, že článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu je nutno vykládat tak, že:

„vyžádaná osoba „má trvalé bydliště“ ve vykonávajícím členském státě, pokud zřídila své skutečné bydliště v tomto státě, a „zdržuje se“ tam, pokud si v důsledku stálého pobytu po určitou dobu v tomto členském státě vytvořila pouto k tomuto státu, které je srovnatelné s poutem vzniklým v důsledku bydliště;

pro určení, zda mezi vyžádanou osobou a vykonávajícím členským státem existuje pouto, na jehož základě by bylo možné konstatovat, že se na tuto osobu vztahuje výraz „zdržuje se“ ve smyslu zmíněného čl. 4 bodu 6, vykonávajícímu justičnímu orgánu přísluší provést celkové posouzení více objektivních skutečností, kterými se vyznačuje situace této osoby, mezi něž patří zejména délka, povaha a podmínky pobytu vyžádané osoby, jakož i rodinné a hospodářské vazby, které tato osoba udržuje k vykonávajícímu členskému státu. “¹²²

---

¹²¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2008, C-66/08, trestní řízení proti Szymonu Kozłowskiemu, Úřední věstník EU C 107, 26.4.2008.

¹²² Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2008, C-66/08, trestní řízení proti Szymonu Kozłowskiemu, Úřední věstník EU C 107, 26.4.2008.

Dále se na Soudní dvůr s pěti předběžnými otázkami ohledně výkladu ustanovení článku 4 bodu 6 obrátil *Rechtbank Amsterdam* v rámci řízení, jehož předmětem byl výkon evropského zatýkacího rozkazu, vydaného na Dominica Wolzenburga:

„1) Je nutno za osoby, které se ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí zdržují ve vykonávajícím členském státě nebo zde mají trvalé bydliště, považovat osoby, které nemají státní příslušnost vykonávajícího členského státu, nýbrž státní příslušnost jiného členského státu a na základě čl. 18 odst. 1 ES legálně pobývají ve vykonávajícím členském státě – bez ohledu na délku legálního pobytu?

2) a) V případě záporné odpovědi na první otázku: mají být pojmy uvedené v první otázce vykládány v tom smyslu, že se vztahují na osoby, které nemají státní příslušnost vykonávajícího členského státu, nýbrž státní příslušnost jiného členského státu a které před svým zatčením na základě evropského zatýkacího rozkazu legálně pobývaly alespoň určitý čas podle čl. 18 odst. 1 ES ve vykonávajícím členském státě?

b) V případě kladné odpovědi na otázku 2.a: jaké požadavky lze pak klást na délku legálního pobytu?

3) V případě kladné odpovědi na otázku 2.a: může vykonávající členský stát kromě požadavků na délku legálního pobytu vyžadovat ještě splnění takových dodatečných správních požadavků, jako je povinnost být držitelem povolení k pobytu na dobu neurčitou?

4) Spadá vnitrostátní opatření, které stanoví podmínky, za kterých justiční orgán vykonávajícího členského státu odmítne výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody, do (věcné) působnosti Smlouvy o ES?

5) Při zohlednění skutečnosti, že

– článek 6 odst. 2 a 5 OLW obsahuje pravidla, která poskytují stejné zacházení Nizozemcům a osobám, které nemají nizozemskou státní příslušnost, ale mají povolení k pobytu na nizozemském území na dobu neurčitou,

a

– tato pravidla vedou k tomu, že pro tyto skupiny osob musí být předání odmítnuto, pokud byl evropský zatýkací rozkaz vystaven pro výkon pravomocného trestu odnětí svobody,

znamená čl. 6 odst. 2 a 5 OLW diskriminaci zakázanou článkem 12 ES, protože se stejné zacházení nevztahuje na státní příslušníky jiných členských států, kteří mají právo pobytu na základě čl. 18 odst. 1 ES, kteří v důsledku pravomocně uloženého trestu odnětí svobody tohoto práva pobytu nepozbudou, ale kteří nemají nizozemské povolení k pobytu na dobu neurčitou? “¹²³

S výše uvedenými předběžnými otázkami se Soudní dvůr vypořádal následovně:

„1) Státní příslušník členského státu, který má legální trvalé bydliště v jiném členském státě, je oprávněn dovolávat se čl. 12 prvního pododstavce ES vůči takové vnitrostátní právní úpravě, jako je zákon o předávání osob (OLW - Overleveringswet) ze dne 29. dubna 2004, která stanoví podmínky, za kterých příslušný justiční orgán může odmítnout vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu odnětí svobody.

2) Článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy je nutno vykládat v tom smyslu, že pokud se jedná o občana Unie, vykonávající členský stát nemůže vedle podmínky týkající se délky pobytu v tomto státě podmínit uplatnění důvodu, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, jenž je stanoven v tomto ustanovení, takovými dodatečnými správními požadavky, jako je povinnost být držitelem povolení k pobytu na dobu neurčitou.

3) Článek 12 první pododstavec ES je nutno vykládat v tom smyslu, že nebrání právní úpravě vykonávajícího členského státu, podle níž příslušný justiční orgán tohoto státu odmítne vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný proti některému z jeho státních příslušníků za účelem výkonu trestu odnětí svobody, zatímco pokud se jedná o státního příslušníka jiného členského státu majícího právo pobytu založené na čl. 18 odst. 1 ES, je takovéto odmítnutí podmíněno tím, že tento státní příslušník na území uvedeného vykonávajícího členského státu nepřetržitě legálně pobýval po dobu pěti let. “¹²⁴

---

¹²³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2009, C-123/08, trestní řízení proti Dominicu Wolzenburgovi, Úřední věstník EU C 282/8, 9.5.2008.

¹²⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2009, C-123/08, trestní řízení proti Dominicu Wolzenburgovi, Úřední věstník EU C 282/8, 9.5.2008.

V rámci řízení, jehož předmětem byl výkon evropského zatýkacího rozkazu proti I.B., podal Soudnímu dvoru čtyři předběžné otázky týkající se mimo jiného též výkladu ustanovení článku 4 bodu 6 Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu belgický ústavní soud:

„1) Musí být evropský zatýkací rozkaz vydaný za účelem výkonu odsuzujícího rozhodnutí vyneseného v nepřítomnosti, aniž je odsouzená osoba informována o místě nebo dni jednání a proti kterému má stále možnost podat opravný prostředek, považován nikoliv za zatýkací rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí, ale za zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání ve smyslu čl. 5 bodu 3 téhož rámcového rozhodnutí?

2) Musí být v případě záporné odpovědi na první otázku čl. 4 bod 6 a čl. 5 bod 3 téhož rámcového rozhodnutí vykládány v tom smyslu, že neumožňují členským státům podmínit předání osoby s trvalým bydlištěm na jejich území, na kterou se za okolností popsanych v první otázce vztahuje zatýkací rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, justičním orgánům vystavujícího státu tím, že tato osoba bude vrácena do vykonávajícího státu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím svobody, které jí byly pravomocně uloženy ve vystavujícím státě?

3) Porušují v případě kladné odpovědi na druhou otázku tyto články čl. 6 odst. 2 [EU], konkrétně pak zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace?

4) Musí být v případě záporné odpovědi na první otázku články 3 a 4 téhož rámcového rozhodnutí vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby justiční orgány členského státu odmítly výkon evropského zatýkacího rozkazu, existují-li vážné důvody se domnívat, že by jeho výkon měl za následek porušení základních práv dotčené osoby, tak jak jsou zakotvena čl. 6 odst. 2 [EU]?“¹²⁵

Soudní dvůr na výše uvedené předběžné otázky odpověděl svým rozsudkem takto:

„Článek 4 bod 6 a čl. 5 bod 3 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června

---

¹²⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2010, C-306/09, trestní řízení proti I.B., Úřední věstník EU C 230, 26.9.2009.

2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy je třeba vykládat v tom smyslu, že pokud dotčený vykonávající členský stát provedl čl. 5 bod 1 a 3 tohoto rámcového rozhodnutí do svého vnitrostátního právního řádu, lze výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu uloženého v nepřítomnosti ve smyslu čl. 5 bodu 1 podmínit tím, že dotčená osoba, která je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo tam má trvalé bydliště, bude do tohoto státu vrácena, aby zde případně vykonala trest, který jí bude uložen ve vystavujícím členském státě na konci nového řízení, na kterém bude přítomna.“¹²⁶

Zatím posledním řízením o předběžných otázkách, jež se týkaly výkladu ustanovení článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí bylo o dvou předběžných otázkách, se kterými se na Soudní dvůr obrátil *Cour d'appel d'Amiens* v rámci řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného na pana Jorge da Silvu trestním soudem v Lisabonu:

„1) Jsou takové vnitrostátní právní předpisy, jako je článek 695-24 trestního řádu, který umožňuje odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody pouze v případě, že vyžádaná osoba je francouzským státním příslušníkem a příslušné francouzské orgány se zaváží provést výkon tohoto trestu, v rozporu se zásadou zákazu diskriminace stanovenou v článku 18 SFEU?

2) Je způsob provedení důvodu pro odmítnutí výkonu podle čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 do vnitrostátního práva ponechán na volném uvážení členských států, nebo má závazný charakter, a zejména může členský stát přijmout opatření vedoucí k diskriminaci na základě státní příslušnosti?“¹²⁷

odpověď Soudního dvora na tyto otázky byla následující:

„Článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy a článek

¹²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2010, C-306/09, trestní řízení proti I.B., Úřední věstník EU C 230, 26.9.2009.

¹²⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. září 2012, C-42/11, trestní řízení proti Joao Pedro Lopes da Silva Jorge, Úřední věstník EU C 103, 2.4.2011.

18 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že i když se členský stát může v rámci provedení uvedeného čl. 4 bodu 6 rozhodnout omezit situace, kdy vnitrostátní vykonávající justiční orgán může odmítnout předat osobu, která spadá do působnosti tohoto ustanovení, nemůže z této působnosti absolutně a automaticky vyloučit státní příslušníky jiných členských států, kteří se zdržují nebo mají trvalé bydliště na jeho území, bez ohledu na vazby, které mají tito státní příslušníci s posledně uvedeným státem.

*Předkládající soud je při zohlednění veškerého vnitrostátního práva a použití metod výkladu jím uznaných povinen v co největším možném rozsahu vnitrostátní právo vykládat ve světle znění a účelu rámcového rozhodnutí 2002/584, aby zajistil plnou účinnost tohoto rámcového rozhodnutí a dospěl k výsledku, který bude v souladu s cílem sledovaným tímto rámcovým rozhodnutím.*¹²⁸

5.3.3 Výklad Soudního dvora k zásadě speciality a výjimkám z této zásady

Zásada speciality je upravena v ustanovení článku 27 rámcového rozhodnutí.¹²⁹

---

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. září 2012, C-42/11, trestní řízení proti Joao Pedro Lopes Da Silva Jorge, Úřední věstník EU C 103, 2.4.2011.

¹²⁹ (Případně stíhání za jiné trestné činy)

1. Každý členský stát může oznámit generálnímu sekretariátu Rady, že se ve vztazích s jinými členskými státy, které provedly stejné oznámení, předpokládá, že byl dán souhlas k tomu, aby osoba byla stíhána, odsouzena nebo držena ve vazbě za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána a kterého se dopustila před svým předáním, neuvede-li v konkrétním případě vykonávající justiční orgán ve svém rozhodnutí o předání něco jiného.

2. Kromě případů uvedených v odstavcích 1 a 3 nelze osobu, která byla předána, stíhat, odsoudit nebo jinak zbavit svobody za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána a kterého se dopustila před svým předáním.

3. Odstavec 2 se nepoužije v těchto případech:

a) neopustila-li vyžádaná osoba území členského státu, kterému byla předána, ve lhůtě do 45 dnů od svého konečného propuštění, i když k tomu měla příležitost, nebo vrátila-li se na území tohoto státu poté, co ho opustila;

b) trestný čin nelze potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody;

c) trestní řízení nevede k uplatnění opatření omezujícího osobní svobodu;

d) mohl-li by osobě být uložen trest nebo opatření, které nezahrnují odnětí osobní svobody, zejména peněžitý trest nebo opatření místo tohoto trestu, i když tento trest nebo opatření mohou omezit její osobní svobodu;

e) pokud osoba souhlasí s předáním a popřípadě se současně zřekla uplatnění zásady speciality podle článku 13;

f) pokud se osoba po svém předání výslovně zřekla nároku na zásadu speciality, pokud jde o určité trestné činy spáchané před jejím předáním. Prohlášení o zřeknutí se musí být učiněno před příslušnými justičními orgány vystavujícího členského státu a zaznamenáno do protokolu v souladu s vnitrostátním právem tohoto státu. Prohlášení o

Poprvé se výkladem ustanovení článku 27 Soudní dvůr zabýval v řízení o předběžné otázce, podané *Korkein oikeus* (Finsko) v rámci trestního řízení proti Arturu Leymannovi a Alekseji Pustovarovovi. Finský soud se na Soudní dvůr obrátil s následujícími předběžnými otázkami:

„1) Jak musí být vykládáno slovní spojení použité v čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí, za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána, přesněji řečeno, jaká kritéria jsou rozhodná pro posouzení, zda popis činu, na kterém je založena obžaloba, se natolik odchyluje od popisu činu, kvůli kterému byla osoba předána, že se jedná o ‚jiný trestný čin‘, pro který lze stíhat pouze se souhlasem uvedeným v čl. 27 odst. 3 písm. g) a čl. 27 odst. 4?

2) Musí být čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí vykládán v tom smyslu, že řízení o udělení souhlasu podle čl. 27 odst. 3 písm. g) a čl. 27 odst. 4 je třeba použít v situaci, ve které jak zatýkácí rozkaz, tak i konečná verze obžaloby byly vydány pro závažný trestný čin týkající se omamných látek, avšak popis skutkové podstaty, na němž byla založena obžaloba, se poté změnil takovým způsobem, že předmětem obžaloby byl jiný druh omamné látky, než druh uvedený v zatýkáčím rozkazu?

3) Jak musí být vykládán čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí, podle kterého nelze osobu, která byla předána, stíhat, odsoudit nebo jinak zbavit svobody za jiný trestný čin, zejména ve vztahu k řízení o udělení souhlasu, které je stanoveno v čl. 27 odst. 4, a s ohledem na ustanovení čl. 27 odst. 3 písm. c), podle kterého se ‚zásada speciality‘ nepoužije, pokud trestní řízení nevede k uplatnění opatření omezujícího osobní svobodu?

a) Musejí být uvedena ustanovení v případech, na které se vztahuje řízení o udělení souhlasu, vykládána v tom smyslu, že nebrání stíhání z důvodu dotčeného trestného činu, soudnímu řízení nebo vydání rozsudku před obdržením souhlasu, pokud podezřelý ze spáchání trestného činu na základě uvedeného podezření nepodléhá opatření zbavujícímu svobody nebo omezujícímu svobodu?

---

zřeknutí se musí být vyjádřeno takovým způsobem, aby bylo zřejmé, že ho tato osoba učinila dobrovolně a s plným vědomím důsledků. Za tímto účelem má tato osoba právo na právního zástupce;

g) dá-li vykonávající justiční orgán, který osobu předal, svůj souhlas v souladu s odstavcem 4.

4. Žádost o souhlas se předá vykonávajícímu justičnímu orgánu společně s údaji uvedenými v čl. 8 odst. 1 a překladem uvedeným v čl. 8 odst. 2. Souhlas se udělí, podléhá-li trestný čin, kvůli němuž se žádá o souhlas, předání v souladu s tímto rámcovým rozhodnutím. Souhlas se zamítne z důvodů uvedených v článku 3, jinak může být zamítnut jen z důvodů uvedených v článku 4. Rozhodnutí musí být přijato nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti.

V případech uvedených v článku 5 musí vystavující členský stát poskytnout stanovené záruky.

b) *Jaký význam má skutečnost, že trestní řízení, na jehož základě dochází k omezení svobody, se týká více trestných činů, z nichž jeden podléhá řízení o udělení souhlasu? Musejí být v tomto případě výše uvedená ustanovení tedy vykládána v tom smyslu, že nebrání stíhání z důvodu trestného činu, u kterého je podmínkou udělení souhlasu, soudnímu řízení nebo vydání rozsudku před obdržáním souhlasu, i když obviněný v souvislosti se soudním řízením podléhal omezení osobní svobody, pokud je omezení svobody podle zákona odůvodněno zbývajícími body obžaloby?*“¹³⁰

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí na položené předběžné otázky odpověděl takto:

„1) Za účelem určení, zda posuzovaný trestný čin je „jiný trestný čin“, než kvůli kterému byla osoba předána, ve smyslu čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, jenž vyžaduje provedení řízení o udělení souhlasu uvedeného v čl. 27 odst. 3 písm. g) a čl. 27 odst. 4 tohoto rámcového rozhodnutí, je třeba ověřit, zda znaky skutkové podstaty trestného činu podle zákonného popisu tohoto trestného činu ve vystavujícím členském státě jsou znaky skutkové podstaty, pro které byla osoba předána, a zda existuje dostatečná shoda mezi údaji uvedenými v zatýkacím rozkazu a údaji obsaženými

v pozdějším procesním aktu. Změny okolností týkajících se času a místa jsou přípustné, pokud vyplývají z důkazů shromážděných během řízení vedeného ve vystavujícím členském státě v souvislosti s jednáním popsáním v zatýkacím rozkazu, pokud nemění povahu trestného činu a pokud nejsou důvodem pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu na základě článků 3 a 4 uvedeného rámcového rozhodnutí.

2) Za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, nemůže změna popisu trestného činu týkající se dotčené kategorie omamných látek sama o sobě charakterizovat „jiný trestný čin“, než kvůli kterému byla osoba předána, ve smyslu čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584.

---

¹³⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. prosince 2008, C-388/08, trestní řízení proti Arturu Leymannovi a Alekseji Pustovarovovi, Úřední věstník EU C 272, 25.10.2008.

3) *Výjimka stanovená v čl. 27 odst. 3 písm. c) rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládána v tom smyslu, že pokud se jedná o „jiný trestný čin“, než kvůli kterému byla osoba předána, musí být souhlas vyžádán – v souladu s čl. 27 odst. 4 tohoto rámcového rozhodnutí – a získán, má-li být vykonán trest odnětí svobody nebo opatření spojené s odnětím svobody. Osoba, která byla předána, může být stíhána a odsouzena za takový trestný čin před obdržением souhlasu, pokud během trestního stíhání nebo soudního řízení týkajících se tohoto trestného činu nebylo uloženo žádné opatření omezující svobodu. Výjimka uvedená v tomto čl. 27 odst. 3 písm. c) nicméně nebrání tomu, aby osoba, která byla předána, podléhala opatření omezujícímu svobodu před obdržением souhlasu, pokud je toto omezení podle zákona odůvodněno zbyvajícimi body obžaloby uvedenými v evropském zatýkacím rozkazu.*¹³¹

5.3.4 Výklad Soudního dvora k možnosti dalšího předání nebo vydání

Možnost dalšího trestního stíhání a předání po vykonání evropského zatýkacího rozkazu je upravena v článku 28 Rámcového rozhodnutí.¹³² Předběžnou otázkou ohledně

¹³¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. prosince 2008, C-388/08, trestní řízení proti Arturu Leymannovi a Alekseji Pustovarovovi, Úřední věstník EU C 272, 25.10.2008.

¹³² (Další předání nebo vydání)

1. Každý členský stát může oznámit generálnímu sekretariátu Rady, že se ve vztazích s jinými členskými státy, které provedly stejné oznámení, předpokládá, že byl dán souhlas k předání osoby jinému členskému státu, než je vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného kvůli trestnému činu, který byl spáchán před předáním této osoby, neuvede-li v jednotlivém případě vykonávající justiční orgán ve svém rozhodnutí o předání něco jiného.

2. V každém případě může být osoba, která byla předána vystavujícímu členskému státu na základě evropského zatýkacího rozkazu, předána bez souhlasu vykonávajícího členského státu jinému členskému státu, než je tento vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného kvůli trestnému činu, který byl spáchán před jejím předáním, v těchto případech:

a) neopustila-li vyžádaná osoba území členského státu, kterému byla předána, ve lhůtě do 45 dnů od svého konečného propuštění, i když k tomu měla příležitost nebo vrátila-li se na území tohoto státu poté, co ho opustila;

b) souhlasí-li vyžádaná osoba s předáním do jiného členského státu, než je vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu. Souhlas musí být vydán před příslušnými justičními orgány vystavujícího členského státu a zaznamenán do protokolu v souladu s vnitrostátním právem tohoto státu. Prohlášení o souhlasu musí být vyjádřeno takovým způsobem, aby bylo zřejmé, že ho tato osoba učinila dobrovolně a s plným vědomím důsledků. Za tímto účelem má vyžádaná osoba právo na právního zástupce;

c) nepodléhá-li vyžádaná osoba zásadě speciality v souladu s čl. 27 odst. 3 písm. a), e), f) a g).

3. Vykonávající justiční orgán souhlasí s předáním do jiného členského státu podle těchto pravidel:

a) žádost o souhlas se podá podle článku 9 společně s údaji uvedenými v čl. 8 odst. 1 a překladem uvedeným v čl. 8 odst. 2;

b) souhlas je vydán, podléhá-li trestný čin, kvůli němuž se žádá o souhlas, předání v souladu s tímto rámcovým

výkladu tohoto ustanovení se Soudní dvůr zabýval, vedle výše uvedené věci *Jeremy F. contre Premier ministre*, též ve věci řízení o vykonání evropského zatýkacího rozkazu proti *Melvinu Westovi*, a to na základě podání od *Korkein oikeus* (Finsko), jenž se Soudního dvora tázal:

„Rozumí se vykonávajícím členským státem pro účely uplatnění čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí [...] členský stát, ze kterého byla osoba původně předána jinému členskému státu na základě evropského zatýkacího rozkazu, nebo tento jiný členský stát, ze kterého byla osoba předána třetímu (členskému státu) a který je nyní žádán o její předání čtvrtému (členskému státu)? Nebo je popřípadě nezbytný souhlas obou členských států?“¹³³

Soudní dvůr na předběžnou otázku ve výroku svého rozhodnutí odpověděl následovně:

„Článek 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, musí být vykládán v tom smyslu, že další předání osoby – která má být na základě po sobě jdoucích evropských zatýkacích rozkazů vícekrát předána mezi členskými státy – jinému členskému státu než státu, který ji naposledy předal, podléhá souhlasu členského státu, který provedl toto poslední předání.“¹³⁴

---

rozhodnutím;

c) rozhodnutí musí být přijato nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti;

d) souhlas se zamítne z důvodů uvedených v článku 3, jinak může být zamítnut jen z důvodů uvedených v článku 4.

V případech uvedených v článku 5 musí vystavující členský stát poskytnout stanovené záruky.

4. Bez ohledu na odstavec 1 nesmí být osoba, která byla předána na základě evropského zatýkacího rozkazu, vydána do třetí země bez souhlasu příslušného orgánu členského státu, který tuto osobu předal. Tento souhlas se udělí v souladu se smlouvami, kterými je členský stát vázán, jakož i s jeho vnitrostátním právem.

¹³³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2012, C-192/12 PPU, *Melvin West*, Úřední věstník EU C 184, 23.6.2012.

¹³⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2012, C-192/12 PPU, *Melvin West*, Úřední věstník EU C 184, 23.6.2012.

5.3.5 Výklad Soudního dvora k časové působnosti Rámcového rozhodnutí

V rámci vnitrostátního řízení o vydání pana *Ignacia Pedra Santesteban Goicoechey*, podala Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky týkající se výkladu článků 31 a 32 Rámcového rozhodnutí,^{135 136} ohledně možnosti aplikovat na vydávací řízení vedená pro skutky spáchané před vstupem v platnost Rámcového rozhodnutí předchozí úmluvu o vydávání mezi členskými státy Evropské unie, *Chambre de l'instruction de la Cour*

¹³⁵ (Vztah k jiným právním nástrojům)

1. Toto rámcové rozhodnutí nahrazuje od 1. ledna 2004 odpovídající ustanovení níže uvedených smluv použitelných v oblasti vydávání ve vztazích mezi členskými státy, aniž je dotčeno jejich uplatňování ve vztazích mezi členskými státy a třetími zeměmi:

a) Evropská úmluva o vydávání ze dne 13. prosince 1957, její dodatkový protokol ze dne 15. října 1975, druhý dodatkový protokol ze dne 17. března 1978 a Evropská úmluva o potlačování terorismu ze dne 27. ledna 1977, pokud jde o vydávání;

b) Dohoda mezi dvanácti členskými státy Evropských společenství ze dne 26. května 1989 o zjednodušení a modernizaci způsobů doručování žádostí o vydání;

c) Úmluva ze dne 10. března 1995 o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie;

d) Úmluva ze dne 27. září 1996 o vydávání mezi členskými státy Evropské unie;

e) hlava III kapitola 4 Úmluvy ze dne 19. června 1990 k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

2. Členské státy mohou nadále uplatňovat dvoustranné nebo mnohostranné dohody nebo ujednání platné v době přijetí tohoto rámcového rozhodnutí, pokud tyto dohody nebo ujednání umožňují prohloubit nebo rozšířit cíle tohoto rámcového rozhodnutí a pokud pomáhají dále zjednodušit nebo usnadnit postupy předávání osob, na které se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz.

Členské státy mohou po vstupu tohoto rámcového rozhodnutí v platnost uzavírat dvoustranné nebo mnohostranné dohody nebo ujednání, pokud tyto dohody nebo ujednání umožňují prohloubit nebo rozšířit ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí a pokud pomáhají dále zjednodušit nebo usnadnit postupy předávání osob, na které se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz zejména tím, že stanovují kratší lhůty než lhůty uvedené v článku 17, rozšiřují seznam trestných činů uvedený v čl. 2 odst. 2, dále omezují důvody odmítnutí stanovené v člancích 3 a 4 nebo snižují hranici trestní sazby stanovenou v čl. 2 odst. 1 nebo 2.

Dohodami a ujednáními uvedenými v druhém pododstavci nesmějí být v žádném případě dotčeny vztahy mezi členskými státy, které nejsou smluvními stranami těchto dohod nebo ujednání.

Členské státy oznámí Radě a Komisi do tří měsíců od vstupu tohoto rámcového rozhodnutí v platnost stávající dohody a ujednání uvedené v prvním pododstavci, které si přejí nadále uplatňovat.

Členské státy rovněž oznámí Radě a Komisi veškeré nové dohody a ujednání uvedené v druhém pododstavci do tří měsíců od jejich podpisu.

3. Uplatňují-li se smlouvy uvedené v odstavci 1 na území členských států nebo na území, za jejichž zahraniční vztahy je zodpovědný některý členský stát, které však nejsou v územní působnosti tohoto rámcového rozhodnutí, vztahy mezi těmito územími a ostatními členskými státy se nadále řídí uvedenými nástroji.

¹³⁶ (Přechodná ustanovení)

1. Žádosti o vydání obdržené před 1. lednem 2004 se nadále řídí stávajícími nástroji týkajícími se vydávání. Žádosti obdržené po tomto dni se řídí pravidly, která přijmou členské státy k provedení tohoto rámcového rozhodnutí. Členský stát však může při přijetí tohoto rámcového rozhodnutí Radou učinit prohlášení, že jako vykonávající členský stát bude nadále vyřizovat žádosti v souvislosti s jednáním spáchaným přede dnem, který stanoví, v souladu s režimem vydávání platným před 1. lednem 2004. Dotyčným dnem může být nejpozději 7. srpen 2002. Uvedené prohlášení bude zveřejněno v Úředním věstníku Evropských společenství. Prohlášení lze kdykoli odvolat.

d'appel de Montpellier:

„1) Jestliže členský stát, v daném případě Španělské království, neoznámil podle čl. 31 odst. 2 rámcového rozhodnutí, že hodlá i nadále postupovat podle dvoustranných nebo mnohostranných dohod, je v důsledku toho vzhledem k výrazu ‚nahrazuje‘ obsaženému v článku 31 tohoto rámcového rozhodnutí nepřipustné, aby tento členský stát použil ve vztah k jinému členskému státu, v daném případě Francouzské republice, který prohlášení podle článku 32 rámcového rozhodnutí učinil, jiné postupy než evropský zatýkací rozkaz?

V případě, že bude na předcházející otázku odpovězeno záporně, žádá soud o odpověď na následující otázku:

2) Je přípustné, aby vykonávající stát, který učinil výhrady, postupoval podle úmluvy z roku 1996, tedy úmluvy předcházející 1. lednu 2004, která však v tomto vykonávajícím státě vstoupila v platnost až po 1. lednu 2004, tj. datu uvedeném v článku 32 rámcového rozhodnutí? ¹³⁷

Na tyto předběžné otázky odvolacího soudu v Montpellier odpověděl Soudní dvůr následovně:

„Článek 31 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy musí být vykládán v tom smyslu, že se týká pouze případů, ve kterých je použitelný režim evropského zatýkacího rozkazu, čemuž tak není, týká-li se žádost o vydání skutků spáchaných před datem uvedeným členským státem v prohlášení učiněném podle článku 32 tohoto rámcového rozhodnutí. Článek 32 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vykonávající členský stát postupoval podle úmluvy o vydávání mezi členskými státy Evropské unie vypracované aktem Rady ze 27. září 1996 a podepsané téhož dne všemi členskými státy, i když tato úmluva v tomto členském státě vstoupila v platnost až po 1. lednu 2004. ¹³⁸

¹³⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. srpna 2008, C-296/08 PPU, Ignacio Pedro Santesteban Goicoechea, Úřední věstník EU C 223, 30.8.2008.

¹³⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. srpna 2008, C-296/08 PPU, Ignacio Pedro Santesteban Goicoechea, Úřední věstník EU C 223, 30.8.2008.

5.4 Evropský zatýkací rozkaz před ústavními soudy

Právo Evropské unie se postupem času za velkého přispění judikatury Soudního dvora stalo autonomním právním systémem, jehož normy vyvolávají ve vnitrostátních právních řádech v závislosti na druhu právního aktu někdy přímý, jindy nepřímý účinek a jsou aplikačně nadřazeny vnitrostátním právním normám, včetně norem tvořících ústavní pořádky členských zemí. Po rozsudku ve věci Pupino se tyto, původně čistě komunitární principy, přelily i do práva třetího pilíře Evropské unie, čímž Soudní dvůr započal postupné „bourání“ pilířové struktury, jež vyvrcholilo vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Je evidentní, že Soudní dvůr sehraává od svého vzniku roli jednoho z „motorů integrace“. Dle kritiků Soudní dvůr totiž rozhoduje vždy ve prospěch hlubší integrace a ve prospěch posílení unijního práva. Vývoj Evropské unie směřuje v mnoha svých aspektech k vytváření entity s federativními prvky. Jednou z oblastí, na které je velmi zřetelně možné pozorovat tento vývoj je právě oblast justiční spolupráce v trestních věcech, jež se v primárním právu objevila až spolu s Maastrichtskou smlouvou v roce 1992 a od té doby integrace v této oblasti zaznamenává překotný vývoj. Jedním z nejviditelnějších federativních prvků je dle mého názoru institut evropského zatýkacího rozkazu.

V této podkapitole se budu věnovat vybraným případům přezkumu evropského zatýkacího rozkazu před ústavními soudy členských států. Jsou to právě některé ústavní soudy, kdo se v historii často dostává do pozice oponenta právních názorů obsažených v integračně velmi progresivní judikatuře Soudního dvora v Lucemburku. Jako příklad lze zmínit neochotu německého Spolkového ústavního soudu přijmout princip absolutní přednosti evropského práva v rozhodnutích Solange I., Solange II, ve věci přezkumu Maastrichtské smlouvy a v rozhodnutí o organizaci trhu s banány.¹³⁹ Německý Spolkový

¹³⁹ Případu Solange I. přímo předcházelo rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Internationale Handelsgesellschaft*. Z hlediska skutkového stavu šlo o to, že německá exportní společnost Internationale Handelsgesellschaft získala vývozní licenci na vývoz 20 000 tun kukuřice, kterou však zcela nevyužila a německý správní orgán tak v souladu s nařízením EHS č.120/67 a č. 473/67 udělil této společnosti propadnout kauci, kterou u správního orgánu složila. Společnost se obrátila se správní žalobou proti rozhodnutí správního orgánu na správní soud ve Frankfurtu nad Mohanem, který během projednávání věci řízení přerušil a položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku ohledně případného rozporu příslušných nařízení EHS s ústavním pořádkem SRN. Soudní dvůr v této věci vydal rozhodnutí Internationale Handelsgesellschaft, v němž rozvinul doktrínu přímého účinku komunitárního práva v princip absolutní přednosti komunitárního práva před jakýmkoli vnitrostátním právem, a tedy i ústavními pořádky jednotlivých členských zemí. Soud ve Frankfurtu nad Mohanem se po obdržení odpovědi ze strany Soudního dvora obrátil dále na Spolkový ústavní soud s otázkou, zda závazek k vývozu stanovený komunitárním právem a s ním spojené placení záloh je v souladu s nejvyšší normou SRN – Základním zákonem. Spolkový ústavní soud vyjádřil přesvědčení, že Evropská společenství

ústavní soud není jedinou soudní autoritou polemizující se Soudním dvorem ohledně doktríny přednosti evropského práva. K obdobným závěrům dospěly též francouzská Ústavní rada či italský Ústavní soud.^{140 141}

Jak píše Ondrej Hamuľák, kvůli obsahu Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, citlivosti oblasti trestní justice a přelomovým novinkám na poli předávání, které institut eurozatykače přinesl, bylo jen otázkou času, kdy se třecí plochy mezi efektivním systémem justiční spolupráce v trestních věcech na straně jedné a ústavními principy členských států Evropské unie na straně druhé, dostanou před jednotlivé orgány ochrany ústavnosti v příslušných členských zemích.¹⁴²

V této podkapitole se budu zabývat relevantními rozhodnutími Nejvyššího soudu Kyprské republiky, belgického ústavního soudu *Cour d'Arbitrage/Arbitragehof*, Spolkového ústavního soudu, Ústavního tribunálu Polské republiky a Ústavního soudu České republiky o ústavní konformitě institutu evropského zatýkacího rozkazu implementovaného do jednotlivých vnitrostátních právních řádů s ústavními pořádky.

5.4.1 Evropský zatýkací rozkaz před Nejvyšším soudem Kyprské republiky

Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu bylo do kyprského právního řádu implementováno zákonem č. 133(1)/2004. Kyprský Nejvyšší soud se otázkou souladu zákona, jímž bylo provedeno rámcové rozhodnutí o eurozatykači, zabýval ve věci *Attorney*

---

jsou entitou *sui generis* a výslovně zmínil, že se nejedná o federaci. Dva právní systémy (komunitární a národní právo) tedy zůstávají oddělené a Soudní dvůr nemá právo vyjadřovat se k otázce souladu komunitárního práva s německým Základním zákonem. Spolkový ústavní soud zpochybnil princip absolutní přednosti komunitárního práva, které dle jeho názoru nemá přednost před kogentními ustanoveními ústavního práva. Ve věci *Solange se II.* pak Spolkový ústavní soud vyjádřil k otázce jeho pravomoci k přezkumu norem komunitárního práva v tom smyslu, že dokud činnost Soudní dvora bude na úrovni Společenství zaručovat ochranu základních práv, nebude Spolkový ústavní soud přezkoumávat komunitární právo z hlediska jeho souladu se základními právy Základního zákona.

¹⁴⁰ Rozhodnutí o slučitelnosti Maastrichtské, resp. Amsterdamské smlouvy s Ústavou V. francouzské republiky, *Décision n° 92-308 DC du 9 avril 1992* a *Décision n° 97-394 DC du 31 décembre 1997* a rozhodnutí ve věci *Frontini v. Ministero delle Finanze* č. 183/73 ze dne 18.12.1973.

¹⁴¹ Hamuľák, Ondrej. *Právo Evropské unie v judikatuře Ústavního soudu České republiky*. Praha: Leges, 2010. (s. 82 - 84)

¹⁴² Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011.

General vs. Konstantinou, Civil Appeal 294/2005, Full Bench of the Supreme Court, ze dne 7. listopadu 2005, s kyperskou ústavou z roku 1960, respektive s ustanovením jejího článku 11.2 (f), které praví, že „Nikdo nesmí být zbaven své osobní svobody, kromě případů, které předvídá zákon, jmenovitě: (...) (f) v důsledku zatčení nebo detence osoby s cílem zabránit jejímu vstupu do Republiky bez povolení, nebo v případě cizince, vůči němuž je vedeno řízení o vydání, či vyhoštění.“¹⁴³

Přestože veřejný žalobce argumentoval předností práva Evropské unie, kyperský Nejvyšší soud rozhodl, že když kyperská ústava v článku 11.2 (f) stanoví taxativní výčet důvodů, pro které může být osoba zadržena a mezi těmito důvody chybí zadržetí z důvodu řízení o vykonání evropského zatýkacího rozkazu, jsou příslušná ustanovení zákona implementujícího rámcové rozhodnutí v rozporu s ústavou. Nejvyšší soud se vypořádal rovněž s právními názory Soudního dvora obsaženými v rozsudku ve věci Pupino. Dle Nejvyššího soudu přísluší posouzení toho, zda eurokonformní výklad již překročil své limity v podobě výkladu *contra legem*, i nadále vnitrostátním soudům členských států. Ohledně otázky přednosti rámcového rozhodnutí před ústavním pořádkem dospěl Nejvyšší soud k závěru, že rámcové rozhodnutí ponechává na jednotlivých členských státech volbu prostředků a metod k dosažení cílů stanovených rámcovým rozhodnutím a přestože dosažení stanovených cílů je pro stát povinné, rámcové rozhodnutí nemá bezprostřední účinek ve vnitrostátním právním řádu. Dle kyperského Nejvyššího soudu by správná legislativní procedura měla zajistit, aby implementace rámcového rozhodnutí nekolidovala s ústavním pořádkem, čemuž tak v projednávané věci nebylo a kolidující ustanovení implementujícího zákona byla Nejvyšším soudem zrušena.¹⁴⁴

Rozhodnutí kyperského Nejvyššího soudu následovala několikaměsíční debata v kyperském parlamentu, která vyústila v přijetí pátého dodatku k Ústavě Kyperské republiky dne 16. června 2006. Ustanovením pátého dodatku byl vyřešen problém s protiústavností vybraných ustanovení zákona, kterým bylo implementováno rámcové

¹⁴³ Kapardis, Andreas. *The European Arrest Warrant (EAW) in Cyprus and Constitutional Concerns*. In: Górski, Adam – Hofmański, Piotr. *The European Arrest Warrant and its Implementation in the Member States of the European Union*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2008.

¹⁴⁴ Kapardis, Andreas. *The European Arrest Warrant (EAW) in Cyprus and Constitutional Concerns*. In: Górski, Adam – Hofmański, Piotr. *The European Arrest Warrant and its Implementation in the Member States of the European Union*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2008.

rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu. Nový článek 1A kyperské ústavy, přijatý na základě pátého dodatku stanoví, že „žádné ustanovení Ústavy nemůže být chápáno tak, aby v důsledku rozporu s takovým ustanovením mohl být zrušen platný zákon či opatření, které Republika přijala jako nezbytné v důsledku svých povinností jakožto členský stát Evropské unie, nebo aby bylo zabráněno právnímu účinku nařízení, směrnic či jiných právních aktů, nebo závazných opatření legislativní povahy, jež jsou přijímány Evropskou unií, či Evropskými společenstvími, nebo jejich orgány nebo příslušnými úřady na základě smluv, zakládajících ES, nebo EU, v právním řádu Republiky.“¹⁴⁵

5.4.2 Evropský zatýkací rozkaz před Cour d'Arbitrage (Belgie) – případ *Advocaten voor de Wereld*

Belgický ústavní soud *Arbitragehof/Cour d'Arbitrage* se otázkou souladu rámcového rozhodnutí s ústavním pořádkem zabýval v řízení ve věci *Advocaten voor de Wereld proti Leden van de Ministerraad*, ve které ústavní soud projednával žalobu na zrušení zákona, který do belgického vnitrostátního práva implementoval rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, podanou společností *Advocaten voor de Wereld*. Argumentace *Advocaten voor de Wereld* spočívala především v tom, že rámcové rozhodnutí o eurozatykači je neplatné z důvodu, že oblast evropského zatýkacího rozkazu měla být provedena smlouvou a nikoliv rámcovým rozhodnutím, když podle ustanovení článku 34, odst. 2, písm. b) Smlouvy o EU v rozhodném znění mohou být rámcová rozhodnutí přijímána pouze za účelem sblížení právních předpisů členských států, čemuž v projednávané věci není. Žalobce dále namítá, že příslušné ustanovení belgického implementujícího zákona, jež do vnitrostátního práva provádí článek 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, porušuje zásadu rovného zacházení a zásadu zákazu diskriminace tím, že u taxativně vyjmenovaných trestných činů je stanovena odchylka od požadavku oboustranné trestnosti, i když u jiných trestných činů je tento požadavek zachován. Implementující zákon dle žalobce rovněž nesplňuje ani podmínky zásady legality v oblasti trestního práva, když jen vypočítává široké kategorie nežádoucích jednání a nikoli

---

¹⁴⁵ Kapardis, Andreas. *The European Arrest Warrant (EAW) in Cyprus and Constitutional Concerns*. In: Górski, Adam – Hofmański, Piotr. *The European Arrest Warrant and its Implementation in the Member States of the European Union*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2008.

jednotlivé trestné činy.¹⁴⁶

Belgický ústavní soud se s ohledem na skutečnost, že napadený zákon je v přímé souvislosti s rámcovým rozhodnutím o evropském zatýkacím rozkazu, dle článku 35, odst. 1, Smlouvy o EU v rozhodném znění, rozhodl přerušit vnitrostátní řízení a položit Soudním dvoru dvě předběžné otázky:

„1) Je rámcové rozhodnutí slučitelné s článkem 34, odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU, podle kterého mohou být rámcová rozhodnutí přijímána pouze za účelem sblížení právních předpisů členských států?

2) Je článek 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí v rozsahu, v němž zrušuje u trestných činů v něm uvedených požadavek oboustranné trestnosti, slučitelný s článkem 6, odst. 2 Smlouvy o EU a především se zásadou legality v trestních věcech, jakož i se zásadou rovného zacházení a zásadou zákazu diskriminace zaručenými tímto ustanovením?“¹⁴⁷

Soudní dvůr se ve svém rozsudku vypořádal s jednotlivými tvrzeními Advocaten voor de Wereld. Předně se Soudní dvůr neztotožnil s argumentací Advocaten voor de Wereld, že oblast evropského zatýkacího rozkazu neměla být upravena rámcovým rozhodnutím, a to jednak proto, že Rada mohla přijímat rámcová rozhodnutí pouze k postupnému sblížení trestního práva v taxativně uvedených případech a pro ostatní případy v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech musí Rada použít smlouvy, a jednak proto, že dle článku 31 rámcového rozhodnutí toto rámcové rozhodnutí nahrazuje od 1. ledna 2004 smluvní právo upravující vydávání mezi členskými státy a dle názoru Advocaten voor de Wereld může pouze akt téže povahy, tedy smlouva, stanovit odchylku od platného smluvního práva. Dle Soudního dvora má Rada volnost ohledně výběru aktu, který pro danou oblast evropského zatýkacího rozkazu přijme, když relevantní ustanovení Smlouvy o EU opravňuje Radu k přijetí různých druhů nástrojů, mezi kterými jsou uvedeny

¹⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 Advocaten voor de Wereld VZW proti Leden van de Ministerraad, Sb.SD I-03633.

¹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 Advocaten voor de Wereld VZW proti Leden van de Ministerraad, Sb.SD I-03633.

jak smlouvy, tak rámcová rozhodnutí. Jestliže mohl být evropský zatýkácí rozkaz rovněž předmětem smlouvy, spadá do posuzovací pravomoci Rady, zda dá přednost právnímu nástroji rámcového rozhodnutí, jakmile jsou splněny podmínky pro přijetí takového aktu. Dále je dle soudního dvora třeba odmítnout argumentaci, že není možné rámcovým rozhodnutím nahradit dosavadní smluvní úpravu vydávání mezi členskými státy, neboť takovýto výklad by mohl „zbavit možnost Rady přijímat rámcová rozhodnutí v oblastech dříve upravených mezinárodními smlouvami podstatné části jejího užitečného účinku.“^{148 149}

Soudní dvůr odmítl též argumentaci *Advocaten voor de Wereld* o tom, že článek 2, odst. 2, rámcového rozhodnutí je v rozporu se zásadou rovného zacházení a zákazu diskriminace, když u vyjmenovaných jednání odstraňuje požadavek oboustranné trestnosti. Soudní dvůr nejprve dovozuje svou příslušnost k přezkumu rámcového rozhodnutí optikou obecných právních zásad, uvádějíc, že dle článku 6 Smlouvy o EU v rozhodném znění je Unie založena na zásadě právního státu a ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům jako obecné zásady práva Společenství. Z toho dle Soudního dvora vyplývá, že orgány podléhají přezkumu souladu svých aktů se smlouvami a obecnými právními zásadami stejně jako členské státy, když provádějí právo Unie a dle Soudního dvora je bez pochyb, že mezi tyto zásady patří jak zásada legality trestných činů, tak i zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace. Soudní dvůr v souvislosti s těmito zásadami odkazuje na příslušné články 49, 20 a 21 Listiny základních práv EU.

S námitkou, že rámcové rozhodnutí je v rozporu se zásadou legality trestných činů, se Soudní dvůr vypořádává tím, že zásada *nullum crimen sine lege* se váže toliko

¹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* proti *Leden van de Ministerraad*, Sb.SD I-03633.

¹⁴⁹ Tuto argumentaci Soudního dvora kritizuje například Jan Komárek. Ve svém článku *Eurozatykač před Soudním dvorem – krátký komentář* na blogu *Jiné Právo* píše: „Soudní dvůr se možnými problémy (z hlediska mezinárodního práva) s nahrazením mezinárodní smlouvy rámcovým rozhodnutím příliš nezabýval, pouze konstatoval, že vyloučení takové možnosti by zbavilo rámcová rozhodnutí podstatné části jejich užitečného účinku (bod 42). Tady si myslím, že se Soudní dvůr měl vyjádřit k pochybnostem ohledně takového postupu z hlediska mezinárodního práva, zejména Vídeňské úmluvy, neboť ačkoliv v unijním kontextu může všeobjímající argument o užitečném účinku (kterým lze, obávám se, odůvodnit cokoliv) znít uspokojivě, v kontextu mezinárodním tomu tak být nemusí. To platí zejména v situaci, kdy rámcové rozhodnutí nahrazuje mezinárodní smlouvu, jejíž stranou jsou i nečlenské státy Unie.“ (citováno z: Komárek, Jan. *Eurozatykač před Soudním dvorem – krátký komentář*. Blog *Jiné Právo*, 17.05.2007. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/05/eurozatyka-ped-soudnm-dvorem-krtk.html>)

na hmotněprávní stanovení trestní odpovědnosti. Trestnost jednotlivých jednání i nadále vyplývá z vnitrostátních právních předpisů. Účelem rámcového rozhodnutí není harmonizace trestných činů co do znaků jejich skutkové podstaty, ani co do trestů, kterými jsou postihovány. I přes to, že rámcové rozhodnutí v příslušném ustanovení odstraňuje požadavek oboustranné trestnosti u vybraných jednání, definice konkrétních trestných činů i použitelné tresty i nadále spadají do pravomoci vnitrostátního práva členského státu, jenž evropský zatýkácí rozkaz vystavil, přičemž vnitrostátní právo musí vždy ctít základní práva a obecné právní zásady ve smyslu článku 6 Smlouvy o EU, tedy i zásadu legality trestných činů a trestů.¹⁵⁰

Ohledně tvrzeného porušení zásady rovnosti a zákazu diskriminace Soudní dvůr uvádí, že ve smyslu jeho dřívějšího rozsudku ve věci *Koninklijke Cooperatie Cosun* tyto zásady vyžadují, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno. Pokud jde o výběr kategorií trestných jednání v článku 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, mohla mít dle Soudního dvora Rada za to, že s ohledem na zásadu vzájemného uznávání a s ohledem na vysoký stupeň důvěry a solidarity mezi členskými státy nemusí být ověření oboustranné trestnosti vyžadováno. Z tohoto důvodu je podle Soudního dvora i za předpokladu, že by situace osob podezřelých či odsouzených za spáchání trestného činu, spadajícího pod seznam uvedený v článku 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, byla srovnatelná se situací osob podezřelých či odsouzených za spáchání ostatních trestných činů, *rozlišování objektivně odůvodněné*.¹⁵¹

Soudní dvůr tedy uzavřel, že článek 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí o evropském zatýkáčím rozkazu není neplatný z důvodu porušení článku 6 odst. 2 Smlouvy o EU, konkrétně zásady legality trestných činů a trestů a zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace, a že tedy přezkum položených předběžných otázek neodhalil žádnou skutečnost, pro kterou by mohla být dotčena platnost rámcového rozhodnutí.¹⁵² V návaznosti

¹⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* proti *Leden van de Ministerraad*, Sb.SD I-03633.

¹⁵¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* proti *Leden van de Ministerraad*, Sb.SD I-03633.

¹⁵² Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* proti *Leden van de*

na odpověď Soudního dvora tak belgický ústavní soud žalobu *Advocaten voor de Wereld* zamítl.¹⁵³

5.4.3 Evropský zatýkací rozkaz před Ústavním tribunálem (Polsko)

Polský Ústavní tribunál (*Trybunał Konstytucyjny*) se zabýval otázkou souladu rámcového rozhodnutí s ústavním pořádkem jakožto první z ústavních soudů členských zemí. Obecný soud v Gdaňsku podal Ústavnímu tribunálu předběžnou otázku ohledně ústavní konformity ustanovení §607t odstavce 1, jež bylo přijato jako důsledek implementace rámcového rozhodnutí do polského právního řádu a které mělo sloužit jako právní základ pro předání polského občana do jiného státu Evropské unie v rámci výkonu eurozatykače. Gdaňský soud měl během vedení řízení o vykonání evropského zatýkacího rozkazu vydaného nizozemskými orgány na polskou občanku, paní Marii D., vážné pochybnosti o souladu tohoto ustanovení s článkem 55 odstavcem 1 polské ústavy, v rozhodném znění, dle něžž „*extradice polského občana je zakázána*“ a obrátil se tak s předběžnou otázkou na Ústavní tribunál.¹⁵⁴

Ústava Polské republiky ze zákazu extradice stanoveného článkem 55 odstavcem 1 neobsahovala žádnou výjimku. Stěžejní argumentace státních institucí před Ústavním soudem (Generální prokuratura a Sejm) ve prospěch eurozatykače tak logicky spočívala především na premise rozdílnosti institutů předání a extradice a dále na připomínání, že řádná implementace rámcového rozhodnutí je ústavní povinností plynoucí z ustanovení článku 9 polské ústavy: „*Polská republika dodržuje závazky plynoucí pro ni z mezinárodního práva*“. Základním úkolem pro Ústavní tribunál se tak stalo vyřešení otázky, zda předávání polských občanů na základě eurozatykače do jiného členského státu EU je nebo není podřaditelné pod ústavní zákaz extradice polských občanů. Vedle toho však musel vyřešit též související otázky mnohem širšího dosahu, jako otázky limitů pravomoci Ústavního tribunálu provádět abstraktní kontrolu norem, navazujících

---

Ministerraad, Sb.SD I-03633.

¹⁵³ Arrêt n° 128/2007 du 10 octobre 2007, *Advocaten voor de Wereld* VZW. Dostupné on line: <http://www.const-court.be/public/f/2007/2007-128f.pdf>

¹⁵⁴ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 44, 45)

na evropské právo, významová modifikace textu ústavy pomocí přijetí běžného zákona, či eurokonformního výkladu ústavního práva.¹⁵⁵

Ústavní tribunál odmítl právní názor Sejmu a Generální prokuratury ohledně samostatné povahy institutu eurozatykače a s ní související možností doplňovat text ústavy za pomoci přijetí běžného zákona. Naopak, Ústavní tribunál vyjádřil přesvědčení, že „*definice obsažené v právních aktech nižšího řádu nemohou nijak vázat ani určovat způsob interpretace ústavních konceptů.*“ Ústavní tribunál se dále vyjádřil k otázce limitů své vlastní pravomoci abstraktního přezkumu ústavnosti norem navazujících na evropské právo. Rozhodnutí Ústavního tribunálu v této věci bylo prvním významným judikátem po vstupu Polska do EU, ve kterém se Ústavní tribunál vyjádřil k otázce vlastností a účinků evropského práva ve vnitrostátním právním řádu Polské republiky. Ústavní tribunál si položil otázku, kde leží právní základ závaznosti a působení rámcových rozhodnutí v polském právu a našel jej jednak v ustanovení článku 34 odstavce 2 písmeno b), Smlouvy o EU ovšem též v ustanovení článku 9 polské ústavy, obsahujícího ústavní povinnost dodržování mezinárodněprávních závazků. Na to navazoval další problém, a sice zda je zákonodárce při plnění této ústavní povinnosti vázán i dalšími ustanoveními polské ústavy a jestli externí (evropský) původ přijetí implementačního zákona podléhá kontrolní pravomoci Ústavního tribunálu. Ústavní tribunál dospěl k závěru, že navzdory tomu, že je přijetí implementační úpravy ústavní povinností zákonodárce, existence této povinnosti nemůže vést ke vzniku ústavní konformity vnitrostátní úpravy navazující na evropské právo a nebrání tudíž Ústavnímu tribunálu v přezkumu její ústavní konformity.¹⁵⁶

Ústavní tribunál se dále věnoval povaze a účinkům rámcových rozhodnutí jakožto právních aktů třetího pilíře. Vědom si skutečnosti, že na rozdíl od norem komunitárního práva rámcová rozhodnutí postrádají přímý účinek, snažil se najít odpověď na otázku, jaké může mít rámcové rozhodnutí na vnitrostátní právo dopady nepřímé. Ústavní tribunál dovodil, že rámcová rozhodnutí by mohla mít na vnitrostátní právo nepřímý účinek, čímž svým způsobem předběhl doktrínu Soudního dvora, neboť rozhodnutí Ústavního tribunálu

¹⁵⁵ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 45, 46)

¹⁵⁶ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 47 - 49)

předcházelo rozsudku ve věci Pupino. Ústavní tribunál dále pokračoval ve stanovení limitů potenciálního eurokonformního výkladu norem ústavního práva – takový výklad by nesměl vést k derogaci ústavních prerogativ, a to obzvláště tam, kde by jím došlo ke zhoršení právní situace jednotlivce.¹⁵⁷

Ústavní tribunál se dále věnoval vytvoření autonomního výkladu pojmu extradice ve smyslu článku 55 odstavce 1 polské ústavy a dospěl k závěru, že pod pojem extradice spadá též postup polských orgánů ve vydání obviněné nebo odsouzené osoby do jiného státu na základě evropského zatýkacího rozkazu. Ústavní zákaz extradice polského občana je dle Ústavního tribunálu „*absolutní povahy a subjektivní osobní právo občana nemůže být předmětem jakýchkoli omezení, neboť jejich zavedení by znemožnilo výkon tohoto práva.*“ V důsledku výše zmíněných závěrů Ústavní tribunál rozhodl, že *článek 607 odstavec 1 trestního řádu je v rozsahu, ve kterém připouští předání polského občana do členského státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu, neslučitelný s článkem 55, odstavcem 1, Ústavy.*¹⁵⁸

Rozhodnutí Ústavního tribunálu, jímž jednoznačně odmítl předání polského občana do členského státu Evropské unie, by vlastně znamenalo vyloučení aplikace eurozatykače, týkajícího se polského občana, na polském území, čímž by došlo ke znemožnění plnění povinností, které pro Polsko plynou z členství v EU, a rovněž by tím došlo k situaci, kdy by byla v rozporu dvě ustanovení polské ústavy – článek 55 odstavec 1 a článek 9 odstavec 1. Nastal tak ústavní konflikt, který byl v době rozhodování Ústavního tribunálu prakticky neřešitelný. Jedinou možností vyřešení tohoto konfliktu by dle Ústavního tribunálu byla změna ustanovení 55 odstavce 1 polské ústavy. Ústavní tribunál tak zvolil vskutku šalamounské řešení, když spolu s rozhodnutím pobídl zákonodárce k novele polské ústavy a zároveň odložil účinnost svého nálezu na dobu 18 měsíců se záměrem neohrozit justiční spolupráci v trestních věcech v rámci EU. Ústavní tribunál nicméně v rozporu s rámcovým rozhodnutím trvá na bezvýjimečném požadavku oboustranné trestnosti v případě předávání

---

¹⁵⁷ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 50, 51)

¹⁵⁸ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 52 - 56)

polských občanů.¹⁵⁹

Ačkoli se tedy Ústavní tribunál v tomto rozhodnutí jednoznačně přiklonil k výkladu ve prospěch polského vnitrostátního práva, praktické dopady tohoto svého nálezu nakonec paradoxně uzpůsobil jednoznačně ve prospěch práva evropského. Není bez zajímavosti, že Ústavní tribunál byl v tomto případě kvůli nepřilíš vydařené implementaci rámcového rozhodnutí vlastně dohnán do situace, kdy suploval roli zákonodárce, když jeho rozhodnutí bylo de facto jakousi ústavodárnou iniciativou.

5.4.4 Evropský zatýkací rozkaz před Spolkovým ústavním soudem

Německý Spolkový ústavní soud se rámcovým rozhodnutím zabýval na základě ústavní stížnosti podané panem Mamounem Darkazanlim. Pan Darkanzali se ve své ústavní stížnosti domáhal zrušení rozhodnutí německých justičních orgánů, jimiž bylo rozhodnuto o jeho předání do Španělska na základě eurozatykače. Stěžovatel namítal, že bylo zasaženo do jeho základních práv, argumentoval především porušením ustanovení článků 2 odstavce 1 (svobodný rozvoj osoby), 3 odstavce 1 (rovnost před zákonem), 16 odstavce 2 (zákaz extradice německých občanů), 19 odstavce 4 (soudní ochrana lidských práv) a 103 odstavce 2 (*nullum crimen, nulla poena sine lege.*) Vedle toho upozorňoval též na ústavně nekonformní mezery německého implementačního zákona i samotného rámcového rozhodnutí pro jejich absenci demokratické legitimizace, neboť v důsledku opuštění požadavku oboustranné trestnosti u vybraných trestních jednání tak podle něj trestní odpovědnost německých občanů a povinnost snášet proces předání do jiného členského státu nepodléhá kontrole národního parlamentu, což je v rozporu se samotným principem panství práva/právního státu.¹⁶⁰

Spolkový ústavní soud se nejprve vyjádřil k problematice povahy a účinků rámcových rozhodnutí. Komunitární a třetipilířovou integraci považuje za samostatné fenomény, mající vlastní pravidla a odlišné účinky ve vnitrostátních právních řádech

¹⁵⁹ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 56 – 60)

¹⁶⁰ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 61 - 63)

a proto, ačkoliv se rámcová rozhodnutí legislativně-technicky podobají směrnicím, nemohou vyvolávat stejné účinky ve vnitrostátním právu. Povahové rysy supranacionálního práva nemohlo právo třetipilířové dle Spolkového ústavního soudu mít jednak proto, že tak stanovila sama Smlouva o EU ohledně přímého účinku a též z důvodu absence parlamentní legitimizace, neboť bylo přijímáno politickým konsenzem zástupců exekutivní moci bez účasti Evropského parlamentu. Dle Ondreje Hamuľáka Spolkový ústavní soud „*mlčky odmítl postupnou komunitarizaci třetího pilíře*“ když zcela ignoroval závěry Soudního dvora v rozsudku ve věci Pupino, který časově předcházel rozhodnutí ústavního soudu.¹⁶¹

Zákaz extradice německých občanů byl v Základním zákoně v době rozhodování Spolkového ústavního soudu upraven oproti polské ústavě mnohem méně striktně. V roce 2010 totiž německý zákonodárce novelou Základního zákona připustil extradici německých občanů v případech vydávání do jiných členských států Unie nebo k mezinárodním soudům. Tyto výjimky z ústavního zákazu extradice německých občanů však obsahovaly podmínku panství práva: „*Žádný němec nemůže být vydán do ciziny. Zákon může stanovit jinak v případě vydání osob do členského státu Evropské unie nebo k mezinárodnímu soudu za podmínky zachování panství práva.*“ Právě podmínka zachování panství práva se stala hlavním argumentem stěžovatele a důvodem, proč se eurozatykač dostal před Spolkový ústavní soud. Spolkový ústavní soud poskytl výklad ústavního zákazu extradice a výjimek z něho: „*článek 16 je garancí speciálního svazku občanů s právním řádem, který byl jimi vytvořen (...), vztahu občana k svobodné demokratické společnosti odpovídá skutečnost, že občana nelze vyloučit z uvedeného svazku.*“ K výjimkám ze zákazu extradice německých občanů soud uvádí, že „*extradice vlastních občanů státu koresponduje s obecným vývojem, který probíhá na supranacionální úrovni a v rámci mezinárodního práva veřejného a kterému Základní zákon respektující mezinárodní právo neklade nepřekonatelné překážky*“ a připomíná, že ústavní dovolení extradice není jen pozitivistickým formalismem, který by zbavoval německé občany ústavní ochrany kdykoli dojde k vyžádání jejich předání do jiného členského státu Unie nebo k mezinárodnímu soudu, ale naopak, že požadavek zachování panství práva klade na zákonodárce speciální nároky při přijímání zákona, kterým má být umožněna extradice německých občanů. Soud vytváří doktrínu

¹⁶¹ Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 64, 65)

tzv. *strukturální shody* – zákonodárce má nejen povinnost šetřit v co nejširší míře povahu lidského práva, do kterého je zasahováno, a zároveň dbát na obecný požadavek proporcionality a též na zachování požadavku panství práva při výkonu extradice německého občana. Dle soudu nelze presumovat, že extradice bude vždy ústavně konformní i za předpokladu, když dožadující stát dodržuje principy právního státu, naopak musí být zohledněny zvláštní nároky na ochranu německých občanů.¹⁶²

Soud dále posuzoval, zda v případě implementace rámcového rozhodnutí o eurozatykači byly splněny právě podmínky strukturální shody. Soud nejprve v textu samotného rámcového rozhodnutí zkoumal případné mezery, které by zákonodárci umožnily přijetí ústavně konformní implementační úpravy a zaměřil se přitom zejména na ustanovení článku 4, odstavce 7, písmen a) a b) rámcového rozhodnutí. Toto ustanovení umožňovalo zákonodárci dle soudu stanovení výjimky z povinnosti předání vlastních občanů a tím ochránění jejich práv v co nejširší možné míře. Zákonodárce však tuto možnost nevyužil, ač tak dle soudu měl učinit. Z hlediska teritoriální provázanosti trestné činnosti a území Spolkové republiky pak soud naznačil tři situace, které mohou hypoteticky nastat:

- jednání i následek je provázáno s německým územím;
- žádné propojení trestné činnosti a německého území neexistuje;
- k jednání došlo na území Německa, avšak následek nastal v zahraničí.

V případě první situace, tedy když podstatná část jednání byla učiněna a následek nastal na území Německa, je dle soudu provázanost na německé území natolik značná, že extradicí německého občana by byl porušen požadavek panství práva ve smyslu článku 16, odstavce 2, Základního zákona. V takovýchto případech je dle soudu ústavní zákaz extradice německých občanů absolutní a ani povinnost plnění mezinárodních závazků nemůže tento zákaz derogovat. V případech, kdy trestná činnost německých občanů postrádá napojení na německé území je naopak Spolkový ústavní soud toho názoru,

---

¹⁶² Hamuľák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 67 - 70)

že Základní zákon nedává německým občanům volnost k páčání trestné činnosti v zahraničí a upozorňuje tak na osobní odpovědnost každého občana za své vlastní jednání a s ní spojenou povinnost snášet případné nepříznivé následky takového jednání. Třetí možná situace, tedy smíšené případy, kdy k jednání došlo částečně nebo zcela na německém území, avšak následek nastal v zahraničí, je dle soudu nejkomplicovanější na posouzení. Spolkový ústavní soud v těchto případech doporučuje důkladné individuální posuzování jednotlivých případů a vyvažování jednotlivých aspektů – závažnosti trestného činu a možnosti efektivního trestního stíhání na straně jedné a zájmů stíhané osoby na straně druhé. K tomuto vyvažování má docházet v rámci jednotlivých rozhodování o extradici německého občana. Zákon implementující rámcové rozhodnutí o eurozatykači však dle soudu takovéto vyvažování neumožňoval. Zákonodárce podle soudu nezohlednil dostatečně povahu zákazu extradice jakožto lidského práva a v rámci implementace nevyužil nejrůznějších mezer v rámcovém rozhodnutí ve prospěch maximální ochrany německých občanů, což soud považuje za nesplnění podmínky zachování panství práva, jež je ústavní podmínkou umožnění výjimky ze zákazu extradice německých občanů.¹⁶³

Spolkový ústavní soud tak dospěl k závěru, že implementující zákon je v rozporu se Základním zákonem Spolkové republiky Německo a zákon, stejně jako rozhodnutí orgánů ve stěžovatelově věci, zrušil. Soud uvažoval též nad alternativními způsoby vyřešení této ústavně nekonformní situace - nad částečným zrušením zákona, či nad jeho dočasným ponecháním v platnosti s tím, že zákonodárci ponechá prostor pro ústavně konformní řešení. Obě tyto možnosti však soud odmítl. První z důvodu nezasahování do zákonodárné svobody legislativní moci a druhou z důvodu zachování právní jistoty. Soud tedy celý implementační zákon zrušil a zdůraznil, že do doby přijetí nové ústavně konformní úpravy platí zákaz extradice německých občanů absolutně. Spolková republika se tak ocitla v situaci, kdy v rozporu s evropským právem nevydávala vlastní občany, na něž byl vydán eurozatykač, za což byla kritizována pro zásah do principu loajální spolupráce a negativní ovlivňování trestní spolupráce v rámci EU. Proti německé praxi se nejzřetelněji postavilo Španělsko, které na německý přístup zareagovalo zavedením recipročního pravidla. Španělské orgány tak napříště budou ignorovat německé žádosti o předání osob na základě

---

¹⁶³ Hamuřák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 70 - 79)

eurozatykače.¹⁶⁴

5.4.5 Evropský zatýkací rozkaz před Ústavním soudem České republiky

Český Ústavní soud se evropským zatýkacím rozkazem, na rozdíl od výše zmíněných případů, zabýval v rámci abstraktní kontroly ústavnosti – na pozadí přezkumu implementačního zákona do českého právního řádu tedy nebyla žádná konkrétní kauza. Skupina poslanců a skupina senátorů podala Ústavnímu soudu návrh na zrušení vybraných ustanovení trestního zákona a trestního řádu (§ 21 odstavce 2¹⁶⁵ trestního zákona a § 403 odstavce 2¹⁶⁶, § 411 odstavce 6 písmena e)¹⁶⁷, § 411 odstavce 7¹⁶⁸ a § 412 odstavce 2¹⁶⁹ trestního řádu v rozhodném znění), jimiž bylo do českého právního řádu implementováno rámcové rozhodnutí o eurozatykači, pro jejich rozpor s ústavním pořádkem České republiky, konkrétně s ustanoveními s článkem 1¹⁷⁰, článkem 4, odstavcem 2¹⁷¹, článkem 14, odstavcem 4¹⁷² a článkem 39¹⁷³ Listiny základních práv a svobod.

---

¹⁶⁴ Hamulák, Ondřej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. (s. 79 - 81)

¹⁶⁵ Občan České republiky může být předán jinému členskému státu Evropské unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu.

¹⁶⁶ Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.

¹⁶⁷ Soud zamítne předání vyžádané osoby pouze tehdy, jestliže (...) e) tato osoba je státním občanem České republiky nebo má v České republice trvalý pobyt, její předání se vyžaduje k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy a osoba před příslušným soudem do protokolu prohlásí, že se odmítá podrobit výkonu tohoto trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě; toto prohlášení nelze vzít zpět.

¹⁶⁸ Je-li předáván státní občan České republiky nebo osoba, která má trvalý pobyt v České republice, do vyžadujícího státu k trestnímu stíhání, soud podmíní předání tím, že tato osoba bude vrácena k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy do České republiky, pokud jí bude uložen takový druh trestu nebo ochranného opatření a tato osoba po vynesení rozsudku ve vyžadujícím státě nevysloví souhlas s výkonem trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě. Takto soud postupuje pouze v případě, že vyžadující stát poskytl záruku, že osobu předá do České republiky k výkonu trestu nebo ochranného opatření. Není-li vyžadujícím státem záruka poskytnuta, soud předání vyžádané osoby zamítne.

¹⁶⁹ Toto ustanovení, obsahující rozsáhlý výčet trestných jednání, u nichž se nezjišťuje oboustranná trestnost, je totožný s výčtem v článku 2 odstavci 2 rámcového rozhodnutí o eurozatykači, jehož text je uveden v poznámce pod čarou č. 69, na níž z důvodu lepší přehlednosti textu tímto odkazují.

¹⁷⁰ Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

¹⁷¹ Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod upraveny pouze zákonem.

¹⁷² Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.

¹⁷³ Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Navrhovatelé spatřovali rozpor uvedených ustanovení s ústavním pořádkem v tom, že dle těchto ustanovení může být český občan vydán českými orgány k trestnímu stíhání do jiného členského státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu, když přitom Listina základních práv a svobod ve svém článku 14, odstavci 4, stanoví, že „*občan nesmí být nucen k opuštění své vlasti.*“ Navrhovatelé připomněli, že vláda se v rámci procesu implementace rámcového rozhodnutí pokusila o novelu Listiny, již měl být do článku 14 vložen ještě odstavec 5, jehož znění mělo být: „*Občan může být předán členskému státu Evropské unie k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody, pokud to vyplývá ze závazků České republiky jako členského státu Evropské unie, které nelze omezit ani vyloučit.*“ Tento návrh novely Listiny byl však Poslaneckou sněmovnou zamítnut a vláda až poté změnila svůj přístup k ústavní konformnosti implementační úpravy, tvrdíc ve Sněmovně, že přijetí implementační úpravy je konformní s dosavadním zněním článku 14 Listiny. Dle navrhovatelů skutečnost, že vláda nejprve postupovala cestou novelizace Listiny, svědčí o tom, že samotná vláda, jakožto předkladatel implementační úpravy, měla přinejmenším pochybnost o souladu napadených ustanovení s Listinou, když jejich ústavní konformnost začala traktovat až poté, co její záměr novelizovat Listinu Poslaneckou sněmovnou neprošel.¹⁷⁴

Z hlediska své pravomoci přezkoumávat ústavnost vnitrostátních právních předpisů navazujících na evropské právo Ústavní soud v bodech 52 a 53 svého nálezu uvedl, že principiálně je jakožto orgán ochrany ústavnosti povolán k ústavní kontrole všech vnitrostátních norem, nicméně se vstupem České republiky do Evropské unie došlo dle Ústavního soudu v souvislosti s přenosem části pravomocí na supranacionální organizaci též k jistému omezení pravomoci Ústavního soudu. Ústavní soud připomíná doktrínu Soudního dvora o absolutní přednosti komunitárního práva před jakýmkoli vnitrostátním právem, tedy i ústavním právem, podle níž nemá Ústavní soud pravomoc rozhodovat o ústavnosti norem evropského práva, a to ani za situace, kdy jsou obsaženy ve vnitrostátních právních předpisech, čímž je kompetence Ústavního soudu v oblasti přezkumu ústavnosti vnitrostátních právních předpisů omezena. Ústavní soud však dále připomíná, že ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 50/04 odmítl zcela akceptovat tuto doktrínu Soudního dvora, traktující,

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

že delegace části pravomocí vnitrostátních orgánů na orgány EU může trvat jen potud, pokud budou tyto pravomoci orgány EU vykonávány způsobem slučitelným se zachováním základů státní suverenity České republiky a způsobem, jenž neohrožuje samotnou podstatu materiálního právního státu. Ústavní soud si tedy vyhradil pravomoc přezkoumávat normy navazující na komunitární právo z hlediska jejich souladu s materiálním jádrem Ústavy. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 50/04 však Ústavní soud rovněž vyložil, že pokud jde o implementaci normy evropského práva a tato implementace ponechává členskému státu určitý prostor pro uvážení, pokud jde o výběr prostředků k dosažení cíle stanoveného evropskou normou, pak je povinností českého zákonodárce vybrat takové prostředky, které jsou v souladu s Ústavou a vyloučit ty, které jsou s Ústavou v rozporu. V těchto případech tedy Ústavní soud pro přezkum ústavnosti implementačních norem volí jako referenční kritérium celý ústavní pořádek a nikoli jen materiální jádro Ústavy, jako v předchozí situaci.¹⁷⁵

Ústavní soud zdůrazňuje, že projednávaný případ je odlišný od situace v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 50/04. V projednávaném případě se totiž nejedná o implementaci komunitárního práva, nýbrž o implementaci právního aktu třetího pilíře (unijního práva). Ústavní soud dále připomíná, že dle článku 34 Smlouvy o EU výslovně vylučuje přímý účinek rámcových rozhodnutí, avšak upozorňuje přitom též na rozhodnutí Soudního dvora ve věci Pupino, ve kterém Soudní dvůr z principu loajální spolupráce, obsaženého v článku 10 Smlouvy o EU, dovedl nepřímý účinek rámcových rozhodnutí. Ústavní soud však upozorňuje, že Soudní dvůr dosud nevypracoval ohledně rámcových rozhodnutí komplexní doktrínu a mnohé otázky, jako kupříkladu otázka, zda rámcová rozhodnutí, jakožto právní akty třetího pilíře, mají aplikační přednost před vnitrostátním právem, zůstávají prozatím otevřené. Ústavní soud připouští, že za takovéto situace by nejspíš bylo žádoucí podat k Soudnímu dvoru předběžnou otázku, avšak rázem tuto myšlenku ztrácuje jednak proto, že belgický Cour d'Arbitrage již Soudnímu dvoru předběžnou otázku ohledně platnosti Rámcového rozhodnutí dříve podal, a také z důvodu potřeby včasného rozhodnutí ve věci, když do doby rozhodnutí Ústavního soudu zůstávají dotčená ustanovení v účinnosti a osoby tak mohou být na základě eurozatykače předány a tudíž je naprosto nezbytně bezodkladně

---

¹⁷⁵ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

rozhodnout o tom, zda jsou základní práva takovýchto osob ohrožena, či nikoliv.¹⁷⁶

Dále se Ústavní soud zabýval posouzením souladu napadených ustanovení s článkem 14 odstavcem 4 Listiny. Podle Ústavního soudu dle článku 1 odstavce 2 Ústavy ve spojení s principem spolupráce stanoveným článkem 10 Smlouvy o ES vyplývá ústavní princip, podle něhož mají být vnitrostátní právní předpisy interpretovány v souladu s principy evropské integrace. Pokud tedy existuje více možností výkladu Listiny, z nichž jen některé vedou k dosažení závazku, který Česká republika přijala v souvislosti se svým členstvím v EU, je třeba zvolit takovou, která podporuje realizaci tohoto závazku. To se pochopitelně vztahuje i na výklad článku 14 odstavce 4 Listiny. Ústavní soud se neztotožnil s argumentací navrhovatelů, že přijetím evropského zatýkacího rozkazu byl narušen trvalý vztah mezi občanem a státem. Dle Ústavního soudu je třeba článek 14 odstavec 4 vykládat tak, aby reflektoval realitu současné EU, založené na vysoké mobilitě občanů v rámci celého unijního prostoru. Časově omezené předání českého občana k trestnímu řízení probíhajícímu v jiném členském státě, podmíněné jeho následným opětovným předáním do vlasti není a ani nemůže být nucením k opuštění vlasti ve smyslu článku 14 odstavce 4 Listiny.¹⁷⁷ K předání k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy osoby s trvalým pobytem v České republice do jiného členského státu navíc může dojít pouze se souhlasem této osoby.¹⁷⁸

Ústavní soud se dále neztotožnil ani s argumentací navrhovatelů spočívající v tom, že možnost předání českého občana do zahraničí měla být provedena ústavním zákonem

¹⁷⁶ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

¹⁷⁷ Jiné pojetí nucení k opuštění vlasti zastává ve svém odlišném stanovisku k tomuto nálezu soudce Stanislav Balík: „Okouzlen jako pokaždé při práci s Ústavou a Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) nádherným bohatým jazykem jejich preambulí, polaskal jsem se nejprve se slůvkem vlast v čl. 14 odst. 4 větě druhé Listiny. Vybíraje, zda mi lahodněji zní patria či country, volím osobně starší z těchto slov. Jest jistě více synonym pro slovo vlast, mně nejbližším je – a to i přesto, že je musí mobilní telefonista teprve naučit systém T9 – otčina, případně také domovina. Ač je tedy někdy otázka pokládána ve smyslu „nutit někoho opustit ČR“, nejedná se dle mého názoru o opuštění rei publicae, ale o opuštění patriae či – chcete-li – rodné hroudy, v Kollárově duchu je to „...zem ta, dříve kolébka, nyní národa mého rakev. (...) Pojetí vlasti, zahrnujícímu v sobě atributy domova a rodu, odpovídá i označení jazyka jako mateřštiny či Muttersprache nebo langue maternelle apod. Předání občana k trestnímu stíhání či výkonu trestu – a nyní se soustřeďuji čistě na otázku jazykovou – je nepochybně vytržením ze shora popisovaných kořenů. „Stesk a nemožnost mluvit s někým rodným jazykem ovlivnily kvalitu veršů po stránce námětu, stylu i jazyka“ i v případě básníka, který o svém díle oprávněně napsal „ore legar populi perque omnia saecula fama vivam“, přičemž pro naše účely nepřehlédněme, že vyhnanství probíhalo v rámci téže Římské říše, nicméně v jazykově spíše řeckém Pontu.“

¹⁷⁸ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

a nikoli pouhým zákonem. Navrhovatelé přitom poukazovali na některé členské státy, v nichž ve spojení s implementací Rámcového rozhodnutí došlo ke změnám v ústavním pořádku. Ústavní soud uznal, že v mnohých státech byla kvůli implementaci Rámcového rozhodnutí změněna ústava, avšak upozornil též na to, že v mnohých státech k ústavním změnám vůbec nedošlo. Ústavní soud se mimo jiné vyjádřil k navrhovateli zmíněnému Polsku, v němž musela být po rozhodnutí Ústavního tribunálu provedena novelizace textu Ústavy. Dle Ústavního soudu se v případě Polska jednalo o zcela jinou ústavní situaci, když polská ústava na rozdíl od české Listiny výslovně vylučovala jakoukoli formu extradice polského občana, kdežto Listina vlastně o extradici vůbec nic nestanovuje. Ústavní soud připomněl, že tohoto eurokonformního výkladu článku 14 odstavce 4 dosáhl za použití vnitrostátní metodologie, opírajíc se o princip stanovený v článku 1 odstavci 2, že Česká republika dodržuje závazky, které pro ni plynou z mezinárodního práva. Nebylo tak dle Ústavního soudu vůbec potřebné provést poměrování v úvahu připadajících hodnot a principů práva evropského a práva ústavního.¹⁷⁹

Ústavní soud se dále zabýval argumentací navrhovatelů, že napadená ustanovení jsou v rozporu se zásadou *nullum crimen, nulla poena sine lege*. Tuto argumentaci Ústavní soud odmítl s poukazem na skutečnost, že Rámcové rozhodnutí je předpis procesněprávního a nikoli hmotněprávního charakteru.¹⁸⁰ Pokud by Rámcovým rozhodnutím, respektive jeho implementační úpravou byly vymezeny skutkové podstaty trestných činů, základy trestní odpovědnosti, či ukládání trestů a ochranných opatření, pak by jistě argumentace navrhovatelů byla opodstatněná. Rámcové rozhodnutí však nic z výše uvedeného neobsahuje. Stále je to vnitrostátní právo jednotlivých členských států, na základě kterého by předaná osoba byla případně odsouzena. Ústavní soud zde zdůrazňuje, že předání osoby na základě eurozatykače vůbec neznamená odsouzení této osoby. Pokud by měl občan být

---

¹⁷⁹ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

¹⁸⁰ O vhodnosti úpravy vztahů hmotného práva v procesněprávním předpisu a o potřebnosti institutu evropského zatýkacího rozkazu v rámci justiční spolupráce v trestních věcech v EU úpravy pochybuje ve svém odlišném stanovisku soudce Stanislav Balík: „Řešení vztahů trestního práva hmotného především v procesním předpisu je přinejmenším nesyntetické. Případá mi vhodné přijímat trestní zákon a trestní řád ve stejném časovém úseku. Nebylo by vhodnější dosáhnout shody na „evropských“ skutkových podstatách závažných trestných činů a jednotné podobě trestního řízení proti obviněným z takových činů? Nemohla by být v každém státě zřízena pro takový případ alespoň jedna specializovaná „cizinecká“ vazební věznice? (...) Je skutečně tolik Evropanů, kteří páchají z českého pohledu trestnou činnost, po nichž by prahly české orgány činné v trestním řízení a kteří zůstávali jinde netrestáni? Nebo převažovala vůle transponovat více, než toho bylo třeba?“

předán do státu, kde by hrozilo porušení práva na spravedlivý proces, uložení krutého trestu, či vystavení mučení, či jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, pak by jistě došlo k porušení článku 14 odstavce 4 ve spojení s článkem 36 odstavcem 1 Listiny a článkem 6 odstavcem 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tak tomu ovšem v případě eurozatykače není. Naopak, systém předávání osob mezi členskými státy na základě eurozatykače dle Ústavního soudu svědčí o výborné úrovni důvěry v systémy trestní justice členských států navzájem a k tomu, že již došlo k dostatečnému sblížení trestněprávních předpisů v jednotlivých členských státech a díky tomu může být v některých případech upuštěno i od zkoumání oboustranné trestnosti, neboť se předpokládá, že vyjmenovaná trestná jednání jsou trestná ve všech členských státech a tudíž by zkoumání oboustranné trestnosti bylo jen zbytečnou komplikací předávacího procesu. Ústavní soud tedy návrh na zrušení napadených ustanovení trestního zákona a trestního řádu zamítl s tím, že tato ustanovení nejsou v rozporu s ústavním pořádkem České republiky.¹⁸¹

---

¹⁸¹ Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

6 ZÁVĚR

Ve své diplomové práci na téma „Justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU“ jsem nejprve popsal historický vývoj justiční spolupráce v trestních věcech v rámci evropské integrace, a to od založení Evropských společenství až po doposud poslední změnu zakládacích smluv - Lisabonskou smlouvu. Justiční spolupráce v trestních věcech, jež byla původně oblastí zcela mimo působnost Evropských společenství, se po vstupu Maastrichtské smlouvy v platnost stala integrální součástí činností Evropské unie, jakožto součást třetího pilíře. Jakožto součást třetího pilíře byla původně justiční spolupráce v trestních věcech založena na čistě mezivládním pojetí. Další vývoj primárního práva však, za notného přispění judikatury Soudního dvora, postupně směřoval k posilování prvků přístupu nadnárodního. Lisabonská smlouva definitivně zbořila pilířovou strukturu Unie a justiční spolupráce v trestních věcech tak nyní spadá pod sdílené kompetence. Dle mého názoru bude vývoj směřovat k dalšímu posilování nadnárodních prvků, o čemž svědčí i například návrh Komise na zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, jenž vychází z fikce, že území EU by pro vyšetřování ÚEVŽ bylo považováno za jeden právní prostor, v souvislosti s čímž počítá návrh Komise s navazující rozsáhlou harmonizací trestního práva.

Dále jsem se věnoval institucím justiční spolupráce v trestních věcech. Vedle popisu stávajících institucí jsem se zaměřil i na již výše zmíněnou aktuální otázku možného vzniku Úřadu evropského veřejného žalobce. Další kapitola byla věnována právní úpravě justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU v právním řádu České republiky. Vzhledem k poměrně nedávnému vstupu v účinnost zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, je i tato problematika dosti aktuální. Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních je předpisem kodexové povahy, jenž vydělil problematiku mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech z původní úpravy v trestním řádu. Vzhledem k tématu práce jsem se vedle obecného zhodnocení nové právní úpravy věnoval jednotlivě pouze úpravě institutů justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU a ostatní úpravu mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech jsem ponechal stranou.

Jak již bylo naznačeno v Úvodu, stěžejní částí této diplomové práce je problematika evropského zatýkacího rozkazu. Na základě popsání základních atributů evropského zatýkacího rozkazu, role judikatury Soudního dvora v oblasti vytváření principů a povahy právních aktů Evropské unie, výkladu Soudního dvora k jednotlivým ustanovením Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu a rozhodnutí orgánů ochrany ústavnosti ve vybraných členských státech ohledně ústavní konformity implementačních úprav Rámcového rozhodnutí jsem dospěl k následujícím závěrům.

Evropský zatýkací rozkaz podle mého názoru svým způsobem předběhl dosavadní rytmus evropské integrace v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech.

Prvním, a je třeba říci, že spíše vedlejším argumentem pro tento závěr je skutečnost, že evropský zatýkací rozkaz změnil některá dosavadní dogmata uplatňovaná většinou států v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, jako jsou zákaz extradice vlastních občanů či požadavek oboustranné trestnosti. Z pohledu obecné mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních lze tyto novinky, které v oblasti předávání osob k trestnímu stíhání či k výkonu trestu do jiného státu přinesl evropský zatýkací rozkaz, bez větších pochyb označit za revoluční. Z pohledu spolupráce v rámci Evropské unie však tento argument považuji spíše za méně významný, neboť v tomto případě jde o konkrétní projev Unie jakožto prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jehož vytvoření bylo v době přijímání Rámcového rozhodnutí jedním z cílů Unie a jenž je v současnosti občanům Unie garantován ustanovením čl. 3 odstavce 2 Smlouvy o EU. Evropský zatýkací rozkaz je zároveň logickým vyústěním konkrétnějšího cíle – vytvoření systému volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních v prostoru svobody, bezpečnosti a práva a prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, k čemuž se samo Rámcové rozhodnutí hlásí v bodech 5 a 6 své preambule.

Za mnohem významnější argument ve prospěch výše uvedeného závěru však považuji skutečnost, že evropský zatýkací rozkaz, respektive jeho implementační úpravy, podnítily v několika členských státech Evropské unie jeho přezkum z hlediska ústavní konformity. Samotná skutečnost, že se Rámcové rozhodnutí dostalo v mnoha státech před

příslušné orgány ochrany ústavnosti, ať již v rámci abstraktní nebo konkrétní kontroly ústavnosti, jistě nepostačuje k potvrzení výše uvedeného závěru. Přezkum ústavní konformity implementačních úprav ve vybraných členských státech Unie však ukázal, že v mnoha případech byla příslušná ustanovení těchto úprav orgány ochrany ústavnosti shledána za protiústavní. Z uvedených vybraných příkladů ke shledání rozporu s ústavou dospěly Nejvyšší soud Kyprské republiky, polský Ústavní tribunál a německý Spolkový ústavní soud. Ústavní soud České republiky naopak našel řešení v podobě eurokonformního výkladu ústavního pořádku. Pro úplnost je třeba dodat, že belgický ústavní soud se nezabýval ústavní konformitou Rámcového rozhodnutí, nýbrž jeho souladem s primárním právem Unie a situaci tak vyřešil položením předběžných otázek Soudnímu dvoru.

Skutečnost, že se evropský zatýkací rozkaz dostal do rozporu s ústavními pořádky několika států, je významná, avšak v historii evropské integrace není zjištění nesouladu evropského a ústavního práva zdaleka ojedinělým jevem. V historii evropské integrace lze za naprosto výjimečný a obdoby nemající považovat výsledek vývoje, který ve státech, jejichž orgány ochrany ústavnosti zrušily příslušná ustanovení implementační úpravy eurozatykače pro jejich rozpor s ústavním pořádkem, nastal po rozhodnutí těchto orgánů ochrany ústavnosti. Ve všech těchto třech státech totiž došlo k tomu, že zákonodárci přijali změnu těch ustanovení ústavních pořádků, pro které byl evropský zatýkací rozkaz shledán protiústavním.

Tato skutečnost podle mého názoru svědčí o tom, že evropský zatýkací rozkaz nejenže „předběhl“ dosavadní rytmus evropské integrace, ale zároveň jakkoli byl v některých státech shledán protiústavním, nakonec to byly naopak ústavní pořádky jednotlivých členských států, které se mu musely přizpůsobit (ve třech uvedených případech legislativní cestou až po vyhlášení rozhodnutí orgánů ochrany ústavnosti, v případě České republiky za použití metody eurokonformního výkladu – zde se tedy projevil nepřímý účinek rámcových rozhodnutí zavedený Soudním dvorem v případě *Pupino*.) Právní akt třetího pilíře, u nějž byl ve Smlouvě o EU výslovně vyloučen přímý účinek ve vnitrostátních právních řádech, tak sice formálně přímý účinek nevykazoval, avšak fakticky nakonec

„přebil“ normy obsažené v ústavních pořádcích Kypru, Polska a Německa, přičemž v případě Polska a Německa dokonce příslušné orgány ochrany ústavnosti k takovéto cestě, tedy řešení vzniklé ústavně nekonformní situace změnou ústavy, ústavodárce vybízely a s nadsázkou lze říci, že se tak vlastně orgány, které jsou vázány ústavním pořádkem své země, dostaly do role iniciátorů změn těch ústav, jimiž jsou vázány a k jejichž střežení jsou povolány.

K nejrůznějším konfliktům mezi evropským právem a ústavními pořádky členských zemí v historii evropské integrace docházelo a je téměř jisté že docházet bude i nadále. Avšak skutečnost, že hned v několika členských státech Unie došlo až po implementaci unijního právního aktu v návaznosti na rozhodnutí orgánů ochrany ústavnosti ke změnám v příslušných ustanoveních ústav těchto států, je v rámci evropské integrace dosud nevídaná a jedinečná. Otázka, jaké byly příčiny tohoto vývoje, zůstane nejspíš věcí názorů. Někteří autoři se kloní k závěru, že ústavodárci v příslušných zemích během procesu implementace Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu dostatečně nepřizpůsobili ta ustanovení svých ústavních pořádků, která byla nebo mohla být v rozporu s implementační úpravou a přesunuli tak problémy spojené s řešením konfliktů mezi evropským právem a svými ústavními pořádky na orgány ochrany ústavnosti.

Jistě si lze představit, že pokud by ústavodárci dostatečně přizpůsobili texty svých ústavních pořádků implementační úpravě, nedošlo by k tak rozsáhlým sporům před ústavními soudy a výsledek těchto sporů by byl dosti jiný. Avšak příklad rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ukazuje, že ani změna Základního zákona, kterou německý ústavodárce provedl v předstihu před přijetím implementační úpravy, nakonec takovému sporu a rozhodnutí Spolkového ústavního soudu o rozporu implementační úpravy s ústavním pořádkem nezabránila. Zároveň je třeba dodat, že Rámcové rozhodnutí ponechávalo národním zákonodárcům poměrně rozsáhlou volnost při volbě konkrétních textů implementačních úprav a řadě problémů (avšak zdaleka ne všem) spojených s ústavností implementačních úprav se tak dalo důslednějším využitím této volnosti předejít.

Domnívám se však, že problém lze nazírat též ze zcela opačné strany, než svalovat veškerou odpovědnost na národní zákonodárce. V žádném případě bych nechtěl zpochybnit to, že členské státy mají Unii usnadňovat plnění jejích úkolů, a že mají postupovat v souladu se zásadou loajální spolupráce. Myslím si však, že navzdory těmto unijním zásadám jsou vnitrostátní parlamenty především zákonodárnými suverény. Pokud bychom chápali dále se prohlubující evropskou integraci jako absolutně nejvyšší hodnotu nadřazenou všem ostatním hodnotám, národní parlamenty by pak, dovedeno *ad absurdum*, plnily roli jakýchsi automatů, které by vlastně jen schvalovaly tu evropskou legislativu, která postrádá přímý účinek. V mnohých případech se tak dnes děje. Otázky, zda integraci dále prohlubovat, či spíše nikoli, případně chceme-li Evropskou unii jako federaci, konfederaci, či spíše jako mezinárodní organizaci založenou na mezivládním přístupu, jsou otázky naprosto legitimní a jde spíše o příslušnost k různým názorovým proudům, které spolu v Evropě vedou polemiku na tato témata od samého počátku evropské integrace. Nad čím bychom se však v situaci, kdy valná většina národní legislativy má svůj původ v právu evropském, měli rozhodně pozastavit, je nedostatek demokratické legitimacy rozhodovacího procesu v rámci Evropské unie.

Evropský zatýkácí rozkaz byl přijat formou rámcového rozhodnutí dle předlisabonské procedury na základě hlasování v Radě ministrů. V Radě, která je v rámci horizontální dělby moci v Evropské unii vlastně legislativním orgánem s velmi rozsáhlými pravomocemi, zasedají zástupci vlád jednotlivých členských států, tedy zástupci exekutivy, která v rámci tradiční vnitrostátní dělby moci má až na výjimky pravomoci výkonného charakteru, v každém případě je však vázána zásadou *secundum et intra legem*. Již tato skutečnost příliš nesvědčí ve prospěch demokratické legitimacy legislativního procesu v rámci Unie. Tím spíše je z hlediska legitimacy moci zarážející a dle mého názoru docela nežádoucí, aby takto schválený unijní právní akt *fakticky* (jsem si samozřejmě vědom toho, že nikoli formálně) nakonec dominoval ústavnímu právu jednotlivých členských zemí, které v přímé souvislosti s jeho přijetím a implementací muselo tomuto právnímu aktu ustoupit. Má snad rozhodování ministrů zasedajících v Radě EU mít větší váhu než ústavní zákony, schvalované v případě České republiky tří pětinovou většinou v obou komorách parlamentu?

Nechtěl bych vnitrostátní parlamenty zcela zprostit odpovědnosti za proběhlé konflikty mezi ústavními pořádky některých členských států a evropským právem. Jistě mohli mnohým, avšak zdaleka ne všem, potenciálním sporům předejít kvalitnější implementací Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, využijíc poměrně rozsáhlé volnosti ve volbě konkrétních textů implementačních úprav tak, aby tyto úpravy byly pokud možno co nejvíce ústavně konformní. Avšak největší tíha odpovědnosti podle mého názoru leží na Radě EU. Copak ministři příslušných členských zemí nemohli při přijímání Rámcového rozhodnutí zohlednit ústavní pořádky svých zemí? Ministři buďto své ústavní pořádky ignorovali, anebo je neznali. Těžko říct, která z těchto možností je vážnější. Tato slova nejsou ani tak kritikou ministrů jako takových. Chyba je v systému. Na tomto místě vzpomínám citaci velmi kritického názoru J. Laughlanda ohledně rozhodování v Radě, uvedenou v této práci v poznámce pod čarou č. 102: „(...) *osmdesádat procent rozhodnutí Rady připravují její úředníci dříve, než dojde ke skutečným setkáním ministrů* (...).“ Kdo ví, třeba Rada schválila text Rámcového rozhodnutí aniž by se jím nějak zvlášť zabývala. Je pravděpodobné, že Rámcové rozhodnutí bylo připraveno a dohodnuto již v rámci COREPERu a vysocí úředníci v něm působící zkrátka možné ústavně právní souvislosti evropského zatýkacího rozkazu během přípravy tohoto právního aktu opomněli zohlednit.

Navzdory všem nastíněným, a dle mého názoru velmi vážným, problémům s demokratickou legitimitou rozhodování v Evropské unii považuji justiční spolupráci v trestních věcech a evropskou integraci obecně, za velmi potřebné. Z hlediska demokratické legitimacy rozhodovacích procesů v rámci Evropské unie lze jen přivítat přijetí Lisabonské smlouvy, která posiluje roli Evropského parlamentu, tedy volených zástupců občanů Unie. Lisabonská smlouva samozřejmě zdaleka nevyřešila demokratický deficit Unie, i nadále v Unii bohužel panuje dramatický nepoměr rozsáhlých unijních pravomocí a nízké demokratické legitimacy rozhodovacích procesů. Avšak Lisabonská smlouva je v tomto ohledu alespoň krokem dobrým směrem a nepochybně je demokratická legitimita rozhodovacích procesů v rámci Unie v současné době na vyšší úrovni než před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost.

Domnívám se, že na poli justiční spolupráce v trestních věcech v rámci EU bylo dosaženo mnoha úspěchů a prospěšných věcí. Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu je v rámci této oblasti doposud nejambicióznějším a nejodvážnějším počinem. To však neznamená, že je prosté jakýchkoli koncepčních nedostatků. Kupříkladu stanovení minimální horní hranice trestních sazeb v případě předání k trestnímu stíhání na 12 měsíců a v případě předání k výkonu trestu odnětí svobody na 4 měsíce je podle mého názoru příliš nízké a může tak v praxi často vést k vydávání evropského zatýkacího rozkazu na osoby, které jsou stíhány pro ty nejméně závažné trestné činy. Tím pak dochází ke zbytečným zásahům do lidských práv předávaných osob, především když se v důsledku předávacího řízení ocitnou v předávací vazbě a zároveň ke zbytečným výdajům z veřejných rozpočtů, přetěžování soudů a plýtvání vězeňskými kapacitami. Napadá mě, že možným řešením těchto nežádoucích účinků eurozatykače by mohlo být přijetí novely Rámcového rozhodnutí již podle Lisabonské smlouvy, tedy formou směrnice, čímž by mohl být částečně zhojen též výše zmíněný nedostatek demokratické legitimacy.

V souvislosti s evropským zatýkacím rozkazem mi přijde rovněž zajímavé, že v tomto případě došlo, s trochou nadsázky řečeno, k upřednostnění a dominanci občanství Evropské unie nad občanstvím jednotlivých členských států. Pro mnohé členské státy bylo po staletí nemyslitelné vydávat vlastní občany k trestnímu stíhání do jiného státu. Přijetím a následnou implementací Rámcového rozhodnutí a v některých státech i změnou dotčených ustanovení ústavních pořádků v návaznosti na ústavní přezkum implementačních úprav evropského zatýkacího rozkazu se však tyto státy vzdávají části své suverenity v oblasti trestní justice ve prospěch vyššího cíle – vybudování společného prostoru svobody, bezpečnosti a práva v rámci Evropské unie. Zároveň tak tímto dochází k upřednostnění občanství Evropské unie, které svým držitelům zaručuje mimo jiné právo svobodného pohybu a pobytu na území celé Unie, jehož předpokladem je však na druhé straně též potřeba justiční spolupráce v trestních věcech a po přijetí evropského zatýkacího rozkazu též povinnost strpět předání k trestnímu stíhání do jiného státu Unie. Občanství Unie, které je v ustanoveních primárního práva koncipováno jako občanství doplňkové, odvozené od občanství členských států, tak přijetím institutu evropského zatýkacího rozkazu fakticky získává zcela nový rozměr.

7 RESUMÉ

The aims of my Masters thesis called „*Judicial cooperation in criminal matters within the EU*“ are to describe briefly the historical development of judicial cooperation in criminal matters within the European Union (European Communities respectively) during the european integration from the very first beginnigs of cooperation in this field up to the present regulation under the Lisbon treaty and to describe the institutions of judicial cooperation in criminal matters within the EU, such as European Judicial Network, Eurojust, the plans of creation of European Prosecutor’s Office and others, as well as to introduce the new legal regulation of judicial cooperation in criminal matters in the Czech law, namely in the *Act on International Judicial Cooperation in Criminal Matters* which became effective on the 1TH of january 2014. The main aim of this Masters thesis is to focus on the *Council Framework Decision on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States*, its interpretation by The Court of Justice of the European Union in the context of the preliminary ruling procedure and its review by constitutional courts in selected member states, namely in Cyprus, Belgium, Poland, Germany and the Czech republic.

8 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

8.1 Literatura

Clergerie, Jean Louis – Gruber, Annie - Rambaud, Patrick. *L'Union européenne*. 9e édition. Paris: Dalloz, 2012.

Flore, Daniel. *Droit pénal européen. Les enjeux d'une justice pénale européenne*. Paris: Larcier, 2009.

Hamulák, Ondrej. *Eurozatykač, tři ústavní soudy a dominance práva Evropské unie*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011.

Hamulák, Ondrej. *Právo Evropské unie v judikatuře Ústavního soudu České republiky*. Praha: Leges, 2010.

Kapardis, Andreas. *The European Arrest Warrant (EAW) in Cyprus and Constitutional Concerns*. In: Górski, Adam – Hofmański, Piotr. *The European Arrest Warrant and its Implementation in the Member States of the European Union*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2008.

Kmec, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C.H. Beck, 2006.

Lebeck, Carl. *Sliding Towards Supranationalism? The constitutional Status of EU Framework Decisions after Pupino*. In: *German Law Journal*. 2007, vol. 08 no. 05 (s. 506, 507)

Pikna, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. Praha: Linde, 2010.

Polák, Přemysl. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha: Lexis Nexis, 2007.

Pradel, Jean – Corstens, Geert – Vermeulen, Gert. *Droit pénal européen*. 3e édition. Paris: Dalloz, 2009.

Tomášek, Michal. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009.

Veselá, Hana: *Justiční spolupráce v trestních věcech*. In: Syllová, Jindřiška – Pítrová, Lenka – Paldusová, Helena a kol.: *Lisabonská smlouva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010.

Vlastník, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: IFEC, 2008.

Zbíral, Robert. *Analýza návrhu nařízení zakládajícího Úřad evropského veřejného žalobce a perspektivy jeho přijetí: zlom v europeizaci trestního práva?* In: *Státní zastupitelství* 6/2013.

8.2 Právní předpisy

Rámcové rozhodnutí 2002/584/JVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy. Úřední věstník EU L190, 18.07.2002, s. 0001 – 0020.

Rozhodnutí Rady 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. Úřední věstník EU L 063, 06/03/2002 s. 0001 – 0013.

Smlouva o fungování Evropské unie. Konsolidované znění.

zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva.

8.3 Judikatura

Arrêt n° 128/2007 du 10 octobre 2007, Advocaten voor de Wereld VZW. Dostupné on line: <http://www.const-court.be/public/f/2007/2007-128f.pdf> (Naposledy prohlíženo 17.08.2014)

Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 50/04, ze dne 3.5.2006, vyhlášen ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS pod č. 154/2006 Sb.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. prosince 2008, C-388/08, trestní řízení proti Arturu Leymannovi a Alekseji Pustovarovovi, Úřední věstník EU C 272, 25.10.2008.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. srpna 2008, C-296/08 PPU, Ignacio Pedro Santesteban Goicoechea, Úřední věstník EU C 223, 30.8.2008.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964, 6-64, Flaminio Costa proti E.N.E.L, Sb.SD 01141.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, C-105/03 Maria Pupino, Sb.SD I-05285.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2010, C-261/09, Gaetano Mantello, Úřední věstník EU C 220, 12.9.2009.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2008, C-66/08, trestní řízení proti Szymonu Kozłowskiému, Úřední věstník EU C 107, 26.4.2008.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 1970, 11/70, Internationale Handelsgesellschaft mbH proti Einfuhr - und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, Sb.SD 01125.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2010, C-306/09, trestní řízení proti I.B., Úřední věstník EU C 230, 26.9.2009.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2012, C-192/12 PPU, Melvin West, Úřední věstník EU C 184, 23.6.2012.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. května 2007, C-303/05 Advocaten voor de Wereld VZW proti Leden van de Ministerraad, Sb.SD I-03633.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, 41/74 Yvonne van Duyn v. Home Office, Sb.SD 1337.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. dubna 1979, 148/78 Pubblico Ministero v. Tullio Ratti, Sb.SD 1629.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. září 2012 , C-42/11 , trestní řízení proti Joao Pedro Lopes da Silva Jorge, Úřední věstník EU C 103, 2.4.2011.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2009, C-123/08, trestní řízení proti Dominicu Wolzenburgovi, Úřední věstník EU C 282/8, 9.5.2008.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1985, 32/84, Van Gend & Loos NV proti Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen, Enschede, Sb.SD 00779.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. května 2013, C-168/13 Jeremy F. contre Premier ministre, Úřední věstník EU C 156, 1.6.2013.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. listopadu 1983, 14/83 Sabine von Colson und Elisabeth Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen, Sb.SD 1891.

8.4 Elektronické prameny

Eurojust. *Oficiální internetové stránky Eurojustu. Structure: National members.* Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/about/structure/college/Pages/national-members.aspx> (naposledy prohlíženo 14.08.2014)

Evropská Komise. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a vnitrostátním parlamentům o přezkumu návrhu na nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce s ohledem na zásadu subsidiarity v souladu s Protokolem č. 2.* Brusel, 27.11.2013. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/pdf/com_2013_0851_cs.pdf (s. 2, 3)

Fletcher, Maria. *The European Court of Justice, carving itself an influential role in the EU third pillar.* EUSA Conference Paper, Montreal 2007. (s. 4-6) Dostupné na: <http://www.unc.edu/euce/eusa2007/papers/fletcher-m-08i.pdf> (Naposledy prohlíženo 17.08.2014)

Komárek, Jan. *Eurozatykač před Soudním dvorem – krátký komentář.* Blog Jiné Právo, 17.05.2007. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/05/eurozatyka-ped-soudnm-dvorem-krtk.html> (naposledy prohlíženo 20.08.2014)

Polák, Přemysl – Kubíček, Miroslav. *Výbrané koncepční změny obsažené v návrhu zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.* Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_121018.pdf (naposledy prohlíženo 14.08.2014)